

**IZVJEŠĆE O REVIZIJI
FINANCIJSKIH IZVJEŠĆA
JP “CESTE FBIH” D.O.O. SARAJEVO**

na dan 31.12.2013. godine

Broj: 06-8/14

Sarajevo, svibanj 2014. godine

SADRŽAJ

I.	NEZAVISNO REVIZORSKO MIŠLJENJE.....	1
II.	GODIŠNJA FINANCIJSKA IZVJEŠĆA.....	1
	Bilanca uspjeha za period 01.01. – 31.12.2013. godine.....	1
	Bilanca stanja na dan 31.12.2013. godine.....	2
	Izvješće o gotovinskim tijekovima za period od 01.01. do 31.12.2013. godine.....	3
	Izvješće o promjenama u kapitalu za period koji završava na dan 31.12.2013.....	4
III.	IZVJEŠĆE O OBAVLJENOJ REVIZIJI FINANCIJSKIH IZVJEŠĆA.....	5
1.	Uvod	5
2.	Predmet, cilj i obim revizije	5
3.	Postupanje po preporukama iz prethodnog izvješća.....	6
4.	Sustav internih kontrola	7
5.	Obavljanje poslova iz nadležnosti Društva	11
6.	Plan i izvršenje Plana poslovanja	12
6.1	Prihodi	14
6.1.1	Poslovni prihodi.....	15
6.1.2	Finansijski prihodi	15
6.1.3	Ostali prihodi i dobici	15
6.1.4	Prihodi iz osnova usklađivanja vrijednosti sredstava.....	16
6.2	Rashodi	17
6.2.1	Poslovni rashodi.....	17
6.2.1.1	Materijalni troškovi	17
6.2.1.2	Troškovi plaća i ostalih osobnih primanja	17
6.2.1.3	Troškovi proizvodnih usluga	19
6.2.1.4	Amortizacija	19
6.2.1.5	Troškovi rezerviranja	19
6.2.1.6	Nematerijalni troškovi	20
6.2.2	Finansijski rashodi.....	20
6.2.3	Ostali rashodi i gubici	20
6.2.4	Rashodi iz osnova promjene računovodstvenih politika i ispravki grešaka iz ranijih godina	20
7.	Finansijski rezultat	21
8.	Stalna i tekuća sredstva, kapital i obveze	22
8.1	Stalna sredstva i dugoročni plasmani	22
8.2	Tekuća sredstva	27
8.2.1	Gotovina i gotovinski ekvivalenti	27
8.2.2	Potraživanja i plasmani	29
8.3	Kapital	32
8.4	Obveze	33
8.4.1	Dugoročna razgraničenja i rezerviranja	33
8.4.2	Dugoročne finansijske obveze	34
8.4.3	Kratkoročne obveze	36
8.4.3.1	Kratkoročne finansijske obveze	36
8.4.3.2	Obveze prema dobjavljačima i drugi obveze	36
8.4.3.3	Ostale obveze iz poslovanja	37
8.4.3.4	Pasivna vremenska razgraničenja	37
8.5	Sudske sporove	37
9.	Javne nabave	38
10.	Vanbilančna evidencija	40
11.	Komentar	41
IV.	REZIME DANIH PREPORUKA	43

I. NEZAVISNO REVIZORSKO MIŠLJENJE

Osnova za reviziju

Izvršili smo reviziju finansijskih izvješća JP „Ceste FBiH“ d.o.o. Sarajevo (u daljem tekstu: Društvo) za 2013. godinu (Bilanca stanja, Bilanca uspjeha, Izvješće o promjenama na kapitalu, Izvješće o gotovinskim tijekovima i Posebni podaci o plaćama i broju uposlenih) na dan 31. prosinac 2013. godine i usklađenosti poslovanja sa važećim zakonskim i drugim relevantnim propisima.

Odgovornost rukovodstva za finansijska izvješća

Rukovodstvo JP „Ceste FBiH“ d.o.o. Sarajevo odgovorno je za izradu i fer prezentaciju finansijskih izvješća sukladno Međunarodnim standardima finansijskog izvješćivanja (MSFI) i Međunarodnim računovodstvenim standardima (MRS). Ova odgovornost obuhvata kreiranje, primjenu i održavanje internih kontrola koje su relevantne za pripremu i fer prezentaciju finansijskih izvješća koji ne sadrže materijalno značajne pogrešne iskaze nastale uslijed prevare i greške, kao i odabir i primjenu odgovarajućih računovodstvenih politika i računovodstvene procjene koje su razumne u datim okolnostima.

Pored odgovornosti za pripremu i fer prezentaciju finansijskih izvješća, rukovodstvo JP „Ceste FBiH“ d.o.o. Sarajevo je odgovorno i za usklađenost poslovanja sa važećim zakonskim i drugim relevantnim propisima, uključujući i odredbe zakona i propisa na osnovu kojih su transakcije i iznosi objavljivani u finansijskim izvješćima.

Odgovornost revizora

Naša je odgovornost da izrazimo mišljenje o finansijskim izvješćima na osnovu provedene revizije. Reviziju smo izvršili sukladno Zakonu o reviziji institucija u FBiH ("Sl. novine FBiH", broj 22/06) i primjenjivim Međunarodnim standardima Vrhovnih revizorskih institucija (ISSAI). Ovi standardi nalažu da radimo sukladno etičkim zahtjevima i da reviziju planiramo i izvršimo na način koji omogućava da se, u razumnoj mjeri, uvjerimo da finansijska izvješća ne sadrže materijalno značajne pogrešne iskaze. Revizija uključuje sprovođenje postupaka u cilju pribavljanja revizorskih dokaza o iznosima i objavama datim u finansijskim izvješćima. Izbor postupka je zasnovan na prosuđivanju revizora, uključujući procjenu rizika materijalno značajnih pogrešnih iskaza u finansijskim izvješćima uslijed prevare i greške. Prilikom procjene rizika, revizor razmatra interne kontrole koje su relevantne za pripremu i fer prezentaciju finansijskih izvješća, u cilju odabira revizorskih postupaka koji su odgovarajući u datim okolnostima, ali ne u cilju izražavanja odvojenog mišljenja o efikasnosti internih kontrola. Revizija također uključuje ocjenu primijenjenih računovodstvenih politika i značajnih procjena izvršenih od strane rukovodstva, kao i ocjenu opće prezentacije finansijskih izvješća.

Pored odgovornosti za izražavanje mišljenja o finansijskim izvješćima, naša odgovornost je izražavanje mišljenja o tome da li su finansijske transakcije i informacije, po svim bitnim pitanjima, usklađene sa odgovarajućim zakonskim propisima. Ova odgovornost uključuje provođenje procedura, kako bi se dobili revizijski dokazi o tome da li se sredstva koriste za namjene utvrđene zakonima i propisima. Procedure uključuju procjenu rizika od značajnog neslaganja sa zakonima.

Smatramo da su pribavljeni revizorski dokazi dovoljni i odgovarajući i da obezbjeđuju temelj za naše mišljenje.

Osnova za izražavanje mišljenja:

1. Na poziciji nematerijalnih sredstava u pripremi iskazane su investicije u iznosu najmanje od 7.999.374 KM, a da prilikom priznavanja istih nije postupljeno sukladno MRS 38., niti je izvršena procjena vjerovatnoće budućih ekonomskih koristi od iskazane imovine sukladno MRS 36. Umanjenje vrijednosti sredstava i Okviru za sastavljanje i prezentaciju finansijskih izvješća. Ove investicije se na pozicijama imovine u pripremi iskazuju već duži period, a

razlog iskazivanja istih je posljedica nedonošenja niza strategija od strane nadležnih organa FBiH sukladno Zakonu o cestama FBiH (što je pojašnjeno u točki 8.1. Izvješća);

2. Ne možemo potvrditi da su prilikom odabira ponuđača za redovno održavanje, ispunjeni uvjeti za provođenje pregovaračkih postupaka bez objave obavještenja, propisani člankom 11. stavak 4. točka d (2) Zakona o javnim nabavama BiH. Naime, nakon isteka petogodišnjih Okvirnih sporazuma, na temelju prethodne suglasnosti Federalnog ministarstva prometa i komunikacija, sa prijašnjim izvođačima, nakon provedenih pregovaračkih postupaka bez objave obavještenja, zaključeni su aneksi ugovora za razdoblje od 16.03.2013. godine do 15.03.2014. godine na ukupan iznos od 28.861.689 KM (što je pojašnjeno u točki 9. Izvješća);
3. Na poziciji nematerijalnih sredstava iskazan je iznos od 1.427.950 KM, a odnosi se na nabavnu vrijednost projekta „Uspostava strategije, akcione planove i mjere ublažavanja visokog rizika na cestovnim dionicama u FBiH“, za koji Društvo nije izvršilo testiranje na umanjenje sukladno zahjevima iz MRS 36. i Okvira za sastavljanje i prezentaciju finansijskih izvješća. Navedena Strategija još uvijek nije usvojena od strane nadležnih tijela (što je pojašnjeno u točki 8.1. Izvješća);
4. Na poziciji rashoda iskazan je iznos od 174.871 KM, koji se odnosi na kamate dospjele sa 31.12.2012. godine i iste su u 2012. godini bile kapitalizirane (teretile investicije). Obzirom da se navedeni iznos kamata odnosio na tada okončane projekte, početno stanje investicija 2013. godine je precijenjeno. Društvo je teretilo rashode u 2013. godini za navedeni iznos, što je u suprotnosti sa točkom 22. Okvira za sastavljanje i prezentaciju finansijskih izvješća, prema kojoj efekti poslovnih promjena i drugih događaja se priznaju u trenutku njihovog nastanka i evidentiraju se u poslovnim knjigama i uključuju u finansijska izvješća u razdobljima na koja se odnose (što je pojašnjeno u točki 6.2.4. i 8.4.2. Izvješća);
5. Na poziciji obveza za rezerviranja po započetim sudskim sporovima iskazan je iznos od 1.002.288 KM, koji je priznat suprotno odredbama MRS-37, jer Društvo ne vrši priznavanje, mjerjenje, promjene rezerviranja i iskorištavanje rezerviranja sukladno ovom Standardu. Navedeno je imalo za posljedicu precijenjene prihode od ukidanja rezerviranja u iznosu od 754.452 KM, dok su istovremeno i troškovi rezerviranja precijenjeni za navedeni iznos. Rizik netočnog iskazivanja rezerviranja je značajan obzirom da su evidencije sudskih sporova neusuglašene između pravnog i ekonomskog sektora za iznos od 339.406 KM (što je pojašnjeno u točki 6.1.3., 6.2.1.5. i 8.4.1 Izvješća);
6. Uprava Društva nije poduzela adekvatne mjere na naplati potraživanja, koje se odnose na pravovremeno utuživanje svih korisnika cestovnog zemljišta, koji ne plaćaju propisanu naknadu, obzirom da su sumnjava i sporna potraživanja iskazana u iznosu od 1.093.522 KM. Također, ne možemo potvrditi iznos potraživanja za regresne tužbe, koje je Društvo iskazalo u poslovnim knjigama u iznosu od 74.760 KM. Za iskazana potraživanja nisu podnesene regresne tužbe kod nadležnih sudova. Nadležni Sektor pravnih, ugovornih i kadrovskih poslova i Sektor ekonomsko finansijskih poslova nisu ostvarili adekvatnu suradnju u cilju realnog iskazivanja i fer prezentacije ovih potraživanja u finansijskim izvješćima, sukladno Okviru za sastavljanje i prezentaciju finansijskih izvješća (što je pojašnjeno u točki 8.2.2. Izvješća).

Mišljenje sa rezervom

Po našem mišljenju, osim za efekte koje na izvješća mogu imati stavke navedene u prethodnom pasusu, finansijska izvješća po svim bitnim pitanjima prikazuju istinito i objektivno finansijski položaj JP „Ceste FBiH“ d.o.o. Sarajevo na dan 31.12.2013. godine, rezultate poslovanja i novčani tijek za godinu koja je završila na taj dan, sukladno Međunarodnim standardima finansijskog izvješćivanja.

Finansijsko poslovanje JP „Ceste FBiH“ d.o.o. Sarajevo tijekom 2013. godine, osim za napomene navedene u točkama prethodnog pasusa, bilo je u svim materijalno značajnim aspektima usklađeno sa važećom zakonskom regulativom.

Ističemo pitanja koja nisu uticala na davanje mišljenja:

- Društvo i dalje u svojim finansijskim izvješćima iskazuje novčana sredstva i obveze po osnovu GSM licence. Ova sredstva su evidentirana na namjenskom računu, otvorenom kod Društva temeljem odluke Vlade FBiH i ista trebaju biti utrošena sukladno odlukama o usvajanju programa investiranja sredstava naplaćenih izdavanjem GSM licence, koje donosi Vlada FBiH, na prijedlog Federalnog ministarstva prometa i komunikacija, za koje Društvo nije implementator. U ožujku 2012. godine, Vlada FBiH je donijela Odluku o prijenosu sredstava GSM licence na poseban račun u okviru Jedinstvenog računa Riznice Proračuna FBiH, kada je preneseno ukupno 39.000.000 KM. Društvu je u periodu od 2012.-2014. godine izvršen povrat cijelokupnog iznosa, što je šire pojašnjeno u točki 5. i 8.2.1 Izvješća.
- Vrijednost vanbilančne evidencije na dan 31.12.2013. godine iznosi 220.778.750 KM i odnosi se na projekat Sarajevske zaobilaznice. Ovaj projekat se vodi izvanbilančno jer je Društvo od osnivača zaduženo kao implementator, a vlasnik ovih projekata je Vlada FBiH, koja ih i financira. Izgradnja Sarajevske obilaznice od Jošanice do Vlakova je projekat iz 2005. godine, koji se najvećim dijelom financira iz kreditnih sredstava, koje je BiH po osnovu Ugovora o financiranju pod nazivom «Bosna i Hercegovina-Projekat cesta» dobila od Europske investicijske banke, Europske banke za obnovu i razvoj, OPEC fonda, a dijelom iz Proračuna Federacije BiH. Mi nismovršili reviziju ovih projekata niti reviziju izbora dobavljača, jer se radi o projektima kojima upravlja Vlada FBiH, odnosno resorno ministarstvo, što je pojašnjeno u točki 10. Izvješća.
- Tokom revizije utvrđeno je da je na sjednici Odbora za reviziju, izvršni direktor za tehničke poslove upoznao članove Odbora sa „sklapanjem Anexa ugovora na radovima na rehabilitaciji dionica magistralnih cesta (tabela 2.1.1. Plana poslovanja) bez njegove suglasnosti, iz razloga netransparentnosti i mimo zakona, jer su Anexi ugovora sklapani i na davno okončane ugovore za koje su bile ispostavljene okončane situacije. Između ostalog, istaknuto je da su radovi ugovoreni bez uobičajene procedure na način da se kroz variacione naloge uveća vrijednost osnovnog Ugovora“. Navedeno potvrđujemo i činjenicom da privremene situacije na Rehabilitaciji ceste Livno-Kolo, ispostavljene od strane “STRABAG AG” Austrija, nisu potpisane od strane izvršnog direktora za tehničke poslove, iako je isti potpisivao situacije na ostalim projektima, što je pojašnjeno u točki 4. Izvješća.
- Za projekte Rehabilitacije ceste (realizirano iz kreditnih sredstava za period 2008.-2013. godina ukupno 197.990.987 KM) nije postupljeno sukladno članku 83. Pravilnika o računovodstvenim politikama, prema kojem za dio sredstava nabavljenih iz kredita, izvor financiranja se pokriva sukcesivno iz finansijskog rezultata. U ranijem periodu knjigovodstveni prijenos sa izvorafinancijski rezultat na ostali temeljni kapital izvršen je u cijelokupnom iznosu okončanih i aktiviranih projekata, a ne u visini otplaćenih rata kredita, kako je definirano Pravilnikom. Prema navedenom, ne može se potvrditi iskazana pozicija finansijskog rezultata Izvori utrošeni za investicije u iznosu od 18.700.079 KM, što je pojašnjeno u točki 7. Izvješća.

Sarajevo, 23.05.2014. godine

Zamjenik generalnog revizora
Branko Kolobarić, dipl. oec.

Generalni revizor
Dr. sc. Ibrahim Okanović, dipl. oec.

II. GODIŠNJA FINANCIJSKA IZVJEŠĆA

JP „CESTE FBIH“ d.o.o SARAJEVO

**Bilanca uspjeha
za period 01.01. – 31.12.2013. godine**

Naziv			
	Pozicija	Tekuća godina	Prethodna god.
A) DOBIT ILI GUBITAK PERIODA			
POSLOVNI PRIHODI I RASHODI			
I Poslovni prihodi (od 1 do 2)		57.104.062	58.993.241
1 Prihodi od aktiviranja ili potrošnje robe i učinaka		-	-
2 Ostali poslovni prihodi		57.104.062	58.993.241
II Poslovni rashodi (od 1 do 6)		43.473.278	46.737.667
1 Materijalni troškovi		2.697.107	203.456
2 Troškovi plaća i ostalih ličnih primanja		3.898.905	3.672.524
3 Troškovi proizvodnih usluga		33.534.550	39.971.331
4 Amortizacija		1.711.807	1.453.673
5 Troškovi rezerviranja		1.132.407	1.000.000
6 Nematerijalni troškovi		498.502	436.683
III Dobit od poslovnih aktivnosti (I – II)		13.630.784	12.255.574
Gubitak od poslovnih aktivnosti (II – I)		-	-
FINANSIJSKI PRIHODI I RASHODI			
IV Finansijski prihodi (od 1 do 2)		640.160	182.075
1 Prihodi od kamata		58.128	45.157
2 Pozitivne tečajne razlike		582.032	136.918
V Finansijski rashodi (od 1 do 2)		1.824.598	2.598.932
1 Rashodi ka marta		1.824.591	2.598.932
2 Negativne tečajne razlike		7	-
VI Dobit od finansijskih aktivnosti		-	-
VII Gubitak od finansijske aktivnosti (V - IV)		1.184.438	2.416.857
VIII Dobit redovne aktivnosti (III - VI)		12.446.346	9.838.717
IX Gubitak od redovne aktivnosti (III - VI)		-	-
OSTALI PRIHODI I RASHODI			
X Ostali prihodi i dobici (od 1 do 5)		868.043	902.554
1 Dobici od prodaje stalnih sredstava		12.572	1.200
2 Dobici od prodaje učešća u kapitalu i vrijednosnih papira		-	-
3 Prihodi na temelju ugovorenih zaštite od rizika		19.093	-
4 Naplaćena otpisana potraživanja		-	-
5 Otpis obveza, ukinuta rezerviranja i ostali prihodi		836.378	901.354
XI Ostali rashodi i gubici (od 1 do 4)		346.651	22.720
1 Gubici od prodaje i rashodovanja stalnih sredstava			
2 Gubici od prodaje učešća u kapitalu i vrijednosnih papira			
3 Rashodi po osnovu ispravke vrijednosti i otpisa potraživanja			1.282
4 Rashodi i gubici na zalihamama i ostali rashodi		346.651	21.438
XII Dobit po osnovu ostalih prihoda i rashoda (IX - X)		521.392	879.834
XIII Gubitak po osnovu ostalih prihoda i rashoda (X - IX)		-	-
1 * PRIHODI OD USKLAĐIV.VRIJEDNOSTI SREDSTAVA		1.711.807	1.453.673
2 * Prihodi iz osnova prom.rač.politika i ispravki neznač.grešaka iz ranijih perioda		8	6.307
3 * Rashodi iz osnova prom.rač.politika i ispravki neznač.greš.iz ranijih perioda		185.165	361.262
UKUPAN PRIHOD PERIODA (I+IV+IX+2*)			
UKUPNI RASHODI PERIODA (II+V-X+1*+3*)			
DOBIT ILI GUBITAK PERIODA - NEPREKINUTOG POSLOVANJA			
XIV Dobit neprekinitog poslovanja prije poreza		14.494.388	11.817.269
XV Gubitak neprekinitog poslovanja prije poreza		-	-
POREZ NA DOBIT NEPREKINUTOG POSLOVANJA			
1 Porezni rashodi perioda			
NETO DOBIT ILI GUBITAK NEPREKINUTOG POSLOVANJA			
XVI Neto gubitak neprekinitog poslovanja			
NETO DOBIT ILI GUBITAK PERIODA			
XVII Neto dobit perioda		14.494.388	11.817.269
XVIII Neto gubitak perioda		-	-
B) OSTALA SVEOBUVATNA DOBIT ILI GUBITAK			
Ukupni neto sveobuhvatni dobit perioda		14.494.388	11.817.269
Ukupni neto sveobuhvatni gubitak perioda		-	-

Direktor-Predsjednik Uprave
Filip Vujeva

Bilanca stanja na dan 31.12.2013. godine

Naziv		Neto iznos tekuće godine	prethodne godine
A K T I V A			
A) STALNA SREDSTVA I DUGOROČNI PLASMANI	2.070.404.604	2.073.357.560	
Nematerijalna sredstva	2.062.849.310	2.064.037.419	
Nekretnine, postrojenja i oprema	7.547.359	9.312.206	
Investicijske nekretnine	-	-	
Ostala (specifična) stalna materijalna sredstva	7.935	7.935	
Dugoročni finansijski plasmani	-	-	
Druga dugoročna potraživanja	-	-	
Dugoročna razgraničenja	-	-	
B) ODLOŽENA POREZNA SREDSTVA			
C) TEKUĆA SREDSTVA	64.226.379	65.674.494	
Zalihe i sredstva namijenjena prodaji	2.265.573	1.700.724	
Gotovina, kratkoročna potraživanja i kratkoročni plasmani	61.960.806	63.973.770	
D) ODLOŽENA POREZNA SREDSTVA			
E) GUBITAK IZNAD VISINE KAPITALA			
POSLOVNA AKTIVA (A+B+C+D+E)	2.134.630.983	2.139.032.054	
Izvajnik bilančna evidencija - vanbilansna aktiva	252.612.440	249.010.115	
UKUPNO AKTIVA	2.387.243.423	2.388.042.169	
P A S I V A			
A) KAPITAL	1.843.617.981	1.857.986.217	
Osnovni kapital	1.843.617.981	1.857.986.217	
Upisani neuplaćeni kapital	-	-	
Emisiona premija	-	-	
Rezerve	-	-	
Revalorizacione rezerve	-	-	
Nerealizovani dobici	-	-	
Nerealizovani gubici	-	-	
Neraspoređena dobit	-	-	
Gubitak do visine kapitala	-	-	
Otkupljene vlastite dionice i udjeli	-	-	
B) DUGOROČNA REZERVISANJA	13.723.916	14.899.735	
C) DUGOROČNE OBAVEZE	251.619.248	241.612.200	
D) ODLOŽENE POREZNE OBAVEZE			
E) KRATKOROČNE OBAVEZE	25.311.390	24.149.922	
Kratkoročne finansijske obveze	5.469.399	5.000.000	
Obveze iz poslovanja	19.398.975	18.847.720	
Obveze iz specifičnih poslova	-	-	
Obveze po osnovu plaća, naknada i ost.prim.zaposlenih	312.984	296.577	
Druge obveze	130.032	5.625	
Obveze za PDV	-	-	
Obveze za ostale poreze i druge dažbine	-	-	
Obveze za porez na dobit	-	-	
F) PASIVNA VREMENSKA RAZGRANIČENJA	358.448	383.980	
G) ODLOŽENE POREZNE OBVEZE			
POSLOVNA PASIVA	2.134.630.983	2.139.032.054	
Izvajnik bilančna evidencija-vanbilansna pasiva	252.612.440	249.010.115	
UKUPNO PASIVA	2.387.243.423	2.388.042.169	

Direktor-Predsjednik Uprave
Filip Vujeva

Izvješće o gotovinskim tijekovima za period od 01.01. do 31.12.2013. godine
(DIREKTNA METODA)

Naziv:

	O p i s	Oznaka	IZNOS Tkuća godina	IZNOS Prethodna godina
	A. GOTOVINSKI TIJEKOVI IZ POSLOVNIH AKTIVNOSTI			
1	Prilivi gotovine iz poslovnih aktivnosti		20.934.956	76.323.178
1.	Priljevi od kupaca i primljeni avansi		3.850.178	45.995
2.	Priljevi od premija , subvencija ,dotacija i sl.	+	8.377	-
3.	Ostali priljevi od poslovnih aktivnosti	+(-)	17.076.401	76.277.183
4.	Odljevi gotovine iz poslovnih aktivnosti		85.904.107	54.964.204
5.	Odljevi iz osnova isplate dobavljačima i datori avansi	+(-)	75.895.510	50.522.582
6.	Odljevi iz osnova plaća, naknada plaća i drugih primanja za poslenih	+(-)	3.666.669	3.433.916
7.	Odljevi iz osnova plaćenih kamata	+(-)	-	929.594
8.	Odljevi iz osnova poreza i drugih dažbina	+(-)	11.811	33.293
9.	Ostali odljevi iz poslovnih aktivnosti	+(-)	6.330.117	44.819
10.	Neto priljevi gotovine iz poslovnih aktivnosti	+(-)	-	21.358.974
11.	Neto odljevi gotovine iz poslovnih aktivnosti	+(-)	64.969.151	-
	B. GOTOVINSKI TOKOVI IZ ULAGAČKIH AKTIVNOSTI			
12	Prilivi gotovine iz ulagačkih aktivnosti (13 do 17)		3.967.316	4.542.524
13.	Prilivi iz osnova kratkoročnih finansijskih plasmana	+	-	-
14.	Prilivi iz osnova prodaje stalnih sredstava	+	-	-
15.	Prilivi iz osnova kamata	+	-	45.157
16.	Prilivi od dividendi i učešća u dobiti	+	-	-
17.	Prilivi iz osnova ostalih dugoročnih finansijskih plasmana	+	3.967.316	4.497.367
18	Odlivi gotovine iz ulagačkih aktivnosti (19 do 22)		-	54.103.241
19.	Odlivi iz osnova kratkoročnih finansijskih plasmana	-	-	-
20.	Odlivi iz osnova kupovine dionica i udjela	-	-	-
21.	Odlivi iz osnova kupovine stalnih sredstava	-	-	54.103.241
22.	Odlivi iz osnova ostalih dugoročnih finansijskih plasmana	-	-	-
23	Neto priliv gotovine iz ulagačkih aktivnosti (12 do 18)		3.967.316	-
24	Neto odliv gotovine iz ulagačkih aktivnosti (18 -12)		-	49.560.717
	C. GOTOVINSKI TIJEKOVI IZ FINANSIJSKIH AKTIVNOSTI			
25	Prilivi gotovine iz finansijskih aktivnosti		88.982.533	40.690.467
26.	Prilivi iz osnova povećanja osnovnog kapitala	+	-	-
27.	Prilivi iz osnova dugoročnih kredita i kratkoročnih kredita	+	23.756.595	-
28.	Prilivi iz osnova ostalih dugoročnih i kratkoročnih obaveza	+	65.225.938	40.690.467
29	Odlivi gotovine iz finansijskih aktivnosti (30 do 32)		12.728.477	68.353.592
30.	Odlivi iz osnova otkupa vlastitih dionica i udjela	-	-	-
31.	Odlivi iz osnova dugoročnih kredita i kratkoročnih kredita	-	-	5.421.324
32.	Odlivi iz osnova ostalih dugoročnih i kratkoročnih obaveza	-	12.728.477	62.932.268
33	Neto priliv gotovine iz finansijskih aktivnosti (25 do 29)		76.254.056	-
34	Neto odliv gotovine iz finansijskih aktivnosti (29-25)		-	27.663.125
35.	D. UKUPNI PRILJEVI GOTOVINE (1+12+25)		113.884.805	121.556.169
36.	E. UKUPNI ODLJEVI GOTOVINE (4+18+29)		98.632.584	177.421.037
37.	F. NETO PRILJEV GOTOVINE (35-36)		15.252.221	-
38.	G. NETO ODLJEV GOTOVINE (36-35)		-	55.864.868
39.	H. Gotovina na početku izvještajnog perioda		22.504.344	78.369.212
40.	I. Pozitivne tečajne razlike iz osnova preračuna gotovine	+	-	-
41.	J. Negativne tečajne razlike iz osnova preračuna gotovine	-	-	-
42.	K. Gotovina na kraju izvještajnog perioda (39+37-38+40-41)		37.756.565	22.504.344

Direktor-Predsjednik Uprave
Filip Vujeva

Izvješće o promjenama u kapitalu za period koji završava na dan 31.12.2013.					
Naziv:					
VRSTA PROMJENE NA KAPITALU	Dionički kapital i udjeli u d.o.o.	Revalorizacione rezerve	Ostale rezerve	Akumulir. neraspor. dobit/ nepokriv. gubitak	UKUPNI KAPITAL (2+3+4)
1	2	3		4	5
1. Stanje na dan 31.12.2011. g.	1.847.839.342	-	-	-	1.847.839.342
2. Efekti promjena u račun.politikama	-	-	-	-	-
3. Efekti ispravki grešaka	-	-	-	-	-
4. Ponovo iskazano stanje na dan 31.12.2011., odn. 01.01.2012. g.	1.847.839.342	-	-	-	1.847.839.342
5. Efekti reval.materij.i nem.sredstava	-	-	-	-	-
6. Nerealizovani dobici/gubici po osn. finansijskih sred.raspol. za prodaju	-	-	-	-	-
7. Tečajne razlike nastale prevođenjem fin.izvještaja u valutu prezentacije	-	-	-	-	-
8. Neto dobit (gubitak) iskaz.u bil.uspj.	-	-	-	-	-
9. Neto dobici/gubici prizn.dir.u kapitalu	10.146.875	-	-	-	10.146.875
10. Objavljene dividende i drugi oblici rasp.i pokriće gubitka	-	-	-	-	-
11. Emisija dion.kapitala i dr.obl.poveć. ili smanjenja osnovnog kapitala	-	-	-	-	-
12. Stanje na dan 31.12.2012.godine	1.857.986.217				1.857.986.217
13. Efekti promjena u rač.politikama	-	-	-	-	-
14. Efekti ispravki grešaka	-	-	-	-	-
15. Ponovo iskazano stanje na dan 31.12.2012., odn., 01.01.2013. g.	1.857.986.217	-	-	-	1.857.986.217
16. Efekti reval.materij.i nem.sredst.	-	-	-	-	-
17. Nerealizovani dobici/gubici po osn. finans.sreds.raspol. za prodaju	-	-	-	-	-
18. Tečajne razlike nastale prevođenj. fin.izvještaja u valutu prezentacije	-	-	-	-	-
19. Neto dobit (gubitak) iskaz.u bil.uspj.	-	-	-	-	-
20. Neto dobici/gubici priznati u kapit.	(14.368.236)	-	-	-	(14.368.236)
21. Objavljene divid.i drugi obl.raspodj. dobiti i pokriće gubitka	-	-	-	-	-
22. Emisija dion.kapit.i dr.oblici poveć. ili smanjenja osnovnog kapitala	-	-	-	-	-
23. Stanje na dan 31.12.2013. god.	1.843.617.981	-	-	-	1.843.617.981

Direktor- Predsjednik Uprave
Filip Vujeva

Uprava Društva je pripremila finansijska izvješća za 2013. godinu i donijela Odluku o utvrđivanju istih 27.02.2014. godine.

III. IZVJEŠĆE O OBAVLJENOJ REVIZIJI FINANCIJSKIH IZVJEŠĆA

1. Uvod

Javno preduzeće »Ceste Federacije BiH« d.o.o Sarajevo (u daljem tekstu: Društvo), je osnovano temeljem Zakona o cestama FBiH (Službene novine FBiH br. 12/10 od 15.03.2010. godine). Vlada FBiH je na sjednici održanoj 01.07.2010. godine donijela Odluku o usklađivanju naziva firme, djelatnosti, načina upravljanja i poslovanja i kapitala JP »Direkcija cesta FBiH« d.o.o Sarajevo, kojom su usklađuje naziv firme, djelatnost, način upravljanja i poslovanja i kapital JP »Direkcija cesta FBiH«, prestanak, prelazne i završne odredbe, kao i druga pitanja značajna za uspješno i zakonito poslovanje Društva. Prema ovoj Odluci, JP »Ceste FBiH« je pravni sljednik JP »Direkcija cesta FBiH«.

Društvo je registrovano Rješenjem Općinskog suda u Sarajevu broj: 065-0-Reg-11-000713 od 29.03.2011. godine, a 04.06.2012. godine izvršena je izmjena lica ovlaštenih za zastupanje subjekta upisa u unutrašnjem i vanjskotrgovinskom prometu.

Osnivač Društva je Vlada FBiH, a nadležno resorno ministarstvo Federalno ministarstvo prometa i komunikacija (resorno ministarstvo). Prema Zakonu o cestama FBiH, Društvo je jedini upravitelj magistralne cestovne infrastrukture u FBiH i povjerenom je osiguranje materijalnih i drugih uvjeta za održavanje, zaštitu, rekonstrukciju, izgradnju i upravljanje magistralnim cestama, te osiguranje tehničko-tehnološkog jedinstva sustava javnih cesta u FBiH. Na pravni položaj, upravljanje i poslovanje Društva primjenjuju se Zakon o javnim poduzećima u FBiH i Zakon o gospodarskim društvima.

Resorno ministarstvo je na Društvo prenijelo javne ovlasti vezane za izdavanje rješenja vezanih za upotrebu cestovne infrastrukture i korištenja cestovnog zemljишnog pojasa.

Pravilnikom o unutarnjoj organizaciji Društva detaljno je uređena unutarnja organizacija, sistematizacija radnih mjesta, rukovođenje organizacionim djelovima Društva, grupe složenosti poslova i druga pitanja u vezi sa organizacijom rukovođenja.

Za realizaciju poslova i ciljeva poslovanja, Društvo je formiralo organizacione jedinice:

- Kabinet Uprave,
- Sektor studija, projektovanja i građenja,
- Sektor održavanja, zaštite cesta i sigurnosti prometa,
- Sektor međunarodnih investicija,
- Sektor ekonomsko-finansijskih poslova,
- Sektor pravnih, ugovornih i kadrovskih poslova.

U okviru osnovnih organizacionih jedinica, organizovani su odsjeci kao unutrašnje organizacione jedinice.

Samostalne organizacione jedinice su:

- Odjel za internu reviziju
- Odjel za nabavke

Na dan 31.12.2013. godine u Društvu je bilo zaposleno 84 zaposlenika.

Sjedište Društva je u Sarajevu, u Ulici Terezija 54.

U Zabilješkama uz finansijska izvješća data je izjava da su sva finansijska izvješća **u značajnoj mjeri** sastavljena sukladno Zakonu o računovodstvu i reviziji u Federaciji BiH i Međunarodnim standardima finansijskog izvješćivanja (MSFI) i tumačenjima Međunarodnog odbora za računovodstvene standarde (IASB).

2. Predmet, cilj i obim revizije

Predmet revizije su finansijska izvješća Društva za 2013. godinu i usklađenost poslovanja sa važećim zakonskim i drugim relevantnim propisima.

Cilj naše revizije je da na osnovu provedene revizije izrazimo mišljenje da li su finansijska izvješća pripremljena u svakom značajnom pogledu sukladno važećoj zakonskoj regulativi i primjenjivim okvirom finansijskog izvješćivanja. Revizija uključuje i procjenu da li Uprava i rukovodioci primjenjuju zakone i ostale važeće propise i akte, koriste li sredstva za odgovarajuće namjene u okviru propisanih i datih ovlaštenja, ocjenu finansijskog upravljanja, funkciju interne revizije i sustav internih kontrola uspostavljenih u svrhu zaštite imovine, kao i sposobnost da otkrivaju i sprječavaju značajno pogrešna prikazivanja u finansijskim izvješćima. Pažnju ćemo usmjeriti i na poduzete aktivnosti od strane Uprave na implementaciji preporuka datih u prethodnoj reviziji.

Zbog ograničenja vremenai resursa, revizijom nismo obuhvatili cjelokupno područje poslovanja, niti smo ispitivali sve transakcije. **Revizijom nismo detaljno provjeravali vanbilančnu evidenciju u kojoj je iskazan projekt Sarajevska obilaznica, s obzirom da je Društvo implementator projekta od strane Vlade FBiH, koja ga i financira.**

Sistemom uzorka ispitali smo procese koji se odnose na obavljanje zakonom utvrđene djelatnosti, zakonsku i usklađenost sa općeprihvaćenim računovodstvenim načelima, planiranje poslovnih aktivnosti i sa njima povezane račune vezane za sredstva, obveze i kapital, prihode i rashode, uključujući značajnije troškove poslovanja. Obzirom da je revizija obavljena na bazi uzorka i da postoje inherentna ograničenja u računovodstvenom sustavu i sustavu internih kontrola, postoji mogućnost da pojedine materijalno značajne greške nisu otkrivene.

Revizije uključilai davanje preporuka za dalji rad za područja koja smo smatrali bitnim, a ve zana su za finansijsko izvješćivanje.

3. Postupanje po preporukama iz prethodnog izvješća

U okviru izvršene revizije finansijskih izvješća za 2013. godinu je i provjera da li je postupljeno po preporukama datim u prethodnoj reviziji. Ured za reviziju institucija u Federaciji BiH jedanaesti put obavlja reviziju finansijskih izvješća predmetnog klijenta. Prethodne 2012. godine dato je mišljenje sa rezervom na finansijska izvješća.

U postupku predmetne revizije utvrdili smo da značajan dio preporuka nije ili je djelimično implementiran.

Revizijom za 2013. godinu, utvrđeno je da **nisu ispoštovane preporuke** koje se odnose na:

- preispitivanje Pravilnika o računovodstvenim politikama, jer isti nije u potpunosti usklađen sa MRS i MSFI. **Pravilnikom donesenim temeljem Zakona o cestama FBiH, reguliran je način sastavljanja i prezentacije finansijskih izvješća, međutim, način iskazivanja amortizacije, iskazivanje finansijskog rezultata na datum bilanciranja i njegove raspodjele na obveze prema određenoj namjeni, nije sukladan MRS i MSFI, na što je ukazano u reviziji za 2011. i 2012. godinu.** Prema Zakonu, razlika javnih prihoda i javnih rashoda predstavlja finansijski rezultat koji je neoporeziv i ne može biti predmet ponovne raspodjele, na dividendu ili povećanje kapitala, već se isti raspoređuje na obveze prema planiranoj namjeni, koje predstavljaju izvor sredstava isključivo za upravljanje, građenje, rekonstrukciju i zaštitu javnih cesta;
- procjenjivanje iskazanih bilančnih pozicija, koje se već duže vrijeme vode kao investicije u pripremi. Procjenu očekivanih budućih koristi zahtijevaju odredbe MRS.-36, a u vezi sa MRS 38.;
- popis stalnih sredstava i usuglašavanje stvarnog sa knjigovodstvenim stanjem, sukladno Zakonu o računovodstvu i reviziji u FBiH;
- poštivanje usvojenih procedure prilikom aktiviranja investicija u pripremi;
- donošenje internih procedura, kojima bi se definirala metodologija planiranja, u cilju osiguranja praćenja efikasnosti i ekonomičnosti planiranih aktivnosti;
- ažuriranje i usuglašavanje evidencija i izvještanja o pokrenutim i realiziranim sudskim sporovima između Sektora za pravne i Sektora za ekonomsko-finansijske poslove;
- dosljedno poštivanje usvojenih politika potraživanja u cilju pravovremene naplate svih potraživanja.

- poduzimanje adekvatnih aktivnosti u cilji iskazivanja potraživanja stečenih preuzimanjem duga (regresne tužbe), sukladno Okviru za sastavljanje i prezentaciju finansijskih izvješća;
- dosljednu primjenu MRS 37.- Rezerviranja, potencijalne obveze i potencijalna sredstva;
- računovodstvenim politikama i dalje nije uređen način vršenja procjene obveze za dospjele kamate na kraju obračunskog perioda.

Društvo je **postupilo po preporukama**, datim nakon obavljanja revizije finansijskih izvješćaja za 2012. godinu u dijelu:

- da se interna reprezentacija koristi samo od strane uposlenika Društva;
 - sredinom 2013. godine izvršen je prijem u radni odnos internog revizora;
 - obustave isplate naknade Komisiji za koordinaciju i praćenje realizacije sredstava GSM licence.
- Društvo je **djelimično postupilo** po datim preporukama koje se odnose na:
- poduzimanje aktivnosti na isknjiženju brze ceste Mostar-Široki Brijeg-Grude i prijenos iste, temeljem relevantne dokumentacije, na JP „Autoceste FBiH“ d.o.o Mostar.

U 2013. i 2014. godini izvršen je Društvu povratak cjelokupnih sredstava GSM licence (39.000.000 KM), koja su u ranijem periodu, temeljem Odluke Vlade FBiH, bila prenesena na Depozitni račun Proračuna FBiH.

Reviziju finansijskih izvješća za 2013. godinu obavio je vanjski revizor, revizorska kuća „Baker Tilly Re Opinion“ d.o.o. Sarajevo. Dato je mišljenje sa rezervom. Prema kvalifikaciji u datom Mišljenju, Društvo nije postupilo u potpunosti sukladno MRS 38., prilikom vrednovanja cestovne infrastrukture. Naime, sukladno zahtjevima MRS 38.-Nematerijalna sredstva, povećanje fer vrijednosti imovine evidentira se u u korist revalorizacijske rezerve, a smanjenje vrijednosti imovine evidentira se na teret rashoda perioda. Društvo je sve efekte procjene evidentiralo u neto iznosu od 25.535 hiljada KM na teret ostalih stavki kapitala (izvora sredstava), što predstavlja odstupanje od zahtjeva MRS.-38.

Skrenuta je pozornost na vanbilančnu evidenciju, koja uglavnom sadrži pozicije vezane za implementaciju projekta izgradnje Sarajevske obilaznice, započet 2005. godine. Izgradnja projekta financira se iz sredstava kredita odobrenih od Europske banke za obnovu i razvoj i Europske investicijske banke, kao i Proračuna FBiH. Društvo je zaduženo za implementaciju projekta, te su stoga i imovina i obveze prezentirane vanbilančno.

4. Sustav internih kontrola

Revizijom je izvršeno ispitivanje sustava internih kontrola, kako bi se procijenila točnost i pouzdanost podataka na kojima se baziraju finansijska izvješća i usklađenost istih sa važećim zakonskim i drugim propisima.

Društvo je donijelo značajan broj akata i pisanih pravila kojima su u najvećem dijelu uređene procedure i postupanja zaposlenika u obavljanju poslova i radnih zadataka u okviru radnih procesa, sukladno propisanim i dodijeljenim ovlaštenjima. Međutim, utvrđeno je da sustav internih kontrola nije uspostavljen u mjeri da obezbjedi razumno uvjerenje da su postignuti postavljeni osnovni ciljevi poslovanja, a prije svih što efikasnije upravljanje, uspješnije poslovanje i adekvatna zaštita imovine. Što se tiče kontrole primjene postojećih procedura, istase u potpunosti ne provodi, što je rezultiralo određenim slabostima i nepravilnostima. Nismose u potpunosti uvjerili da su u određenim segmentima poslovanja kontrolni postupci adekvatni i dovoljni da osiguraju veću efikasnost važnijih procesa poslovanja i zaštitu imovine od gubitaka. Nije uspostavljeno povoljno kontrolno okruženje, kojima bi se stvorili preduvjeti za kvalitetne i efikasne kontrolne aktivnosti. Odgovornost na uspostavi sustava internih kontrola je na Upravi Društva, a temelj funkcionalnog sustava internih kontrola je postojanje odgovarajućeg kontrolnog okruženja.

Kao što je konstatirano i prethodnih godina, prema Pravilniku o računovodstvenim politikama cestovna infrastruktura (ceste, mostovi, tuneli) evidentirana je na bilančnoj poziciji stalne nematerijalne imovine (pravo na korištenje tuđih sredstava) i na istu se ne obračunava amortizacija, ali se vrši vrijednosno usklađenje svake 2 godine, što je u suprotnosti sa točkom 8. i 9. MRS 38.-Nematerijalna sredstva.

Kao i prethodne godine, Društvo tijekom 2013. godine nije imalo imenovan Nadzorni odbor, što je propust resornog ministarstva Vlade FBiH, a isto je moglo imati značajnog uticajana poslovanje Društva,

gdje prvenstveno mislimo na neposredni nadzor nad radom Društva. Sukladno nadležnostima utvrđenim Statutom, Nadzorni odbor usvaja Izvješće Uprave po polugodišnjem i godišnjem obračunu, podnosi Skupštini godišnja izvješća o poslovanju Društva, daje upute direktoru za provođenje preporuka u vezi sa uočenim nepravilnostima itd.

Utvrđeno je da je Vlada FBiH 28.11.2013. godine donijela Odluku o davanju suglasnosti za objavljivanje Javnog oglasa za izbor i imenovanje članova Nadzornog odbora. Nakon provedene procedure, 27.02.2014. godine donijela je Rješenje o utvrđivanju prijedloga za imenovanje članova Nadzornog odbora. Skupština Društva je Odlukom od 11.03.2014. godine imenovala članove Nadzornog odbora na period od četiri godine.

Osim činjenice da Nadzorni odbor nije imenovan, utvrđeno je da tijekom 2013. godine, Skupština Društva nije održala nijednu sjednicu. Također, konstatirano je da nije donesen Poslovnik o radu iste.

Prema važećoj sistematizaciji predviđeno je 97 izvršilaca, a na dan 31.12.2013. godine, bilo je 84 zaposlenika, od toga 2 zaposlenika na određeno vrijeme. U revidiranoj godini, primljena su 3 nova uposlenika, dok su sa 5 pripravnika (primljeni u 2012. godini) zaključeni ugovori na neodređeno vrijeme. Člankom 5. Pravilnika o radu definirano je: „kad se ukaže potreba za zasnivanjem radnog odnosa sa novim zaposlenikom, direktorili Statutom ovlašteno lice donosi Odluku o zaključivanju ugovora pod uvjetima iz Pravilnika“. Prema Pravilniku, objavljuje se oglas u dnevnom tisku ili se prijavljuje potreba za zapošljavanjem, s tim da se Odlukom utvrđuje način izbora uposlenika, kao i rok za podnošenje prijava na oglas. U izuzetnim slučajevima, zbog potreba posla, može se donijeti odluka o zaključivanju ugovora o radu bez prethodno navedenog postupka. U 2013. godini za prijem novih uposlenika nije raspisivan konkurs, niti je obrazloženo da je riječ o izuzetnim slučajevima. Utvrđeno je da je isti dan donesena Odluka o potrebi zasnivanja radnog odnosa i rasporedu uposlenika. Planom poslovanja nije predviđen prijem uposlenika.

Revizijom je utvrđeno da je Uprava Društva na sjednicama usvajala Zapisnike sa sjednica Odbora za reviziju, iako su nadležnosti Odbora za reviziju prema Zakonu o javnim poduzećima u FBiH, da nadzire Upravu u primjeni preporuka datih upravo od Odbora za reviziju i vanjskog revizora. Također, Odbor za reviziju je dužan podnosići Nadzornom odboru sažetu mjesecačnu izvješću o sastancima svakog mjeseca, a ne Upravi Društva.

Uprava nije redovno podnosila izvješća o provedenim postupcima javnih nabava Odboru za reviziju, sukladno članku 35. Zakona o javnim poduzećima u FBiH, što smatramo nedostatkom internih kontrola. Odbor za reviziju je tek na sjednici održanoj 19.09.2013. godine zatražio da se za svaku sljedeću sjednicu pripremi Izvješće Odjela za javne nabave o realiziranim poslovima u posmatranom periodu između dvije sjednice. Nakon ovog datuma, redovno su razmatrana Izvješća Odjela, na koje je Odbor za reviziju davao sugestije i primjedbe u cilju kvalitetnijeg i pouzdanijeg izvješćivanja. Odbor je ukazao da je zaključen veliki broj pregovaračkih postupaka i direktnih sporazuma u odnosu na ukupno ugovoren broj postupaka. Također, konstatirano je da je poništen veliki broj postupaka, čak 13 otvorenih od ukupno 26 provedenih, te je predloženo da se detaljno analizira tenderska dokumentacija, provjere kriteriji, kao i da li projektni zadaci odgovaraju vrijednosti investicije za buduće postupke, za koje će se provesti procedura. Ukazano je na negativno iskustvo sa određenim dobavljačima, koji su nekvalitetno i neblagovremeno izvršavali dodijeljene poslove u proteklom periodu.

Na sjednici Odbora za reviziju održanoj 10.12.2013. godine, konstatirano je da Društvo treba maksimalno angažirati kadrove u cilju naplate potraživanja po osnovu korištenja cestovnog zemljišta i spriječavanja nezakonitih aktivnosti. Ukazano je na smanjenje prihoda po ovom osnovu iz razloga postojanja nelegalnih korisnika cestovnog pojasa, te je data preporuka da se ustroji potpuna i pouzdana evidencija svih objekata uz javnu cestu.

Također, data je preporuka Upravi da se uradi detaljna analiza investicija, obzirom da se plan i realizacija iz godine u godinu sve više razlikuje, odnosno procenat ostvarenja je sve manji. U budućim procjenama, investicije bi se trebale planirati što realnije, s tim da se prepoznaju objektivni i subjektivni rizici, kao i vanjski uticaji. Postavljeno je pitanje neblagovremenog planiranja, te je preporučeno Društву da se planovi poslovanja sačinjavaju do kraja mjeseca studenog za narednu godinu, kako bi se pravovremeno dostavili Vladi FBiH na usvajanje.

Na navedenoj sjednici Odbora za reviziju, izvršni direktor za tehničke poslove upoznao je članove Odbora sa „sklapanjem Anexa ugovora na radovima na rehabilitaciji dionica magistralnih cesta (tabela

2.1.1. Plana poslovanja) bez njegove suglasnosti, iz razloga netransparentnosti i mimo zakona, jer su Anexi ugovorasklapani i na davno okončane ugovore za koje su bile ispostavljene okončane situacije. Između ostalog, istaknuto je da su radovi ugovoreni bez uobičajene procedure na način da se kroz variacione naloge uveća vrijednost osnovnog Ugovora". Revizijom je utvrđeno da privremene situacije na Rehabilitaciji ceste Livno-Kolo, ispostavljene od strane "STRABAG AG" Austrija, nisu potpisane od strane izvršnog direktora za tehničke poslove, iako je isti potpisivao situacije na ostalim projektima.

Navodimo nedovoljno funkcioniranje sustava internih kontrola i ne postojanje adekvatnih kontrolnih aktivnosti, koje su rezultirale određenim propustima i nepravilnostima, od kojih navodimo:

- Društvo je na temelju Izvješća Komisije, čiji je zadatak bio da izvrši procjenu nastavka moguće realizacije, izvršilo otpis projektne dokumentacije za projekte za koje se procjenjuje da se neće nastaviti u budućem periodu u iznosu od 339.557 KM. Rashodovanje je izvršeno tako da su za navedeni iznos umanjene investicije u pripremi, a uvećani rashodi od gubitaka na zalihama materijala i robe. Riječ je o projektima koji su započeti i planirani u ranijem periodu, a za iste je upitan nastavak realizacije, što je šire pojašnjeno u točki 8.1. Izvješća.
- na poziciji nematerijalnih sredstava u pripremi već duži period iskazane su investicije u iznosu najmanje od 7.999.374 KM, od kojih je jedan dio započet 2004. i 2005. godine i za koje nije bilo realizacije u 2013. godini. Uprava Društva nije zauzela stav po osnovu izvršenih ulaganja, niti je izvršila procjenu vjerovatnoće budućih ekonomskih koristi od iskazane imovine sukladno Okviru za sastavljanje i prezentaciju finansijskih izvješća.

Kao i prethodnih godina, ističemo da je i dalje evidentan problem nepravovremenog dostavljanja dokumentacije o okončanju projekata, temeljem koje se vrši prijenos investicija iz pripreme u uporabu, u Odsjek finansijsko-računovodstvenih poslova (u nekim slučajevima sa kašnjenjem čak do sedam godina). Zbog nedostataka internih kontrola, okončani projekti rehabilitacija u iznosu od 502.615 KM nisu pravovremeno aktivirani, tako da je prijenos iz pripreme u uporabu izvršen i obuhvaćen Elaboratom o popisu za 2013. godinu.

- na dan 31.12.2013. godine, izvršen je popis sredstava i njihovih izvora, sačinjeno je Izvješće o izvršenom popisu. Kada su u pitanju investicije u tijeku, popis je izvršen na način da je preuzeto stanje iz knjigovodstva, bez stvarnog usuglašavanja sa izvornom dokumentacijom, u smislu da se neke investicije u knjigovodstvu vode u tijeku, a iste su de facto stavljenе u upotrebu. Popis kao instrument kontrole mora odražavati stvarnost i ne može se provoditi prepisivanjem stanja iz knjigovodstvenih evidencija. Kvalitetno urađenom popisu prethodi blagovremeno evidentiranje poslovnih promjena i odgovarajuća priprema i kontrola dokumentacije, što podrazumijeva uredno koljane knjigovodstvene dokumentacije između pojedinih organizacijskih jedinica.
- na poziciji investicija u pripremi iskazanje iznos od 124.342 KM, a odnosi se na izgradnju skladišta posipnog materijala-punkt Ivan, koji je započet u 2012. godini. Utvrđeno je da se izgrađeni punkt odnosi na započetu investiciju, koja je u prethodnom periodu uslijed vremenskih nepogoda bila srušena, a u zemljjišnim knjigama je bila evidentirana kao vlasništvo „Sarajevo puteva“ d.d Sarajevo. Ni je prezentirana dokumentacija da su Društvo i „Sarajevo putevi“ d.d Sarajevo regulirali međusobne odnose vezano za izgradnju, korištenje i upravljanje navedenim punktom. Prema usmenim informacijama odgovorne osobe, zimski punkt je u uporabi i koristi se.
- na dan 31.12.2013. godine izvršen je otpis 30 tona soli CaCl₂ u iznosu od 26.896 KM, za koji su terećeni troškovi repromaterijala. Utvrđeno je da je otpis soli izvršen na temelju dopisa vodećeg inžinjera održavanja, o čemu je Uprava donijela Zaključak o otpisu 21.01.2014. godine. Otpisana vrijednost se odnosi na sol skladištenu kod „Rudnika gipsa“ Donji Vakuf, koji obavlja radove redovnog održavanja na LOT-u 9. Prema usmenim informacijama odgovorne osobe, sol je neupotrebljiv već duži period (od 2010. godine), kada je i trebalo izvršiti otpis zaliha soli, tako da je početno stanje zaliha 01.01.2013. godine bilo precijenjeno. Sukladno članku 58. Pravilnika o računovodstvenim politikama, ukoliko dođe do oštećenja, gubitka kvaliteta (djelimično ili potpuno), zastarjelosti zaliha ili nemogućnosti realizacije vrši se vrednovanje usklađenosti zaliha materijala, koje se svode na neto prodajnu vrijednost.

- nisu poduzete adekvatne mjere na naplati potraživanja u dijelu pravovremenog podnošenja prijedloga za izvršenje protiv svih korisnika cestovnog zemljišta, koji ne plaćaju dospjele naknade. Navedeno je uočeno i od strane Uprave Društva, koja je 13.03.2013. godine donijela Zaključak, da je zadužena uposlenica Sektora održavanja, zaštite cesta i sigurnosti prometa, zbog neobavljanja radnih zadataka, dužna dati pismenu izjavu i od iste su zapisnički preuzeti predmeti i predati Sektoru pravnih, kadrovske i općih poslova.
- Društvo je 06.09.2013. godine zaključilo Ugovor za održavanje sustava gospodarenja cestama (programskih rješenja) sa Grupom ponuđača: TEB Informatika d.o.o. Zagreb i TEB Informatika d.o.o. Sarajevo na iznos od 50.000 KM za period pružanja usluge do 31.12.2013. godine. Člankom 8. navedenog Ugovora utvrđeno je da će se plaćanje vršiti sukladno troškovniku, sukcesivno na bazi privremenih mjesecnih situacija o izvršenim uslugama. **Ugovorom nije definisana jedinična cijena usluge niti količina usluga, tako da nismo u mogućnosti potvrditi da li su cijene izvršenih usluga realne, niti da li su pružene usluge u okviru ugovorenih.** Po navedenom ugovoru, ispostavljene su dvije situacije na ukupan ugovoren iznos, bez odgovarajućeg dokaza da su usluge i stvarno izvršene u navedenom iznosu. Prilog fakturi od 14.01.2014. godine na iznos od 9.052 KM je Završno izvješće o aktivnostima održavanja u 2013. godini, sa specifikacijom obavljenih aktivnosti (data u satima) sa datumima prije 06.09.2013. godine, što ukazuje da su se iste vršile i prije zaključenja ugovora.
- Uprava Društva je donijela Pravilnik o korištenju sredstava reprezentacije u studenom 2012. godine. Pravilnikom je definirano ko ima pravo na reprezentaciju i do kojeg iznosa (nema ograničenja za Upravu) dok za davanje poklona nisu definirani kriteriji. Na računima za eksternu reprezentaciju nije naveden razlog načinjenog troška, zbog čega se ne može potvrditi da su isti načinjeni u poslovne svrhe. Člankom 10. Pravilnika definirana je obvezasacinjanja polugodišnjeg izvješća o korištenju sredstava reprezentacije Upravi, koje nije sačinjeno.
- slabosti internih kontrola su uočene kod priznavanja dnevnicu za službeni put u inozemstvo, jer se u nalozimaza službenaputovanjanije navodilo vrijeme prelaska granice, niti da li je osigurana ishrana, u cilju pravilnog obračuna dnevica.
- ukupni trošak goriva za službena vozila sa 31.12.2013. godine iznosi 84.254 KM. Sukladno menadžerskim ugovorima, članovi Uprave imaju neograničeno pravo korištenja službenih vozila, što znači da je dozvoljeno korištenje u privatne svrhe. Zakon o porezu na dohodak tretira korištenje službenog vozila u privatne svrhe kao korist koja treba biti obuhvaćena u obračunu plaće i na kojuse obračunavaju porezi i doprinosi (čl. 10, stavak (3)). Revizijom je konstatirano da se evidencija korištenja automobila u privatne i poslovne svrhe počela voditi u prosincu 2013. godine, kao i da su se vozila koristila i u dane vikenda. Pojedinavozilase ne tenkiranu zadnji dan u mjesecu, kako je propisano Pravilnikom o korištenju službenih vozila. Također, nije prezentirano da je Uprava razmatrala izvješća o mjesечноj nabavci i utrošku goriva.
- nisu donesene procedure o načinu i metodologiji planiranja, niti su od strane nadležnih organa FBiH donesene strategije razvoja i programi održavanja sukladno Zakonu o cestama FBiH.

Pri ocjeni uspostavljene razine sustava internih kontrola, u određenoj mjeri oslonili smo se na rad Odjela za internu reviziju, koji je započeo sa radom u 2007. godini.

Nakon raskida radnogodnosa internog revizora u prosincu 2012. godine, izvršen je prijem novog internog revizora u svibnju 2013. godine, koji je sačinio Studiju rizika za 2013. godinu. U istoj su identificirani rizici radi utvrđivanja prioritetnih područja revizijskih ispitivanja i utvrđivanja potrebnih revizijskih resursa i to: rizici okruženja, procesni rizici i rizici informacija za donošenje odluka.

Djelokrugom rada Odjela za internu reviziju pokrivene su sve djelatnosti Društva. Najveći ocijenjeni rizik su uticaj državne politike i Odluka Vlade FBiH Kantona Sarajevo, kao i drugih kantona u FBiH na poslovanje Društva, pri čemu je istaknuto da Vlada FBiH nema usvojenu dugoročnu strategiju razvoja; ne postoji Srednjoročni program održavanja i zaštite i program rekonstrukcije, izgradnje i obnove javnih cesta; neblagovremena suglasnost Vlade FBiH i usvajanje Plana i programa, određena kolizija propisa, česte izmjene zakonske regulative itd. Drugi ocijenjeni rizici su štete po osnovu prirodnih elementarnih nepogoda koje uzrokuju klizišta, odroni, poplave prilikom izvođenja investicionih radova. Ukazano je na nedostatak

značajnijih sredstava za rezerviranja po osnovu mogućih šteta, naročito prilikom izvođenja investicionih radova, kao i na rizik zbog mogućih šteta po osnovu odgovornosti učesnika u prometu na komunikacijama, koje su u nadležnosti održavanja Društva.

Na osnovu usvojene Studije rizika, Odjel za internu reviziju sačinio je Plan revizije za 2013. godinu sa 3 projekta, usvojen od strane Odbora za reviziju 18.07.2013. godine. Tijekom 2013. godine sačinjena su izvješća o obavljenoj reviziji u kojima je ukazano i preporučeno poduzimanje aktivnosti na izradi analize dosadašnjih ulaganja u projekte, budući da za pojedine projekte nije bilo novih ulaganja; poštivanju usvojenih procedura prilikom aktiviranja investicija u tijeku; blagovremenog sačinjavanja plana poslovanja i dostavljanja Vladi FBiH na usvajanje u tekućoj godini za narednu godinu; poduzimanju adekvatnih aktivnosti na utuženju svih korisnika cestovnog zemljišta vodeći računa o zastari; dostavljanju podataka Federalnoj upravi za inspekcijske poslove o korisnicima cestovnog zemljišta, koji ne plaćaju naknadu; vršenju procjene naplativosti potraživanja u cilju realnijeg iskazivanja; pokretanju incijative na usuglašavanju zakonske regulative i donošenju Plana javnih nabava.

Odbor za reviziju redovno je dostavljao Upravi Društva izvješća o provedenim revizijama Odjela za internu reviziju, ali ista nije osigurala dosljednu i potpunu implementaciju danih preporuka.

Nismo se uvjerili da je sustav internih kontrola u potpunosti uspostavljen, u mjeri da obezbjedi razumno uvjerenje da su postignuti postavljeni osnovni ciljevi poslovanja, a prije svih efikasno upravljanje, uspješno poslovanje i adekvatna zaštita imovine.

Radi boljeefikasnosti poslovanja unaprijediti postojeće interne akte i iste usuglasiti sa važećim zakonskim propisima sa osiguranjem nadzora u svim procesima poslovanja.

Potrebno je sukladno Zakonu o računovodstvu i reviziji u FBiH vršiti popis stalnih sredstava i usuglašavanje stanja utvrđenog popisom sa knjigovodstvenim stanjem.

Potrebno je preispitati dokumentaciju vezanu za ulaganje u skladiste posipnog materijala-punkt Ivan i regulirati muđusobne odnose sa „Sarajevo putevi“ d.d. Sarajevo, vezano za izgradnju, korištenje i upravljanje navedenim punktom.

Dosljedno i u potpunosti postupati sukladno članku 58. Pravilnika o računovodstvenim politikama, vezano za vrednovanje usklađenosti zaliha materijala (sol).

Prilikom zaključivanja ugovora regulirati ključne elemente nabave (obim i cijena usluga, rok isporuke, trajanje i sl.), te blagovremeno poduzeti aktivnosti na pokretanju nabave.

Potrebno je osigurati da se eksterna reprezentacija koristi sukladno Pravilniku o korištenju sredstava reprezentacije.

Obračun dnevničica za službenu putovanju i inozemstvo vršiti sukladno Pravilniku o radu i Uredbi o naknadama troškova za službena putovanja.

Potrebno je dosljedno i u potpunosti postupati sukladno preporukama Odbora za reviziju i Odjela za internu reviziju.

5. Obavljanje poslova iz nadležnosti Društva

Temeljem Zakona o cestama FBiH, definirano je da Društvo finansijska sredstva za održavanje, zaštitu, obnovu, rekonstrukciju i izgradnju cesta i proširenje materijalne osnove rada osigurava iz godišnjih, posebnih i drugih naknada, koje imaju karakter javnih prihoda, iz kredita, donacija (grantova). Društvo kao upravitelj vodi evidenciju o sredstvima infrastrukture i ostalim sredstvima u vlasništvu FBiH datim na upravljanje. Vlada FBiH je 20.01.2011. godine donijela Odluku o smanjenju temeljnog kapitala Društva, prema kojoj temeljni kapital se umanjuje za iznos od 1.768.311.108 KM, tako da isti sada iznosi 2.000 KM i čini temeljni ulog FBiH kao jedinog osnivača Društva.

Zbog zastoja u realizaciji programa „Rehabilitacija cesta u FBiH“ u ranijem periodu, kao i uključivanja dodatnih radova u Program rehabilitacije, Društvo je odobreno produženje raspoloživosti EIB kredita do 31.12.2013. godine. Međutim, sredstva posljednje VII tranše su povučena tek 03.02.2014. godine, čime je kredit iskorišten u cijelosti. Što se tiče EBRD kredita, uz suglasnost Europske banke za obnovu i razvoj,

sačinjeni su amandmani na ugovore u cilju iskorištavanja raspoloživih sredstava kredita. Nakon pokretanja procedure, produžen je krajnji rok raspoloživosti kredita do 30.03.2014. godine.

Napominjemo da je Vlada FBiH 20.03.2014. godine donijela Odluku o kategorizaciji cesta u autoceste i brze ceste, magistralne ceste i regionalne ceste, sa primjenom od 15.11.2014. godine. Prema navedenoj Odluci, u magistralne ceste razvrstane su ceste ukupne dužine od 2.716 km, što je za cca 700 km više od dužine cesta koje su na 31.12.2013. godine bile kategorizirane kao magistralne ceste. Navedeno ukazuje da će od 2015. godine, Društvo biti u obvezi redovnog održavanja i za dodatne kilometre magistralne ceste, što će zahtijevati značajna finansijska sredstva. Ukazujemo da će dospjele kreditne obveze kao i obveze koje dospijevaju u narednom periodu, dovesti u pitanje opstojnost poslovanja i nemogućnost da se iz postojećih izvora financiranja osiguraju neophodna sredstva za podmirenje osnovnih troškova poslovanja.

Kao što je konstatirano i prethodnim revizijama, Društvo je odlukama Vlade FBiH dano u nadležnost da bude finansijski implementator, odgovoran za implementaciju projekata po programima investiranja sredstava naplaćenih izdavanjem GSM licence za FBiH. Kao finansijski implementator, Društvo je odgovorno za implementaciju projekata magistralnih, regionalnih i lokalnih cesta i o stupnju razvoja istih je dužno tromjesečno izvještavati Federalno ministarstvo prometa i komunikacija, a Izvješća o realizaciji finansijskih sredstava dostavljati tromjesečno Federalnom ministarstvu financijai Federalnom ministarstvu prometa i komunikacija.

Međutim, Zakonom o cestama FBiH, Društvu nije dano u nadležnost da bude implementator sredstava za GSM licencu, posebno imajući u vidu da se iz tih sredstava vrši financiranje projektne dokumentacije autoputa na koridoru Vc i izgradnja planiranih autoputeva, magistralnih, regionalnih i lokalnih puteva, a raspodjela istih vrši se temeljem odluka o usvajanju programa investiranja sredstava naplaćenih izdavanjem GSM licence, koje za svaku godinu donosi Vlada FBiH na prijedlog Federalnog ministarstva prometa i komunikacija, bez prethodne suglasnosti nadležnog zakonodavnog organa. Sredstva GSM licence predstavljaju javni prihod koji pripada Proračunu FBiH i raspodjela istog i iskazivanje treba vršiti sukladno zakonskim propisima za proračunske korisnike.

6. Plan i izvršenje Plana poslovanja

Način planiranja održavanja i zaštite, rekonstrukcije, obnove i izgradnje magistralnih cesta, za koje je nadležno Društvo regulisano čl. 22.-25. Zakona o cestama FBiH. Istim se predviđa donošenje Strategije razvoja i održavanja javnih cesta koja bi trebala da odredi ciljeve i osnovne zadatke pri razvoju i održavanju javnih cesta na period od 10 godina na nivou BiH, međutim istanije donešena. Vlada FBiH je bila dužna da predloži, a Parlament FBiH da doneše **Strategiju razvoja autocesta, brzih i magistralnih cesta u FBiH**, na osnovu državne strategije, ali obzirom da državna strategija nije donešena, nije donešena ni strategija na federalnoj razini. Sukladno strategiji razvitka FBiH, Vlada FBiH je trebala donijeti **Srednjoročni program održavanja i zaštite i Program rekonstrukcije, izgradnje i obnove javnih cesta** za period od 4 godine, ali obzirom da strategija nije donešena, nisu ni navedeni programi.

Sukladno članku 25. Zakona o cestama FBiH, Društvo je dužno da doneše Godišnji plan i program održavanja i zaštite magistralnih cesta i Godišnji program rekonstrukcije, izgradnje i obnove magistralnih cesta, do kraja tkuće godine za narednu godinu, na koje saglasnost daje Vlada FBiH. Navedeni programi nisu donešeni zasebno, već su djelomično sadržani u Planu i Programu za 2013. godinu.

Društvo nije donijelo internu proceduru o načinu i metodologiji planiranja, niti su utvrđene procedure koje bi osiguralo praćenje efikasnosti i ekonomičnosti planiranih aktivnosti. Obzirom da naprijed navedene strategije, koje treba da služe kao smjernice za planiranje, razvoj, rekonstrukciju i održavanje cesta, nisu donešene, ističemo važnost izrade internih procedura. U procesu planiranja, sukladno Statutu, primjenjuju se odredbe Zakona o javnim poduzećima u FBiH i Zakona o cestama u FBiH.

Konstatirano je da do okončanja revizije za 2013. godinu, Vlada FBiH nije dala suglasnost na trogodišnji plan poslovanja Društva za period 2011.-2013. godina, koji je usvojen 14.01.2011. godine od strane Nadzornog odbora. Također, utvrđeno je da Društvo nije sačinilo Trogodišnji Plan poslovanja za period 2014.-2016. godina.

Resorno ministarstvo je 20.12.2012. godine dostavilo Smjernice za izradu Plana poslovanja za 2013. godinu. Smjernice su se pretežno odnosile na davanje prioriteta redovnom održavanju, pojačanom održavanju, te poduzimanju mjera oko naplate naknade za korištenje cestovnog zemljišta i drugih naknada. Slijedeći prioritet bila je rekonstrukcija i rehabilitacija, građenje i modernizacija cesta.

Plan poslovanja Društva za 2013. godinu Upravlja usvojila dana 12.02.2013. godine, a na isti je Vlada FBiH dala suglasnost 26.04.2013. godine. **Nije prezentirano da je Skupština dala suglasnost na Plan poslovanja za 2013. godinu, kako je predviđeno Statutom Društva.**

Plan za 2013. godinu se najvećim dijelom fokusirao na redovno i zimsko održavanje cesta i objekata, završetak započetih projekata izgradnje, rekonstrukcije i sanacije, te na projekte sigurnosti na magistralnim cestama, semaforizacija raskrsnica, eliminacija najoštećenijih dijelova kolovoza, sanacija klizišta i crnih točaka, projekte izgradnje na magistralnim cestama, izgradnju projektne dokumentacije.

Planirani su prihodi u iznosu od 63 miliona KM, od čega 35 miliona KM se odnosi na naknade od nafte i naftnih derivata, a 18,7 miliona KM od registracije fizičkih/pravnih lica, Služba pomoći informacija na cesti 4,6 miliona KM. Ukupni javni rashodi planirani su u iznosu od 45,41 miliona KM, od čega se najveći dio odnosi na poslove redovnog održavanja 33 miliona KM, troškove poslovanja 5,1 miliona KM i kamate 1,3 miliona KM. Za investicije planirano je 57,68 miliona KM, od čega je prioritet dat završetku rehabilitacije cesta, gdje je planirano 18,87 miliona KM, zatim projekti rekonstrukcije i izgradnje iz prethodnog perioda i planirani projekti u 2013. godini.

Izvješće o realizaciji Plana poslovanja za period 01.01.-30.06.2013. godine je sačinjeno u srpnju 2013. godine sukladno metodologiji, koja je primjenjena kod sačinjavanja Plana i programa, te je omogućeno praćenje stepena realizacije. Nije nam prezentirano da je Uprava Društva razmatrala Izvješće o poslovanju za period 01.01.-30.06.2013. godine.

Na sjednici održanoj dana 26.11.2013. godine, Uprava Društva je, sukladno Zakonu o javnim poduzećima u FBiH, revidirala Plan poslovanja za 2013. godinu i predložila Rebalans plana i programa za 2013. godinu. U ovom periodu, Uprava Društva je poslovala bez Nadzornog odbora, te je prijedlog Rebalansa dana 29.11.2013. godine uputila resorom ministarstvu na dalje postupanje. **Konstatirano je da Društvo nije dobilo smjernice za izradu Rebalansa od resornog ministarstva. Vlada FBiH je tek 28.05.2014. godine usvojila Rebalans plana poslovanja za 2013. godinu. Napominjemo da je Nadzorni odbor, imenovan u 2014. godini, donio Zaključak 27.03.2014. godine da nije u obvezi da razmatra i usvaja Rebalans Plana poslovanja za 2013. godinu. Uz Komentar na Nacrt Izvješća dostavljena je Odluka Nadzornog odbora od 14.05.2014. godine o usvajanju Rebalansa Plana poslovanja za 2013. godinu. Skupština nije usvojila revidirani plan poslovanja, sukladno nadležnostima utvrđenim Statutom.**

Osnovni razlog za izradu Rebalansa su promjene u strukturi prihoda, rashoda i investicija. U okviru prihoda, prihod od naknada iz nafte i naftnih derivata je umanjen za 1,3 miliona KM, dok je prihod od naknade za putarine fizičkih lica umanjen za 0,70 miliona KM. Značajnije povećanje prihoda u odnosu na Plan za 2013. godinu odnosi se na naknadno utvrđene prihode koji su povećani za 0,50 miliona KM (zbog preknjižavanja rezerviranih sredstava za sudske sporove, zatim refundacije šteta od osiguravajućih društava, naplata regresnih tužbi i sl.). Planirani rashodi su povećani sa 45,41 miliona KM na 45,49 miliona KM. Najveće povećanje se odnosi na troškove semaforizacije raskrsnica koje nisu planirane Planom poslovanja (rebalansom su planirane u iznosu od 70.000 KM), kao i povećanje kamata za 350.000 KM.

Plan investicijskih ulaganja je smanjen za 18,16 miliona KM. Smanjenje se prvenstveno odnosi na projekte rekonstrukcije i izgradnje, poboljšanja sigurnosti prometa na magistralnim cestama, sanacija klizišta i odrona. **Rebalansom investicijskih ulaganja nisu data obrazloženja za smanjenje pojedinih stavki.** Najveće smanjenje odnosi se na sredstva za projekte iz Programa utroška sredstava „Grant Federalnoj Direkciji cesta za kapitalne investicije“ iz Proračuna FBiH, koja su smanjena za 7,5 miliona KM. Za projekte koji se financiraju iz sredstava izdavanjem GSM licence, Rebalansom su sredstva smanjena za 9 miliona KM, zbog nemogućnosti planirane realizacije do kraja godine.

Izvješće o realizaciji Plana poslovanja za 2013. godinu usvojeno je od strane Nadzornog odbora 16.04.2014. godine, isti je upućen resorom ministarstvu 21.04.2014. godine na razmatranje i usvajanje. Vlada FBiH je 05.06.2014. godine usvojila Izvješće o realizaciji Plana poslovanja za 2013. godinu. Ostvarene su slijedeće finansijske veličine u odnosu na Plan:

Rb	Opis	Plan za 2013. godinu	Rebalans plana za 2013. godinu	Realizirano u 2013. godini	Realizirano u 2012. godini	Indeks (5/4)	Indeks (5/6)
1	2	3	4	5	6	7	8
1	Javni prihodi	63.000.000	60.350.000	58.612.273	60.084.178	97	98
2	Javni rashodi	45.412.000	45.497.000	44.117.885	48.266.909	97	91
3	Finansijski rezultat (1-2)	17.588.000	14.853.000	14.494.388	11.817.269	98	123
4	Kreditna sredstva od međunarodnih finansijskih institucija	18.377.250	21.354.500	21.400.948	39.421.924	100	54
5	Planirana namjenska sredstva (Budžet FBiH, Grant, GSM licenca)	22.932.000	6.432.000	4.290.993	5.419.373	20	24
6	Akumulirani finansijski rezultat	5.578.000	3.674.100	-278.724	824.695	74	330
7	Amortizacija	1.500.000	1.500.000	1.711.807	1.453.673	114	118
UKUPNO RASPOLOŽIVI IZVORI FINANSIRANJA (od 3 do 7)		65.975.250	47.813.600	41.619.412	58.936.934	87	71
8	Investicije	57.675.250	39.513.600	32.777.858	52.061.937	83	63
9	Otplata kredita (dospjela glavnica)	6.800.000	6.800.000	7.129.747	5.421.324	105	132
10	Troškovi amortizacije	1.500.000	1.500.000	1.711.807	1.453.673	114	118
UKUPNO INVESTICIJE, OTPLATE KREDITA I TROŠKOVI AMORTIZACIJE (od 8 do 10)		65.975.250	47.813.600	41.619.412	58.936.934	87	71

Ostvareni javni prihodi su manji od planiranih za 1.737.727 KM, dok su u odnosu na 2012. godinu manji za 1.471.905 KM. Smanjenje se najvećim dijelom odnosi na prihode od nafte i naftnih derivata, koji su u odnosu na planirane manji za 718.557 KM, dok su u odnosu na 2012. godinu manji za 2.568.240 KM. Javni rashodi su manji za 4.149.024 KM u odnosu na prethodnu godinu, što se najvećim dijelom odnosi na troškove redovnog održavanja i zimske službe. Napominjememo da „otplata kredita“ u prethodnoj tabeli u iznosu od 7.129.747 KM odnosi se na dospjelu glavnici EBRD kredita za povučena sredstva, koja nije otplaćena sa 31.12.2013. godine. Investicije su realizirane u iznosu od 32.777.858 KM, manje su od plana za 6.735.742 KM. **Konstatirano je da u Izvješću nisu data tekstualna obrazloženja za nizak stepen realizacije investicija.**

Potrebno je da Uprava Društva donese Godišnji plan i program održavanja i zaštite magistralnih cesta i Godišnji program rekonstrukcije, izgradnje i obnove magistralnih cesta sukladno članku 25. Zakona o cestama FBiH.

Obzirom da nisu donesene strategije i programi za planiranje, razvoj, rekonstrukciju i održavanje cesta na federalnom nivou, potrebno je da Društvo donese interne procedure kojima bise definirala metodologija planiranja kao i procedure koje bi osigurale praćenje efikasnosti i ekonomičnosti planiranih aktivnosti.

U slučaju odstupanja u odnosu na Plan, potrebno je pravovremeno po krenuti aktivnosti na donošenju Rebalansa Plana.

Potrebno je da Plan, Rebalans plana i Izvješće o realizaciji sadrže adekvatne i dovoljne informacije i obrazloženja za planske veličine i izvršenje istih.

6.1 Prihodi

Prihodi ostvareni u obračunskom periodu iskazani su kako slijedi:

	01.01. - 31.12.2013.	01.01. - 31.12.2012.
PRIHODI	60.324.080	61.537.850
Poslovni prihodi	57.104.062	58.993.241
Ostali poslovni prihodi	57.104.062	58.993.241
Finansijski prihodi	640.160	182.075
Ostali prihodi i dobici	868.043	902.554
Prihodi po temelju usklađivanja vrijednosti sredstava	1.711.807	1.453.673
Prihodi po temelju promjene računovodstvenih politika	8	6.307

Osnovni uvjet za priznavanje prihoda je istovremeno povećanje sredstava (novca, novčanih ekvivalenta, odnosno finansijskih instrumenata) ili smanjenja obveza, što ima za posljedicu povećanja iskazanog finansijskog rezultata. Kada se dobici priznaju u bilanci uspjeha oni se iskazuju kao zasebna stavka, zato što je spoznaja o njima korisna za potrebe donošenja ekonomskih odluka. Dobici se iskazuju na neto osnovi, umanjeni za odgovarajuće rashode.

Odloženi prihodi od izdatih Rješenja za korištenje javnih površina (naknade za korištenje cestovnog zemljišta ili od reklamnih znakova i panoa), priznaju se kao prihod od osnovne djelatnosti u momentu uplate sredstava. Prihodi od kamata priznaju se na vremenskoj osnovi za obračunski period u kom su naplaćene. Za primljene donacije i imovinu bez naknade, Društvo primjenjuje prihodovni pristup. Ostali se poslovni prihodi priznaju prema općim načelima priznavanja prihoda odnosno pojedine vrste ostalih prihoda prema načinu koji proizilazi iz ugovora, odluke, zakona ili drugog propisa.

Ukupni prihodi u 2013. godini iskazani u iznosu od 60.324.080 KM u odnosu na prethodnu godinu manji su za 1,97%.

6.1.1 Poslovni prihodi

Poslovni prihodi iskazani u iznosu od 57.104.062 KM u odnosu na prethodnu godinu manji su za 3,2 %. U okviru istih, najznačajniji su prihodi ostvareni temeljem Zakona o cestama FBiH i to prihodi po osnovu naknada za ceste iz maloprodajne cijene nafte i naftnih derivata u iznosu od 33.281.443 KM i prihodi od godišnje naknade za upotrebu cesta, koje se plaćaju pri registraciji za motorna i priključna vozila u iznosu od 17.075.809 KM.

Prihodi od posebne naknade za službu „Pomoć-informacije“ na cestama, u okviru poslovnih prihoda, iskazani su u iznosu od 4.304.868 KM. Sukladno članku 100. Zakona o cestama FBiH, Služba „Pomoć-informacije“ na cestama do donošenja posebnog propisa u nadležnosti je Društva, koje temeljem javnog oglašavanja zaključuje ugovore sa automoto klubovima, koji imaju uvjete za vršenje ove službe. Finansijska sredstva pripadaju Društvu i mogu se utrošiti samo u vršenju ove Službe i njenoj implementaciji. Društvo i resorno Ministarstvo osigurat će kontrolu poslovanja praćenjem rada automoto klubova, što je opisano u točki 6.2.1.3. Izvješća.

U okviru poslovnih prihoda iskazani su prihodi od naknada za korištenje cestovnog zemljišta, utvrđeni Zakonom o cestama FBiH i podzakonskim aktima. U okviru istih, najznačajniji su prihodi od zakupa zemljišta (priključci) 1.498.317 KM i prihodi od zakupa zemljišta (panoi) 297.529 KM. Prihodi od izvanrednog prijevoza iskazani su iznosu od 302.956 KM, dok su prihodi od suglasnosti evidentirani u iznosu od 126.858 KM.

6.1.2 Finansijski prihodi

Finansijski prihodi iskazani su u iznosu od 640.160 KM, veći su za 252 % od iskazanih prihoda po istom osnovu u prethodnoj godini. Odnose se na prihode od pozitivnih tečajnih razlika temeljem obveza po kreditima (582.032 KM) i prihode od kamata na sredstva po viđenju i zateznih kamata (58.128 KM).

Prihodi od pozitivnih tečajnih razlika iskazani u iznosu od 582.032 KM odnose se na tečajne razlike obračunate na kredit odobren od strane Međunarodne asocijacije za razvoj (IDA) u Specijalnim pravima vučenja (SDR). Revizijom je utvrđeno da je Društvo sa 31.12.2013. godine izvršilo obračun tečajnih razlika za navedeni kredit, prema tečaju Centralne banke na dan 02.01.2014. godine, što nije sukladno MRS 21-Efekti promjene tečaja stranih valuta, koji zahtijeva primjenu tečaja strane valute na datum izvještajnog perioda. Naprijed navedeno imalo je za posljedicu da su obveze po dugoročnim kreditima precijenjene za iznos od 132.467 KM, dok su prihodi od pozitivnih tečajnih razlika podcijenjeni za navedeni iznos.

6.1.3 Ostali prihodi i dobici

Ostali prihodi i dobici iskazani su u iznosu od 868.043 KM i čine ih najvećim dijelom prihodi od ukidanja rezerviranja u iznosu od 754.452 KM i prihodi od naplate šteta od osiguravajućih kuća u iznosu od 75.155 KM.

Prihodi od ukidanja rezerviranja za sudske sporove evidentirani su u iznosu od 754.452 KM. Na dan 31.12.2012. godine izvršene su rezervacije za sudske sporove za 2013. godinu u iznosu od 1.000.000 KM, koji je tijekom 2013. godine ukinut. Prilikom ukidanja rezerviranja za isplaćene tužbe (glavnica, zatezne

kamate i troškovi sudskog postupka), za razliku rezerviranih sredstava u odnosu na isplaćene tužbe, uvećani su prihodi od ukidanja dugoročnih rezerviranja za iznos od 754.452 KM, iako nisu stvorenni uvjeti za priznavanje prihoda. **Društvo nije prilikom ukidanja rezerviranja izvršilo procjenu sudskih predmeta za koje će biti potreban odliv resursa i za koje neće biti potreban odliv resursa, te je oprihodovalo ukupnu razliku manje isplaćenih troškova, što je suprotno točki 59. MRS 37-Rezerviranja, potencijalne obveze i potencijalna sredstva, prema kojoj ako više nije vjerovatno da će odliv resursa koji predstavljaju ekonomske koristi biti potreban za podmirenje obveze, rezerviranje se ukida.** Za priznavanje navedenog iznosane može se potvrditi da je postupljeno sukladno točki 39. MRS 37., prema kojem kada rezerviranje koje se mjeri obuhvata veliki broj stavki, obveza se procjenjuje ponderiranjem svih mogućih ishoda s njihovim vjerovatnostima. Ova statistička metoda procjenjivanja nazivase „očekivana vrijednost“. **Iznos koji se priznaje kao rezerviranje na dan sačinjavanja finansijskih izvješća treba predstavljati najbolju moguću procjenu izdataka, koji je potreban za podmirenje sadašnje obveze, uz permanentnost provjere vrijednosti rezerviranja.** Prema točki 60. MRS 37., ako je izvršeno diskontiranje, iskazani iznos rezerviranja se povećava u svakom razdoblju, tako da odrazi protok vremena na koje se rezerviranje odnosi. **Posljedica ovakvog načina ukidanja rezerviranja je da su predviđeni prihodi poslovanja u iznosu od 754.452 KM.**

6.1.4 Prihodi iz osnova usklađivanja vrijednosti sredstava

Prihodi iz osnova usklađivanja vrijednosti sredstava iskazani su u iznosu od 1.711.807 KM i odnose se na prihode po osnovu usklađivanja vrijednosti nematerijalnih sredstava (1.267.131 KM) i građevinskih objekata, postrojenja i opreme (444.676 KM). Ovi prihodi su evidentirani sukladno MRS 20-Računovodstveno obuhvatanje državnih donacija i objavljanje državne pomoći. Na poziciji unaprijed naplaćenih odloženih prihoda, evidentirani su izvori sredstava po osnovu stalne imovine (poslovna zgrada, transportna sredstva, elektronska oprema, namještaj). Ova stalna imovina tretira se kao donirana od osnivača, Vlade FBiH, što nije utemeljeno Zakonom o cestama FBiH, niti drugim aktima i z kojih bi se moglo potvrditi da je navedena imovina financirana iz doniranih sredstava (sredstva iz maloprodajne cijene nafte i naftnih derivata, naknada za upotrebu cesta pri registraciji). Amortizacija na ova sredstva evidentira se po principu sučeljavanja, tako što se obračunata amortizacija iskaže na troškovima kao protustavka ispravke vrijednosti stalnih sredstava, a za isti iznos se umanjuje odgodeni prihod (izvori sredstava) klasificiran za ove namjene, a iskazuje prihod od usklađivanja vrijednosti.

Obračun tečajnih razlika vršiti sukladno MRS 21.-Efekti promjene tečaja stranih valuta, koji zahtijeva primjenu tečaja strane valute na datum izvještajnog perioda.

Potrebno je ukidanje rezerviranja za sudske sporove vršiti sukladno ispunjenju uvjeta iz točke 39., 59. i 60. MRS 37-Rezerviranje, potencijalne obveze i potencijalna sredstva, samo ako više nije vjerovatno da će biti potreban odliv resursa za podmirenje obveze.

6.2 Rashodi

U finansijskim izvješćima iskazani rashodi u ukupnom iznosu od 45.829.692 KM su za 7,83 % manji od rashoda ostvarenih u prethodnoj godini.

Struktura iskazanih rashoda je slijedeća:

	01.01.-31.12.2013.	01.01.-31.12.2012.
RASHODI	45.829.692	49.720.581
Poslovni rashodi	43.473.278	46.737.667
Materijalni troškovi	2.697.107	203.456
Troškovi plaća i ostalih ličnih primanja	3.898.905	3.672.524
Troškovi proizvodnih usluga	33.534.550	39.971.331
Amortizacija	1.711.807	1.453.673
Troškovi rezerviranja	1.132.407	1.000.000
Nematerijalni troškovi	498.502	436.683
Finansijski rashodi	1.824.598	2.598.932
Ostali rashodi i gubici	346.651	22.720
Rashodi iz osnova uskladištanja vrijednosti sredstava	-	-
Rashodi iz osnova promjene račun. politika i ispravki neznačajnih grešaka	185.165	361.262

6.2.1 Poslovni rashodi

Poslovni rashodi u visini od 43.473.278 KM manji su za 6,98 % u odnosu na prethodnu godinu, a čine ih: materijalni troškovi 2.697.107 KM, troškovi plaća i ostalih ličnih primanja zaposlenih 3.898.905 KM, troškovi proizvodnih usluga 33.534.550 KM, amortizacija 1.711.807 KM, troškovi rezerviranja 1.132.407 KM i nematerijalni troškovi 498.502 KM.

6.2.1.1 Materijalni troškovi

Materijalni troškovi u visini od 2.697.107 KM odnose se na utrošene sirovine i materijal 2.519.978 KM, električnu energiju, grijanje, gorivo za službena vozila 165.183 KM i otpis sitnog inventara u upotrebi, autoguma u upotrebi 11.946 KM.

Utrošak soli za redovno održavanje magistralnih cesta iznosio je 2.475.257 KM. Tijekom 2013. godine proveden je otvoreni postupak za nabavku soli za zimu 2013/2014., podijeljen u tri lota. Nakon prvog otvorenog postupka izabran je ponuđač MACOT SOL Mostar za LOT 1 i LOT 3. Za LOT 2 izabran je ponuđač SOLANA Tuzla.

6.2.1.2 Troškovi plaća i ostalih osobnih primanja

U okviru poslovnih rashoda značajni su izdaci za plaće i naknade plaća, a njihova struktura je:

	01.01.-31.12.2013.	01.01.-31.12.2012.	Index
Troškovi plaća i ostalih ličnih primanja	3.898.905	3.672.524	106,16
Troškovi plaća i naknada plaća zaposlenim	3.342.535	3.115.717	107,28
Putni troškovi	60.754	68.310	88,94
Ostali troškovi zaposlenih	458.154	421.451	108,71
Troškovi naknada članovima odbora i komisija	31.532	55.463	56,85
Troškovi naknade ostalim fizičkim licima	5.930	11.583	51,20

Troškovi plaćai ostalih ličnih primanja iskazani u iznosu od 3.898.905 KM veći su za 6,16 % u odnosu na prethodnu godinu, za što nije dato adekvatno obrazloženje. Na poziciji troškovi plaća evidentirane su bruto plaće i naknade plaća u iznosu od 3.342.535 KM, a ostali troškovi zaposlenih su 458.154 KM. Putni troškovi su 60.754 KM, dok su troškovi naknada članovima odbora i komisija 31.532 KM, te troškovi naknade ostalim fizičkim licima 5.930 KM.

Pravilnikom o radu Društva je definiran način obračunaplaće za uposlenike. Pravilnikom o radu, svi poslovi su razvrstani u grupe složenosti, a za svaku grupu složenosti propisani su bruto bodovi u određenom rasponu. Definirani su kriteriji za utvrđivanje broja bodova, a to su stručna spremja, složenost, odgovornost i kreativnost. Ovisni su bruto bodova za svako pojedinačno radno mjesto odlučuje Direktor prilikom zaključivanja Ugovora o radu. Uzimajući u obzir postojanje raspona znači da radna mjesta u okviru iste grupe složenosti mogu imati i imaju različit broj bodova za obračun plaće, obzirom da nije definiran način primjene kriterija prilikom dodjele bodova za radna mjesta koja se nalaze unutar iste grupe složenosti.

Najviša plaća isplaćena je u iznosu od 4.471 KM, a najniža u iznosu 935 KM u 2013. godini. Prosječan broj djelatnika na osnovu sati rada iznosi 83.

U okviru ostalih troškova zaposlenih, naknade za toplo obrok iznosile su 199.095 KM, naknade troškova prevoza na posao i sa posla 59.852 KM, regres za godišnji odmor 69.468 KM, naknada za smještaj i ishranu na terenu 46.650 KM, jubilarne nagrade i otpremnine 12.473 KM, naknade za državne i vjerske praznike 27.218 KM, novčane potpore zaposlenicima 29.819 i trošak ostalih primanja 13.580 KM.

Stimulacije su isplaćene u ukupnom iznosu od 5.124 KM na osnovu odluka Direktora, u kojima je samo navedeno da se iste isplaćuju zbog posebnog doprinosa u radu bez obrazloženja. Nije prezentirana adekvatna dokumentacija iz koje bi se moglo potvrditi opravданost isplate ovih stimulacija. Navodimo da je jednoj uposlenici isplaćeno dvanaest mjesecnih stimulacija u ukupnom iznosu od 4.373 KM, sa kojom je zaključen ugovor o radu na određeno vrijeme.

Naknada za toplo obrok je isplaćivana u skladu s Pravilnikom o radu na način da je Direktor mjesecnim Odlukama utvrđiva o visini dnevne naknade za toplo obrok. Za sve mjesecce Direktor je donio odluke o visini, koja se krećala od 1,20 % do 1,78 % prosječne plaće u FBiH.

Regres je isplaćen za 84 uposlenika linearno po 827 KM, na osnovu Odluke Direktora od 27.06.2013. godine, o odobravanju isplate regresa za godišnji odmor za 2013. godinu zaposlenicima u visini prosječne neto plaće u Federaciji BiH u posljednja tri mjeseca prije donošenja Odluke o regresu. Nije prezentirano da je Društvo sačinilo obračun kojim bi se potvrdilo da je postupljeno u skladu s Pravilnikom, prema kojem zaposlenici imaju pravo na regres u visini 70% plaće zaposlenika isplaćene u posljednja tri mjeseca ili u visini prosječne plaće u FBiH u posljednja tri mjeseca, **ako je to za zaposlenika povoljnije**.

Naknada za smještaj i ishranu na terenu na dan 31.12.2013. godine iznosila je 46.650 KM a isplaćena je za 7 uposlenika-suradnika, kojima su dodijeljene dionice po teritorijalnoj pripadnosti. Ovi uposlenici žive u kantonima u kojima obavljaju svoje poslove i neki nemaju osiguran radni prostor za obavljanje utvrđenih radnih zadataka. Uvidom u ugovore o radu sa nadzornim organima, utvrđeno je da je mjesto rada zaposlenika u sjedištu Poslodavca i istim je definirano puno radno vrijeme od 40 radnih sati. Od 01.09.2012. godine primjenjuje se Odluka, prema kojoj je naknada za rad na terenu utvrđena u visini propisane dnevnice za službena putovanja u zemlji, za radne dane uključujući i subote. Isti imaju pravo na neograničeno korištenje službenog vozila.

Ne možemo potvrditi način obračuna i isplate ove naknade, što potvrđujemo slijedećem:

- za rad temeljem kojeg se isplaćuje terenska naknada, ne može se potvrditi da je definiran člankom 83. Pravilnika o radu i člankom 25. Općeg kolektivnog ugovora za teritoriju FBiH.
- nije uspostavljena redovna kontrola rada saradnika za nadzor, niti je utvrđena obveza sačinjavanja izvješća o radu.
- ne vodi se evidencija o vremenu provedenom na „terenu“, u cilju pravilnog obračunavanja isplate, kao i kontrole. Suradnici sami za sebe vode evidenciju prisustva na poslu. Ovo navodimo zbog usmenog obrazloženja da su suradnici dostupni 24 sata dnevno, da nemaju radnog vremena, a isplata se vrši po radnom danu.

Naknada za državne i vjerske praznike iznosila je 27.218 KM. Na osnovu Odluke Direktora od 18.12.2013. godine, isplaćen je neto iznos od 250 KM po uposleniku, kao i neto iznos od po 100 KM umirovijenim uposlenicima (što nije definirano Pravilnikom o radu). U vezi sa navedenim ističemo da je iznos od 250 KM u okviru neoporezivog iznosa u skladu s Zakonom o porezu na dohodak (30% od prosječne plaće u FBiH). Obzirom da je ranije isplaćena naknada za „8. Mart“ u iznosu od 100 KM (za 36 uposlenica), na oporezivi iznos od 3.600 KM izvršen je obračun pripadajućih poreza i doprinosa.

Članovima Odbora za reviziju isplaćenaje naknada u iznosu od 31.532 KM. Ugovorima o angažmanu sa članovima istog je utvrđena visina mjesечne naknade. Tijekom 2013. godine održano je ukupno devet (9) sjednica Odbora za reviziju. Ističemo da je obračunata i isplaćena naknada za svih dvanaest mjeseci 2013. godine, kao i da ugovorom nije uvjetovana isplata mjesечne naknade održanom sjednicom u tom mjesecu.

Troškovi naknada temeljem ugovora o djelu su iskazani u iznosu od 5.930 KM. Tijekom 2013. godine Društvo je zaključilo ugovor o djelu na period od 2 mjeseca sa predsjednikom Odbora za reviziju. Predmet ugovora je *davanje objašnjenja i uputa u primjeni odredbi Zakona o upravnom postupku kod donošenja rješenja i drugih akata u oblasti cesta*. Isplata je izvršena u dva mjeseca iznosa od 2.500 KM. Nije prezentirano Izvješće o obavljenom poslu od strane izvršioca, kao dokaz da je posao izvršen te da se može istome izvršiti isplata. Uočeno je da je u 2014. godini ista osoba angažirana i kao pravni zastupnik Društva. **Navedeno ukazuje na postojanje sukoba interesa, koje je definirano člankom 14. Zakona o javnim poduzećima u FBiH i Etičkim kodeksom Društva.**

Putni troškovi iskazani u iznosu od 60.754 KM manji su za 11,06 % u odnosu na prethodnu godinu. Na ovoj poziciji su najznačajnije dnevnice za službena putovanja i putni troškovi u inozemstvu 13.832 KM; troškovi noćenja na službenom putu u inostranstvu 7.014 KM; kao i dnevnice za službena putovanja i putni troškovi u zemlji 20.944 KM i troškovi smještaja na službenom putu u zemlji 16.928 KM.

6.2.1.3 Troškovi proizvodnih usluga

Troškovi proizvodnih usluga iskazani su u iznosu od 33.534.550 KM.

U okviru proizvodnih usluga značajni su troškovi usluga izrade i dorade učinka, troškovi usluga održavanja, troškovi zakupa i troškovi ostalih usluga.

Troškovi usluga održavanja iskazani u iznosu od 29.504.202 KM, u odnosu na prethodnu godinu u kojoj su iznosili 36.013.732 KM su manji za 18,07 %. Unajvećem dijelu odnose se na troškove redovnog i zimskog održavanja cesta. Za period od 16.03.2008. godine do 15.03.2013. godine, zaključeni su Okvirni sporazumi o uvjetima i načinu izvođenja radova redovnog održavanja magistralnih cesta putem postupka nabave u 2008. godini, dok su godišnji ugovori o izvođenju radova redovnog održavanja magistralnih cesta potpisani na period od 16.03.2012. do 15.03.2013. godine. Sa postojećim izvođačima, na temelju suglasnosti resornog ministarstva, zaključeni su aneksi ugovora na period od 16.03.2013. -15.03.2014. godine, što je pojašnjeno u točki 9. Izvješća. Plan radova redovnog održavanja sačinjen je prema postojećem rasporedu dionica na LOT-ove i izvođače radova.

Ugovorima o održavanju je definirano da stručno-tehnički nadzor nad izvođenjem radova vrši naručilac putem ovlaštenih predstavnika (nadzornih organa). Nadzorni organi dužni su da kontroliraju da li se radovi izvode sukladno usvojenim dinamičkim planom, prema propisima, standardima, smjemicama, odnosno da se izvođenjem radova ne ugrožava sigurnost učesnika u prometu.

Troškovi usluga izrade i dorade učinka iskazani su u iznosu od 3.988.676 KM. U okviru istih iskazani su troškovi službe „Pomoć-informacije“ na cesti koji se odnose na usluge BIHAMK-a u iznosu od 3.152.210 KM i AAMK-a BIH u iznosu od 836.466 KM. Sukladno članku 100. Zakona o cestama FBiH, prikupljena finansijska sredstva, koja se uplaćuju prilikom registracije vozila posebno za ovu namjenu, koriste se po osnovu ugovora zaključenim sa auto moto klubovima. Ugovoreni iznosi su procjena broja registriranih vozila i visine naknade. Na osnovu više uplaćenih i raspoloživih sredstava krajem godine, Društvo je sa BIHAMK-om potpisalo Anex ugovora 07.01.2014. godine na iznos od 265.000 KM.

6.2.1.4 Amortizacija

Troškovi amortizacije iskazani u iznosu od 1.711.807 KM u odnosu od prethodnu godinu veći su za 17,75 %.

Amortizacije obračunatalinearnom metodom otpisa, shodno usvojenim politikama, o čemu je detaljnije obrazloženo u točki 8.1. Izvješća.

6.2.1.5 Troškovi rezerviranja

Troškovi rezerviranja po započetim sudskim sporovima su iskazani u iznosu od 1.132.407 KM, a unajvećim dijelom odnose na rezerviranja po započetim sudskim sporovima prema procjeni Sektora pravnih,

kadrovske i općih poslova u iznosu od 1.002.288 KM, što je pojašnjeno u točki 8.4.1. Izvješća. **Preostali iznos od 130.119 KM se odnosi na isplaćene sudske nagodbe od 20.12.2013. godine, za koje u ranijem periodu nije izvršeno rezerviranje sredstava. Napominjemo da je predmet sudske nagodbe štetni događaj (prometna nesreća) od 08.01.2011. godine, za koje je Društvo imalo saznanja i trebalo je izvršiti rezervaciju sredstava, obzirom da su bili ispunjeni uvjeti za priznavanje propisani MRS-37.**

Također, uočeno je da su u 2014. godini na poziciji troškova rezerviranja po započetim sudske sporovima, evidentirane isplaćene sudske presude u iznosu od 75.202 KM, za koje na 31.12.2013. godine nisu izvršena rezerviranja. Navedeno ukazuje da se rezerviranje, kao i u prethodnim godinama vrši, na bazi raspoloživih sredstava, a ne realne procjene i kada su ispunjeni uvjeti za priznavanje.

6.2.1.6 Nematerijalni troškovi

Nematerijalni troškovi u iznosu od 498.502 KM veći su za 14,16% u odnosu na prethodnu godinu. Ove troškove u najvećem dijelu čine troškovi neproizvodnih usluga, troškovi poštanskih i telekomunikacijskih usluga, troškovi platnog prometa, premije osiguranja, troškovi reprezentacije i ostali nematerijalni troškovi.

Troškovi neproizvodnih usluga iskazani u iznosu od 244.307 KM u odnosu na prethodnu godinu veći su za 37,81%. Najznačajniji su troškovi stručnog usavršavanja u iznosu 76.380 KM, troškovi usluga čišćenja u iznosu od 65.083 KM, troškovi usluga oglašavanja u tisku u iznosu od 41.043 KM, troškovi seminara i simpozija u iznosu od 18.710 KM.

Troškovi stručnog usavršavanja u iznosu 76.380 KM odnose se najvećim dijelom na troškove edukacije uposlenika za korištenje AutoDeska programske opreme u iznosu do 57.330 KM. Preostali iznos od 19.050 KM odnosi se na troškove usavršavanja za 3 uposlenika (doktorska disertacija 8.550 KM i dva posdiplomska magisterska studija u iznosu od 10.500 KM). Pravilnikom o radu definirano je da Društvo može omogućiti zaposleniku obrazovanje, sposobljavanje i usavršavanje za rad sukladno svojim interesima i potrebama, a u okviru raspoloživih financijskih sredstava. **Međutim, nije donesen interni Pravilnik o stručnom usavršavanju, kojim bi se utvrdile potrebe Društva za edukacijom i usavršavanje kadrova i kriteriji za odobravanje sredstava. Planom poslovanja nije detaljano planirano za koje oblasti će se vršiti usavršavanje, čime ne možemo potvrditi opravdanost navedenih izdataka.**

Troškovi poštanskih i telekomunikacijskih usluga u iznosu od 109.419 KM na nivou su troškova iz prethodne godine. U okviru istih najveći su troškovi poštanskih usluga u iznosu od 30.627 KM, troškovi telefona fiksne mreže u iznosu od 38.885 KM i mobilnih telefona u iznosu od 32.872 KM.

Troškovi platnog prometa u iznosu od 9.393 KM u odnosu na prethodnu godinu veći su za 28,31%. Ove troškove uglavnom čine bankarske usluge i troškove bankarskih garancija.

Troškovi premije osiguranja u iznosu od 31.089 KM u odnosu na prethodnu godinu manji su za 40,17%. U okviru ove pozicije najveće su premije osiguranje prometnih sredstava 25.147 KM, premije osiguranja osoba 4.368 KM i troškovi osiguranja imovine u iznosu od 1.574 KM.

Troškovi reprezentacije u iznosu od 28.363 KM u odnosu na prethodnu godinu manji su za 21,72%.

6.2.2 Financijski rashodi

Financijski rashodi u iznosu od 1.824.598 KM u odnosu na prethodnu godinu su manji za 29,79% i odnose se na kamate i servisne troškove i no kredita, o čemu je pojašnjeno u točki 8.4.2. Izvješća.

6.2.3 Ostali rashodi i gubici

Ostali rashodi i gubici u iznosu od 346.651 KM, u odnosu na prethodnu godinu veći su za 323.931 KM. Iznos 339.557 KM odnosi se na otpisanu projektnu dokumentaciju po Izvješću komisije, o čemu je detaljnije opisano u točki 8.1. Izvješća.

6.2.4 Rashodi iz osnova promjene računovodstvenih politika i ispravki grešaka iz ranijih godina

Rashodi iz osnova promjene računovodstvenih politika i ispravki grešaka iz ranijih godina u visini od 185.165 KM, najvećim dijelom odnose se na rashode temeljem ispravki obračuna rasporeda kamata 174.871 KM, o čemu je pojašnjeno u točki 8.4.2. Izvješća.

Rashodi temeljem grešaka ranijeg perioda u iznosu od 7.956 KM (troškovi provizije po nalozima kredita EIB-a za period 2008.-2012. godina), su trebali biti evidentirani na poziciji ranijih godina i ovim su rashodi 2013. godine precijenjeni za navedeni iznos.

Potrebno je Pravilnikom o unutarnjoj organizaciji i Pravilnikom o radu Društva, jasno definirati i propisati zone odgovornosti suradnika za nadzor kao i utvrditi adekvatnu naknadu za njihov rad.

Potrebno je uspostaviti adekvatan nadzor nad radom suradnika za nadzor u cilju kvalitetnog obavljanja poslova i pravilnog obračuna naknade.

Potrebno je Pravilnikom o radu Društva definirati način primjene kriterija za utvrđivanje broja bodova, kao elementa za obračun plaće, u cilju zadovoljenja principa transparanetnosti kod utvrđivanja plaća uposlenih.

Potrebno je osigurati adekvatnu dokumentaciju koja bi bila osnov za utvrđivanje i obračun stimulacija uposlenicima Društva.

Prilikom zaključivanja ugovora o djelu potrebno je dosljedno i u potpunosti postupati sukladno Zakonu o javnim poduzećima u FBiH i Etičkom kodeksu Društva, u dijelu načela sukoba interesa.

Donijeti Pravilnik o stručnom usavršavanju i sposobljavanju uposlenika.

Računovodstvenim politikama urediti način vršenja procjene obveze za dospjele kamate na kraju obračunskog perioda, kapitalizaciju kamata izvršiti samo za investicije u tijeku, a dio kamata evidentirati na rashodima za okončane projekte.

7. Financijski rezultat

Zakonom o cestama FBiH je definirano da: „Društvo predstavlja upravitelja javnih cesta koja obavlja poslovanje od općeg interesa, ne posluje na komercijalnoj osnovi, niti je osnovan radi stjecanja dobiti, već svoje aktivnosti obavlja na osnovu odobrenog plana i programa od osnivača. Razlikajavnih prihoda i javnih rashoda predstavlja financijski rezultat koji je neoporeziv i ne može biti predmet ponovne raspodjele, na dividendu ili povećanje kapitala, već se isti raspoređuje na obveze prema planiranoj namjeni, koje predstavljaju izvor sredstava, isključivo za upravljanje, građenje, rekonstrukciju i zaštitu javnih cesta.“

Posebno ističemo da je izmjenama i dopunama Zakona o cestama FBiH (“Službene novine FBiH” br.66/13) od 28.08.2013. godine, brisan stavak 4. članka 94. Zakona, prema kojem se poslovne knjige i druge evidencije upravitelja vode sukladno Kontnom planu za gospodarska društva. Utvrđeno je da je Društvo tijekom godine nastavilo voditi poslovne knjige sukladno Kontnom planu za gospodarska društva. Prema usmenoj izjavi odgovorne osobe, Društvo od nadležnih organa nije dobilo upute i instrukcije za dalje vođenje poslovnih knjiga.

Međutim, prema Zakonom u računovodstvu i reviziji sastavljanje i prezentacija financijskih izvješća svih gospodarskih društava vrši se sukladno MRS i MSFI.

Sukladno odredbama Zakona o cestama FBiH, Društvo je 19.12.2012. godine donijelo Pravilnik o računovodstvenim politikama (sa primjenom od 01.01.2012. godine), kojima je reguliran način sastavljanja i prezentacije financijskih izvješća, međutim, način iskazivanja amortizacije; iskazivanje financijskog rezultata na datum bilanciranja i njegove raspodjele na obvezu prema određenoj namjeni, nije sukladan MRS i MSFI.

Po utvrđivanju financijskog rezultata, isti se sukladno odredbama Zakona o cestama u FBiH, prenosi na klasu 4.-Izvori financijskog rezultata.

Direktor Društva je 27.02.2014. godine donio Odluku o prijedlogu raspodjele financijskog rezultata za 2013. godinu, prema kojoj utvrđeni financijski rezultatu iznosu od 14.494.388 KM raspoređuje se na sredstva, koja će se utrošiti za upravljanje, građenje, rekonstrukciju, održavanje i zaštitu javnih cesta, sukladno Planu i programu Društva za 2014. godinu.

Revizijom je utvrđeno da je sa pozicije-Izvori utrošeni za investicije i sa pozicije Ostali kapital izvršeno storniranje iznosa od 43.228.647 KM, za projekte koji su financirani iz kreditnih sredstava. Prema prezentiranoj dokumentaciji, konstatirano je da za projekte Rehabilitacije ceste (realizirano iz kreditnih sredstava za period 2008.-2013. godina ukupno 197.990.987 KM) nije postupljeno sukladno članku 83.

Pravilnika o računovodstvenim politikama, prema kojem za dio sredstava nabavljenih iz kredita, izvor financiranja se pokriva suksesivno iz finansijskog rezultata. Naime, utvrđeno je da je u ranijem periodu knjigovodstveni prijenos sa izvora finansijski rezultat na ostali temeljni kapital izvršen u cijelokupnom iznosu okončanih i aktiviranih projekata, a ne u visini otplaćenih rata kredita, kako je definirano Pravilnikom. Prema usmenoj izjavi odgovorne osobe, iskazana pozicija finansijskog rezultata Izvori utrošeni za investicije u iznosu od 18.700.079 KM, posljedica su i nepravilno provedenih knjigovodstvenih evidentiranja iz ranijeg perioda. S obzirom na navedeno, ne može se potvrditi iskazano stanje finansijskog rezultata.

Potrebno je izvršiti uvid u dokumentaciju vezano za iskazanu poziciju izvora finansijskog rezultat, te poduzeti potrebne mјere u cilju realnog iskazivanja istog, uzimajući u obzir obezbjeđenje izvora za pokriće započetih, a neaktiviranih investicija.

8. Stalna i tekuća sredstva, kapital i obveze

8.1 Stalna sredstva i dugoročni plasmani

Stalna sredstva i dugoročni plasmani iskazani u knjigovodstvenoj vrijednosti od 2.070.404.604 KM, u odnosu na prethodnu godinu manji su za 0,14 %.

Struktura stalnih sredstava i dugoročnih plasmana na datum bilance bila je slijedeća:

	31.12.2013.	31.12.2012.
STALNA SREDSTVA I DUGOROČNI PLASMANI	2.070.404.604	2.073.357.560
Nematerijalna sredstva	2.062.849.310	2.064.037.419
Nekretnine, postrojenja i oprema	7.547.359	9.312.206
Ostala (specifična) stalna materijalna sredstva	7.935	7.935

Nematerijalna sredstva čine cestovna infrastruktura, prava na softvere zasebnih baza podataka (za ceste, mostove i tunele i sigurnost prometa), prava na tehničko-tehnološku dokumentaciju te nematerijalna sredstva u pripremi. Prema računovodstvenim politikama Društva, nakon počeđnog priznavanja u knjigovodstvenim evidencijama, primjenjuje se model troška nabavke, osim na prava na upravljanje cestovnom infrastrukturom. Nematerijalna sredstva, osim **prava na upravljanje cestovnom infrastrukturom** (građevinski objekti-ceste, mostovi, tuneli magistralnih nivoa), otpisuju se sustavno tokom procijenjenog vijeka trajanja linearnom metodom otpisa. Nematerijalna imovina sa neodređenim vijekom upotrebe se ne amortizira (**pravo upravljanja cestovnom infrastrukturom**), ali se vrši vrijednosno usklađenje svake 2 godine.

Ulaganja u investicije u pripremi u 2013. godini izvršena su u iznosu od 32.777.858 KM. Investiciona ulaganja čine ulaganja u cestovnu infrastrukturu (najvećim dijelom financirana iz kreditnih sredstava u iznosu od 21.400.948 KM, vlastitog učešća 7.000.711 KM, kamata 85.206 KM, sredstava u proračunu FBiH 3.339.058 KM i GSM licence 951.935 KM). Ulaganja su vršena na temelju programske analize mreže magistralnih cesta i utvrđenih prioriteta radova u FBiH za period 2007.-2011. godina, donesene od strane Društva. Misija Evropske investicijske banke („EIB“), zajedno sa Evropskom bankom za obnovu i razvoj („EBRD“) i Svjetskom bankom („WB“), te predstavnicima nadležnih ministarstava i Društva, procijenila je ukupne troškove programa „Rehabilitacije cesta u FBiH“ na 105.000.000 EUR-a. Radovi, iako na različitim dionicama su slični i obuhvataju presvlačenje ili poboljšanje kolovoza, zavisno od stupnja oštećenja, uključujući i radove na poboljšanju odvodnje i komponenti sigurnosti. Realizacija navedenog programa predviđena je u periodu od 2008.-2012. godina, međutim program je produženi i okončan u 2013. godini. Sukladno raspoloživim kreditnim sredstvima i potrebama za dodatne radove rehabilitacije na pojedinim dionicama u 2013. godini, sačinjeni su Aneksi na određeni broj ugovora.

Računovodstvenim politikama Društva definirano je da se kao dugotrajna imovina priznaje: nematerijalna imovina stečena iz djelatnosti, cestovna infrastruktura (ceste, mostovi, tuneli magistralnog nivoa) kojom Društvo upravlja i održava iste, te materijalna imovina (građevine, nekretnine, postrojenja i oprema) stečena iz djelatnosti. **Cestovna infrastruktura je sukladno Zakonu o cestama („Službene novine**

FBiH“ br. 12/10) data na upravljanje i održavanje Društvu, te je u bilančnoj evidenciji iskazana na poziciji stalne nematerijalne imovine (ulaganja na tuđim sredstvima). Pravilnikom je regulirano da se na pravo upravljanja cestovnom infrastrukturom ne obračunava amortizacija, ali se vrši vrijednosno usklađenje svake 2 godine, što nije sukladno točki 8. i 9. MRS 38-Nematerijalna sredstva. Na osnovu zahtjeva Društva, stalni sudski vještak je sačinio Elaborat o procjeni vrijednosti cestovne infrastrukture, prema kojem fer vrijednost iste na 31.12.2013. godine iznosi 2.019.165.033 KM. Efekti procjene fer vrijednosti ove imovine u neto iznosu od 25.534.662 KM su evidentirani u poslovnim knjigama na dan 31.12.2013. godine na teret ostalog temeljnog kapitala (izvori sredstava). Navedeno knjigovodstveno evidentiranje predstavlja odstupanje od paragrafa 85 i 86. MRS 38, prema kojem se povećanje fer vrijednosti imovine evidentira u korist revalorizacijskih rezervi, a smanjenje vrijednosti se evidentira na teret rashoda perioda. Kao i u prethodnoj godini, za navedena knjigovodstvena evidentiranja Uprava Društva nije donijela Odluku o prihvatanju navedenog Elaborata, niti je prezentirano da je o istome raspravljalja. Istočemo da sukladno zahtjevima MRS 38, vrednovanje nematerijalne imovine po fer vrijednosti podrazumijeva postojanje aktivnog tržišta, koje ne postoji u BiH, što dovodi u pitanje da li je procijenjena vrijednost zaista fer vrijednost po kojoj se može imovina prodati. Osim navedenog, nismo se uvjerili u realnost procjene obzirom na nepostojanje institucije ovlaštene za ovu vrstu posla (ovlašteni procjenitelj), kao i obimnost i složenost cestovne infrastrukture. Prema Okviru za sastavljanje i prezentaciju finansijskih izvješća (točka 53.-59.), između ostalog, pravo vlasništva nad određenom imovinom nije presudno za vođenje evidencijai za obračun amortizacije, imajući u vidu da Društvo ima kontrolu nad koristima, za koje se očekuju da će proisteći i ista je posljedica zakonskih prava.

Rješenjem direktora od 09.12.2013. godine formirana je Komisija, čiji je zadatak da izvrši procjenu nastavka moguće realizacije projekata, sukladno članku 33. stavak 2. Pravilnika o računovodstvenim politikama. Ista je trebala izvršiti procjenu svršishodnosti dalnjeg ulaganja za projekte koji se duži niz godina evidentiraju na investicijama u pripremi (izvršeno projektovanje) i za koje nije bilo daljnih aktivnosti na realizaciji investicije. Sačinjeno je Izvješće u kojem je dat pregled projekata za koje se procjenjuje da se neće nastaviti u budućem periodu. Prema ovom Izvješću, Komisija je procijenila da se projekti u iznosu od 357.623 KM neće nastaviti u budućem periodu, s tim da ako se neki od projekata nastavi, koristiti će se postojeća projektna dokumentacija. Utvrđeno je neslaganje u odnosu na proknjiženi iznos od 339.557 KM, za koje smo dobili obrazloženje da će se projekat u iznosu od 30.147 KM (izgradnja podhodnika Srebrenik) otpisati naknadno nakon raskida ugovora sa izvođačem radova, dok iznos od 12.081 KM (sanacija klizišta Donji Vakuf-Travnik) nije bio obuhvaćen Izvješćem Komisije.

Evidentiranje je izvršeno na način da su za navedeni iznos umanjene investicije u pripremi, a uvećani rashodi od gubitaka na zalihama materijala i robe.

Projekat „Uspostava Strategije, akcionih planova i mjera ublažavanja visokog rizika na cestovnim dionicama u FBiH“ je aktiviran na dan 31.12.2012. godine u iznosu od 1.427.950 KM, od čega je vlastitim sredstvima Društva financirano 668.967 KM, a ostatak kreditnim sredstvima. Međutim, kako je konstatirano i revizorskom Izvješću za 2012. godinu, za priznavanje iste u poslovnim knjigama Društva nisu ispunjeni uvjeti propisani MRS 38-Nematerijalna sredstva, odnosno da je vjerovatan priliv buduće ekonomskе koristi povezan sa sredstvima, budući da ista nije usvojena od nadležne Parlamentarne Skupštine Bosne i Hercegovine, niti su započete aktivnosti predviđene Strategijom.

Naime, nadležno Federalno ministarstvo prometa i komunikacija nije bilo uključeno u navedeni projekt, niti je Strategiju uputilo u dalju proceduru prema Vladi FBiH, tako da se dovodi u pitanje opravdanost financiranja i evidentiranja iste u evidencijama Društva, posebno uzimajući u obzir nadležnosti Društva sukladno Zakonu o cestama FBiH. Imajući u vidu da ista nije zvanično usvojena i da Društvo ne ostvaruje ekonomskе koristi od iste, upitna je realnost iskazane vrijednosti. Društvo nije izvršilo procjenu vjerovatnoće budućih ekonomskih koristi sukladno MRS-36.-Umanjenje vrijednosti sredstava i Okviru za sastavljanje i prezentaciju finansijskih izvješća.

Na poziciji investicija u tijeku evidentirana je Izgradnja brze ceste Mostar-Široki Brijeg-Grude u iznosu od 321.750 KM, a koja sukladno članku 13. Zakona o cestama FBiH, nije u nadležnosti Društva. Nakon poduzetih aktivnosti Društva, Vlada FBiH je 31.10.2013. godine donijela Odluku o prijenosu izvršenih ulaganja u izradu projektne dokumentacije sa Društva na JP „Autoceste FBiH“ d.o.o Mostar.

Međutim, ista do okončanja predmetne revizije, nije realizirana iz razloga što JP „Autoceste FBiH“ d.o.o Mostar nije prihvatio prijenos ulaganja u poslovne knjige, bez revidiranja iste.

Nedovoljne kontrolne aktivnosti u pogledu pravovremenog aktiviranja investicija u pripremi konstatirane su i u reviziji finansijskih izvješća za 2011. i 2012. godinu. Osim toga što se investicije realiziraju sporo i neefikasno, ne poštuju se ni usvojene procedure vezane za knjigovodstveno evidentiranje i aktiviranje istih. **Tako je utvrđeno da se jedan dio investicija stvarno koristi, a knjigovodstveno se i dalje vodi kao ulaganje u pripremi.** Prijenos u uporabu radova na izgradnji petlje Šiški Brod, u iznosu od 7.837.885 KM izvršen je tek 31.12.2013. godine, a na osnovu Izvješća o završnom pregledu izvedenih radova od 31.10.2011. godine, u kojem je Komisija za primopredaju radova konstatirala da su radovi izvedeni sukladno projektnoj dokumentaciji, te da se isti mogu prihvati. Društvo je prema tome na dan 31.12.2011. i 31.12.2012. godine klasificiralo ovu investiciju kao investiciju u pripremi, a istase koristila. Navedena klasifikacija nema uticaja na rezultat perioda jer Društvo ne vrši obračun amortizacije za stavke cestovne infrastrukture.

Isto tako, konstatirano je da su sa 31.12.2013. godine aktivirani okončani radovi u iznosu od 2.596.418 KM (I faza) i 944.461 KM (II faza), a isti se odnose na izgradnju Obilaznice Velika Kladuša, prema Izvješću o primopredaji izvedenih radova od 18.07.2006. godine i Izvješću od 08.01.2007. godine. **Prema navedenim izvješćima , radovi su okončani zaključno sa 30.06.2006. godine (za iznos od 2.596.418 KM) i sa 30.12.2006. godine (za iznos od 944.461 KM).** Za iznos uloženih sredstava GSM licence iz Programa 2005. i 2006. godine, Vlada FBiH je donijela Odluku o prijenosu okončanih projekata ("Službene novine FBiH" od 31.03.2008. godine), prema kojem se može izvršiti prijenos za iznos od 500.000 KM. Utvrđeno je da je za izgrađeni most-nadvoz na obilaznici Velika Kladuša u iznosu od 264.199 KM, sačinjen Zapisnik o okončanju projekta 04.12.2013. godine, dok je Izvješće o primopredaji radova od 31.07.2006. godine.

Za iskazane investicije u pripremi na dan 31.12.2013. godine: izgradnja pješačke staze Otoka 173.538 KM, rekonstrukcija raskrsnice Usora 133.548 KM i sanacija asfaltnog kolovoza Bosanski Petrovac-Gornje Bravsko 244.529 KM, sačinjeni Zapisnici sa završnog preuzimanja radova, koji nisu dostavljeni nadležnom Odsjeku finansijsko-računovodstvenih poslova, tako da se iste i dalje vode kao investicije u pripremi.

Za projekte rehabilitacija cesta: Travnik-Obilaznica Vitez u iznosu od 2.252.666 KM (radovi završeni 15.12.2012. godine), Ozimice-Žepče u iznosu od 1.346.120 KM (radovi završeni 04.12.2012. godine), Karuše-Maglaj u iznosu od 2.360.544 KM (radovi završeni 14.08.2012. godine), utvrđeno je da su okončani u 2012. godini, a knjigovodstveno aktiviranje je izvršeno tek sa 30.06.2013. godine.

Na poziciji nematerijalnih sredstava u pripremi na dan 31.12.2013. godine iskazan je iznos od 40.959.182 KM. Značajan dio investicija u pripremi koje su započete u ranijem periodu i financirane vlastitim sredstvima, nije bilo realizacije u 2013. godini od kojih navodimo najznačajnije: izgradnja obilaznice Cazin 337.310 KM, izgradnja puta Hrenovica-Goražde 736.162 KM, izgradnja obilaznice Kalesija 225.941 KM, izgradnja obilaznice Bihać 96.244 KM, izgradnja obilaznice Ključ 94.951 KM, izgradnje obilaznice Donji Vakuf 247.650 KM, izgradnja obilaznice južne Čapljina 42.822 KM, izgradnja obilaznice Stolac 86.580 KM, izgradnja obilaznice Bugojno 475.218 KM, izgradnja mosta-granični prijelaz Maljevac 35.600 KM, izgradnja podhodnika Srebrenik/M18 30.147 KM, rekonstrukcija raskrsnice Mravići 88.620 KM, rekonstrukcija raskrsnice Skokovi 55.900 KM, rekonstrukcija raskrsnice Bosanska Krupa 21.800 KM, rekonstrukcija raskrsnice Tasovčići 42.705 KM, rekonstrukcija raskrsnice Ustikolina 524.170 KM, rekonstrukcija raskrsnice Kamenica 10.655 KM, rekonstrukcija raskrsnice obilaznice Velika Kladuša 17.263 KM, rekonstrukcija raskrsnice Velika Kladuša 3+650/M4.2 16.614 KM, rekonstrukcija raskrsnice Kulen-Vakuf 16.556 KM, rekonstrukcija ceste Ljubuški-Grude 870.215 KM, rekonstrukcija ceste i nadvožnjaka Briješće 135.860 KM, rekonstrukcija ceste Lepenica-Šamin gaj-Kaonik 132.945 KM, rekonstrukcija ceste Bukovci-Bilalovac-Kaonik-Blažuj 137.912 KM, sanacija tunela Jasen 155.550 KM, sanacija tunela Vranduk 378.202 KM, rekonstrukcija mosta (rijeka Vrbas) 51.597 KM, rekonstrukcija ceste ulaz u Prozor 76.455 KM, rekonstrukcija trase devijacije Ključ-Pudin H./M5 67.862 KM, semaforizacija raskrsnice Živinice 24.030 KM, rekonstrukcija ceste Novi Travnik-Bugojno 37.138 KM, sanacija škarpi 53.928 KM, sanacija mostova 78.427 KM, sanacija trupa ceste 92.945 KM, sanacija potpornog zida brana Bogatići 38.400 KM.

Pored navedenog, navodimo Rekonstrukciju ceste Izačić-Vrkašić-Orljani u iznosu od 1.996.649 KM započetu 2004. godine, za koju u 2013. godini, nije bilo novih ulaganja. U 2012. godini izvršena je samo revizija Glavnog projekta mostova na Obilaznici Bihaća i tunela „Mišići“ u iznosu od 13.648 KM. **Ova**

imovina se već duži period evidentira na poziciji ulaganja u pripremi, tako da se postavlja pitanje ulaganja u projekte (uglavnom za izradu i dejanje ili glavnog projekta), koji nisu u postupku realizacije i za koje nisu obezbijeđena finansijska sredstva za dalji nastavak. Kako je konstatirano i prethodne godine, pored činjenice da su u ranijem periodu uložena značajna sredstava za projekte obilaznica: Kalesija, Bugojno, Goražde, Ključ, Livno, D. Vakuf, Bihać i Cazin, tek krajem 2012. godine zaključeni su ugovori o nabavci Studija opravdanosti u okviru Programa modernizacije cesta FBiH.

Obilaznica Olovo iskazana je u iznosu od 468.351 KM, a ista je financirana vlastitim sredstvima Drustva. Prema usmenoj izjavi odgovorne osobe, upitna je dalja realizacija ove investicije, imajući u vidu da ista nije planirana Programom modernizacije cesta FBiH.

Prema prezentiranoj dokumentaciji, ne može se potvrditi da je Uprava izvršila analizu svih dosadašnjih ulaganja, budući da tijekom 2013. godine nije bilo novih ulaganja, niti je u potpunosti postupila prema načelu opreznosti, jer nije izvršena procjena vjerovatnoće budućih ekonomskih koristi od iskazane imovine sukladno paragrafu 37, 85. i 89. Okvira za sastavljanje i prezentaciju finansijskih izvješća. Također ukazujemo na paragraf 52.-60. MRS 38-Nematerijalna sredstva, prema kojima „pravno lice razvrstava stvaranje sredstva u fazu istraživanja i fazu razvoja. Nijedno nematerijalno sredstvo nastalo iz istraživanja se ne priznaje, već se evidentira kao rashod perioda. Također nematerijalno sredstvo proizašlo iz razvoja, pravno lice priznaje ako i samo ako je ispunilo kriterije iz paragrafa 57. MRS 38, gdje posebno ističemo: tehničku provedivost dovršenja nematerijalnog sredstva tako da bude dostupno za upotrebu ili prodaju, namjeru dovršenja i upotrebe sredstva, način na koji će nematerijalno sredstvo davati buduće ekonomске koristi kao i dostupnost adekvatnih tehničkih i finansijskih resursa za dovršenje razvoja i upotrebu ili prodaju nematerijalnog sredstva“. Prema paragrafu 60. ovog Standarda, da bi dokazao na koji način će nematerijalno sredstvo davati vjerovatne buduće ekonomске koristi pravno lice procjenjuje buduće ekonomске koristi, koje trebaju biti ostvarene od sredstva korištenjem načela iz MRS 36.-Umanjenje vrijednosti sredstava.

Umanjenje vrijednosti nematerijalne imovine od 4.120.014 KM, odnosi se na neto knjigovodstveni iznos zamjenskog dijela saniranih i rekonstruiranih cesta (grebanje, skidanje gornjeg sloja ceste). Iznos smanjenjaneto knjigovodstvene vrijednosti dijela sanirane ili rekonstruirane cestovne infrastrukture izvršen je sukladno računovodstvenim politikama, na način da je za navedeni iznos umanjena vrijednost gornjeg stroja i odgovarajuća pozicija izvora sredstava-ostali temeljni kapital (gornji stroj).

Nekretnine, postrojenja i oprema iskazani su u knjigovodstvenom iznosu od 6.450.892 KM, dok su avansi za nekretnine, postrojenja i opremu iskazani u iznosu od 1.096.467 KM. Pojedinačni predmet nekretnina, postrojenja i opreme koji uspunjava uslove priznavanja početno se mjeri po njegovom trošku sticanja odnosno nabave. Temeljni kriterij za priznavanje naknadnih troškova u nabavnu vrijednost je zadovoljen kada se time: produžava vijek uporabe stalnog sredstva, povećava njegov kapacitet i unapređenje kvaliteta njegovog učinka. Vrijednost, struktura i promjene nekretnina, postrojenja i opreme u revidiranoj godini iskazane su u slijedećoj tabeli:

Opis	Zemljišta	Građevin. objekti	Postroj. i oprema	Alati, pog. i kan.nam.	Transp. sredstva	Mater.sr. u pripr.	Ukupno
1	2	3	4	5	6	7	8
1 Nabavna vrijednost							
na dan 01.01.2013.	926.862	5.035.003	569.257	2.683.231	803.888	76.342	10.094.583
- dir.povećanja u 2013.						282.118	282.118
- prijenos sa pripreme			81.097	93.849	47.680	-222.626	0
- otuđenje i rashodovanje			-46.698	-1.650	-50.991		-99.339
- ostalo							0
na dan 31.12.2013.	926.862	5.035.003	603.656	2.775.430	800.577	135.834	10.277.362
2 Akumulir.amortizacija							
na dan 01.01.2013.	0	361.024	424.625	2.128.861	566.623	0	3.481.133
- amortizacija za 2013.		52.757	50.070	258.685	83.164		444.676
- amortizacija iz ran.perioda							0
- otuđenje i rashodovanje			-46.698	-1.650	-50.991		-99.339
- ostalo							0

na dan 31.12.2013.	0	413.781	427.997	2.385.896	598.796	0	3.826.470
3 Neto knjigov.vrijednost							
na dan 01.01.2013.	926.862	4.673.979	144.632	554.370	237.265	76.342	6.613.450
na dan 31.12.2013	926.862	4.621.222	175.659	389.534	201.781	135.834	6.450.892

Stalna materijalna imovina iskazana u bilanci stanja na dan 31.12.2013. godine (poslovna zgrada, transportna sredstva, računarska oprema i ostalo) tretira se kao donirana od osnivača, Vlade FBiH, što nije utemeljeno Zakonom o cestama FBiH, niti je prezentirana relevantna dokumentacija iz koje bi se moglo potvrditi da navedena sredstva predstavljaju donirana sredstva.

Pravilnikom o računovodstvenim politikama Društva je regulirano da se amortizacija materijalnih sredstava obračunava linearnom metodom otpisa tijekom procijenjenog vijeka trajanja svakog pojedinačnog sredstva, s tim da se utvrđeni iznos amortizacije za sve amortizacione skupine sučeljava s pripadajućim dijelom izvora-odloženih prihoda u toku korisnog vijeka uporabe dugotrajne imovine. Prema računovodstvenim politikama, prznata imovina nije vlasništvo Društva, nego osnivača i obračun amortizacije za ovu imovinu ne utiče na finansijski rezultat i poslovanje Društva.

Na poziciji građevinskih objekata u pripremi iskazan je ukupan iznos od 133.365 KM, od čega se iznos od 124.342 KM odnosi na rekonstrukciju punkta zimske službe „Ivan sedlo“. Preostali iznos od 9.023 KM odnosi se na sanaciju usluge fizičke zaštite objekta „ABH PROM“-a u Sarajevu. Naime, prema Rješenju resornog ministra od 21.05.2013. godine, data je suglasnost Društvu za korištenje eksproprisanog objekta firme „ABH PROM“-a na „Sarajevskoj obilaznici“ (LOT 2A) na dionici Butila-Briješće, koji je upisan u zemljišne knjige kao državna svojina sa pravom raspolaganja u korist FBiH. Utjecku postupka eksproprijacije nekretnina u svrhu izgradnje, objekt je bio planiran za rušenje, međutim zbog optimalnijeg rješenja naknadno je izvedbenim projektom, umjesto nasipa projektirani i izveden betonski zid, tako da je objekat ostao u upotrebi. Imajući u vidu, da navedenim Rješenjem nije data suglasnost za ulaganja na ovom objektu, kao i da se projekt „Sarajevske obilaznice“ vodi u vanbilančnoj evidenciji, iskazani izdaci predstavljaju troškove, a ne investicije Društva. **Za navedeni iznos su precijenjena stalna sredstva, a podcijenjena vrijednost „Sarajevske obilaznice“ u vanbilančnoj evidenciji.**

U cilju usklađenja stvarnog stanja s knjigovodstvenim stanjem, provedeno je godišnji popis sredstava, obvezai potraživanja na dan 31.12.2013. godine, te su od strane popisnih komisija sačinjena Izvješća o popisu, koje je direktor usvojio Odlukom od 14.01.2014. godine. U Izvješću o popisu stalnih sredstava, investiciju pripremi, sitnog inventara, autoguma, zaštitne odjeće i obuće i goriva, nije navedeno da je izvršeno usklađivanje stvarnog i knjigovodstvenog stanja. Komisija je samo navela da je prilikom evidentiranja stalnih sredstava komisiji izvršen naturalni popis kao i zaduženje po korisnicima sredstava. Popisna komisija je zbog nepravovremenog aktiviranja projekata Rehabilitacije, dala prijedlog za aktiviranje ukupnog iznosa investicija od 502.615 KM. Međutim, zbog ostalih konstatiranih propusta internih kontrola, ne može se potvrditi da je u poslovnim knjigama na datum bilance izvršeno usklađivanje stvarnog sa knjigovodstvenim stanjem. **Ukazujemo da se popis nematerijalne imovine vrši provjeravanjem opravdanosti iskazanih izdataka i postojanja imovine u poslovnim knjigama na osnovu stvarne i vjerodostojne dokumentacije.** Iz prezentirane dokumentacije ne može se potvrditi da je popis investicija u pripremi (rehabilitacije, rekonstrukcije, sanacije, izgradnje itd.) izvršen na temelju dokumentacije i procjene stupnja dovršenosti, koji treba biti odgovarajuće utvrđen i iskazan u poslovnim knjigama. Također, utvrđeno je da u popisne liste nisu uneseni podaci iz knjigovodstvenih evidencijskih po količinama i vrijednostima, kao i podaci o ispravci vrijednosti, što je propisano internim Pravilnikom o popisu imovine i izvora imovine.

Ne može se potvrditi da je popisna komisija prilikom popisa obveza i potraživanja, sačinila posebne specifikacije propisane navedenim Pravilnikom (broj i datum fakture, iznos potraživanja/obveze i rok dospjelosti naplate/plaćanja). Također, sumnjiva i sporna potraživanja za koja se procjenjuje da im je naplata neizvjesna, nisu iskazana na posebnim popisnim listama.

Amortizacija stalnih sredstava vrši se po linearnoj metodi otpisa i to za svako pojedinačno sredstvo. Korisni vijek upotrebe jeste razdoblje u kojem se očekuje da će isto koristiti u svrhu javnih potreba, a koji će obezbijediti da se osigurava nesmetan i siguran promet i očuvanje cestovne infrastrukture. Za sredstva Društva, vijek upotrebe je izražen vremenom odnosno brojem godina uporabe, radi čega se za obračun

amortizacije utvrđuju godišnje stope amortizacije. Utvrđeni korisni vijek trajanja za raspoloživa stalna materijalna sredstva (u godinama):

Grupa sredstava	Vijek trajanja (god.)	Stopa amortizacije (%)
-Zgrade	100	1,00
-Specijalna oprema -alati	10	10,00
-Uredski namještaj	9	11,11
-Računarska oprema	5	20,00
-Transportna sredstva	6,5	15,50
-Mjerni i kontrolni uređaji	5	20,00
-PTT oprema	10	10,00

Avansi za nekretnine, postrojenja i opremu iskazani su u iznosu od 1.096.467 KM od kojih su najznačajniji dati avansi: ROADING d.o.o Gračanica 835.239 KM, Strabag AG Austria 90.100 KM, Općina Bihać 70.000 KM i HP Investing d.o.o Mostar 23.456 KM. Vezano za date avanse, Društvo je sukladno članku 28. Zakona o računovodstvu i reviziji u FBiH uputilo dobavljačima konfirmacije na dan 31.12.2013. godine. **Uvidom u iste, utvrđeno je da, iste nisu potvrđene od strane ROADING d.o.o Gračanica, Strabag AG Austria i HP Investing d.o.o Mostar,** što dovodi u sumnju realnost i točnost iskazanih pozicija.

Potrebno je preispitati Pravilnik o računovodstvenim politikama u dijelu obračana amortizacije na cestovnu infrastrukturu i isti uskladiti sa MRS i MSFI.

Potrebno je za projekt „Uspostava Strategije, akcionih planova i mjera ublažavanja visokog rizika na cestovnim dionicama u FBiH“ procijeniti vjerojatnost očekivanih budućih koristi, sukladno paragrafu 22. MRS 38-Nematerijalna sredstva. Izvršiti procjenu eventualnog umanjenja i procjenu nadoknadive vrijednosti sukladno paragrafu 9. MRS 36-Umanjenje vrijednosti sredstava.

Potrebno je prema načelima opreznosti i realnosti Okvira za sastavljanje i prezentaciju finansijskih izvješća procijenjivati iskazane bilančne pozicije i očekivane buduće koristi. Sva stalna sredstva vrednovati prema zahtjevima iz standarda, sukladno MRS 36-Umanjenje vrijednosti sredstava, a u vezi sa MRS 38-Nematerijalna stalna sredstva.

Nastaviti poduzete aktivnosti na isknjiženju brze ceste Mostar-Široki Brijeg-Grude sukladno članku 13. Zakona o cestama FBiH i prijenosu iste na JP „Autoceste FBiH“ d.o.o Mostar.

Nekretnine, postrojenja i opremu priznavati samo ako je vjerovatan priliv buduće ekonomske koristi povezan s sredstvima i ako se nabavna vrijednost sredstva može pouzdano izmjeriti, sukladno paragrafu 7. MRS 16.-Nekretnine, postrojenja i oprema.

Dosljedno i u potpunosti poštivati usvojene procedure prilikom aktiviranja investicija u pripremi i knjigovodstvenog evidentiranja istih, s obzirom da se značajan dio projekata stvarno koristi i upotrebi je, a knjigovodstveno se i dalje vode kao ulaganje u pripremi.

8.2 Tekuća sredstva

8.2.1 Gotovina i gotovinski ekvivalenti

Gotovina i gotovinski ekvivalenti iskazani na dan 31.12.2013. godine u iznosu od 37.756.565 KM, veći su za 67,8% u odnosu na prethodnu godinu. Povećanje je rezultat povrata sredstava GSM licence na račun Društva.

Gotovina i gotovinski ekvivalenti na dan 31.12.2013. godine iskazani su u sljedećim iznosima:

	31.12.2013.	31.12.2012.
Gotovina i gotovinski ekvivalenti	37.756.565	22.504.344
Transakcijski računi-domaća valuta	37.721.723	22.494.953
Transakcijski računi–strana valuta (u KM)	11.425	9.366
Blagajne-domaća valuta	1.454	25
Sudski depoziti	21.963	-

Gotovina i ekvivalenti gotovine odnose se na gotovinska sredstva koja se vode na računima kod poslovnih banaka i u blagajni.

Transakcijski računi otvoreni su za poslovanje: kod Raiffeisen Bank d.d Bosna i Hercegovina (transakcijski i depozitni), računi u Intesi SanPaolo Banci (transakcijski redovni, transakcijski za PDV i depozitni). Na poziciji novčanih sredstava evidentirana su izdvojena sredstva GSM licence na posebnim namjenskom računu kod Hypo Alpe Adria Bank d.d. Mostar, dok su računi u BOR Banka d.d. Sarajevo i BOBAR Bankaa.d. Bijeljina prema zahtjev resornog ministarstva od 06.12.2013. godine zatvoreni. Kod Intesa SanPaolo Banke Društvo ima sredstva na implementacijskom računu/GRANT sredstva. Društvo ima otvorena dva devizna računa u EUR-ima (Intesa SanPaolo Bank i Raiffeisen Bank d.d Bosna i Hercegovina) i otvoren račun za sudske depozite. Svi ugovori sa bankama su iz ranijih perioda.

Od ukupnih sredstava na računima Društva od 37.756.565 KM, na sredstva GSM licence se odnosi 15.268.499 KM, evidentirana na posebnom namjenskom računu kod Hypo Alpe Adria Bank d.d Poslovnička Sarajevo (za financiranje programa po osnovu GSM licence). Navodimo da je u 2012. godini prema Odluci Vlade FBiH izvršen prijenos sredstava GSM licence na poseban račun u okviru Jedinstvenog računa riznice Proračuna FBiH (u daljem tekstu: JRR) u iznosu od 39.000.000 KM, od čega je u 2012. i 2013. godini Društву vraćeno ukupno 35.000.000 KM. Sredstva u iznosu od 4.000.000 KM su na dan 31.12.2013. godine bila evidentirana na posebnom računu u okviru JRR, a na račun Društva su vraćena 12.02.2014. godine.

Prema Izvješću o utrošku sredstava, od neutrošenih sredstava GSM licence na dan 31.12.2013. godine, sredstva u iznosu od 13.715.864 KM (uključujući i 4.000.000 KM u okviru JRR) se odnose na projekte za koje je Društvo implementator. Programom investiranja sredstava GSM licence za 2009. i dijela sredstava za 2010. godinu, kao i Programom za 2011. godinu, planirano je da Društvo bude implementator iznosa od 2.615.683 KM (360.000 KM i 2.255.683 KM) namijenjenih za izradu projektne dokumentacije i izvođenje radova, na prijedlog Federalnog ministarstva prometa i komunikacija. Vlada FBiH je tek 24.04.2014. godine donijela Odluku o usvajanju Programa investiranja sredstava GSM licence za 2014. godinu u ukupnom iznosu od 18.250.000 KM („Službene novine FBiH“ br.34/14), kojim su ova sredstva obuhvaćena i predviđena je namjena istih za dalju implementaciju u okviru Liste projekata. Navedenim Programom obuhvaćena su i neinvestirana sredstva po okončanim i ukinutim projektima i prikupljenim kamata u periodu 2008.-2012. godina u ukupnom iznosu od 2.234.317 KM.

Napominjemo da je Vlada FBiH donijela Odluku o usvajanju Programa investiranja dijela sredstava naplaćenih izdavanjem GSM licence za 2012. godinu za Federaciju BiH u iznosu od 13.200.000 KM („Službene novine FBiH“ br.70/13 od 11.09.2013. godine). Prema ovoj Odluci, sredstva u navedenom iznosu evidentirana na posebnom računu u okviru JRR FBiH, prenijeti će se na namjenski otvoreni račun Društva. O investiranju sredstava Federalno ministarstvo prometa i komunikacija će izvješćivati Vladu FBiH polugodišnje. Do momenta okončanja predmetne revizije, od navedenog iznosa Programa, na temelju suglasnosti resornog ministarstva od 22.04.2014. godine, izvršen je samo prijenos I tranše sredstava u iznosu od 390.571 KM, na račun Društva, koji je prenesen Općini Posušje, kao implementatoru projekta na sanaciji ceste Mukinje-Zbornjača.

Iz sredstava neutrošenih oprihodovanih kamata po osnovu sredstava GSM licence tijekom 2013 godine izvršena je isplata bruto iznosa od 18.474 KM članovima Komisije za koordinaciju i praćenje realizacije Odluke o usvajanju Programa investiranja sredstava naplaćenih izdavanjem GSM licence za 2008., 2009. i 2010. godinu. Rješenjem Vlade FBiH o dopunama Rješenja o imenovanju Komisije od 07.03.2011. godine je utvrđeno da članovi Komisije imaju pravo na mjesecnu naknadu u iznosu od 460 KM, a stručnolice 280 KM. Isplata je vršena za period od 01.01.-31.05.2013. godine, kadaje ista ukinuta, prema dopisu resornog ministarstva od 10.09.2013. godine, u kojem se isto poziva na Zaključak Vlade FBiH od 27.10.2011. godine. Točkom 2. navedenog Zaključka se uvodi moratorij na isplatu naknada članovima komisijai i radnihtijela, koje su formirane odlukama i institucija FBiH, osim onih čije je formiranje predviđeno zakonom. Obzirom na navedeno, ne može se potvrditi opravdanost isplate Komisiji u navedenom iznosu.

Revizijom je utvrđeno da je Društvo 05.12.2013. godine uputilo resornom ministarstvu Zahtjev za prenos sredstava za projekat izgradnje novoprojektovane dionice Podpaklenik-Kladanj (tunel Karaula). Za navedeni projekat odobrenasu sredstva Programom investiranja sredstava naplaćenih izdavanjem GSM licence za 2011. godinu za FBiH u ukupnom iznosu od 10.000.000 KM. Budući da Ministarstvo do kraja 2013. godine nije dalo odobrenje sredstava po navedenom zahtjevu, Društvo je izvršilo plaćanja

dobavljačima u iznosu od 399.978 KM sa posebnog implementacijskog računa za GRANT sredstva otvorenog u Intesa SanPaolo Bank d.d Sarajevo. Ministarstvo je dostavilo suglasnost za prijenos sredstava 31.01.2014. godine, nakon čega je Društvo 20.02.2014. godine izvršilo povrat sredstava u navedenom iznosu sa namjenskog računa u Hypo Alpe Adria Bank d.d. Mostar na implementacijski račun za GRANT sredstva.

Potrebno je da Uprava Društva, u okviru svojih nadležnosti i ovlaštenja, poduzme aktivnosti da se cjelokupna sredstva ostvarena temeljem GSM licence prenesu na poseban račun u okviru Jedinstvenog računa riznice Proračuna FBiH.

8.2.2 Potraživanja i plasmani

Na datum bilance, u finansijskim izvješćima iskazana su slijedeća potraživanja:

	31.12.2013.	31.12.2012.
POTRAŽIVANJA	24.204.241	41.469.426
Potraživanja od prodaje	1.711.369	1.519.899
Druga kratkoročna potraživanja	19.448.902	36.418.674
Potraživanja za PDV	3.023.720	3.508.765
Aktivna vremenska razgraničenja	20.250	22.088

Ukupna potraživanja iskazana na datum bilance u iznosu od 24.204.241 KM u odnosu na prethodnu godinu manja su za 42 %.

Potraživanja od prodaje u iznosu od 1.711.369 KM su nastala po osnovu izdanih rješenja za korištenje javnih površina pravnim i fizičkim licima i istase iskazuju po nominalnoj vrijednosti na temelju ispostavljene dokumentacije koja prati nastanak poslovnog događaja (radi obavljanja pratećih djelatnosti pružanja usluga vozačima i putnicima, priključaka na javne ceste, elektronske, telefonske, antenske priključke, instaliranja uređajai opreme, građenja komunalnih, vodoprivrednih i drugih objekata, postavljanje i korištenje reklamnih znakova, prekomjerne i vanredne upotrebe cesta).

Potraživanja od prodaje iskazana su u slijedećim iznosima:

	31.12.2013.	31.12.2012.
Potraživanja od prodaje	1.711.369	1.519.899
Kuci u zemlji	617.847	845.043
Sumnjiva i potraživanja u sporu	1.093.522	674.856

Računovodstvenim politikama Društva definirano je da Sektor održavanja, zaštite i sigurnosti prometa vrši dostavu izdanih rješenja o godišnjoj obvezi plaćanja naknade za korištenje cestovnog zemljišta u Odjelu finansijsko-računovodstvenih poslova. Zaduženo lice u Odjelu finansijsko-računovodstvenih poslova vrši analitičko praćenje potraživanja po izdatim Rješenjima.

Evidentiranje dostavljenih Rješenja vrši se na način da se zaduži kupac i odobri odgođeni prihod (obvezaza odgođeni prihod), a tek naplaćena realizacija se evidentira kao prihod obračunskog perioda, kada se razdužuje konto Potraživanja od kupaca i smanjuje Odgođeni prihod. Ovakvim načinom evidentiranja u finansijskim izvješćima se ne iskazuju rashodi perioda kao očekivano smanjenje ekonomske koristi, a samim tim isto nema utjecaja na finansijski rezultat Društva. Ukoliko se naplata ne može izvršiti, neophodno je zaduženom licu u Sektoru održavanja, zaštite i sigurnosti prometadostaviti popis korisnika koje trebadi na izvršenje. Usklađenje vrijednosti ovih potraživanja vrši se sukladno proceduri otpisa potraživanja.

Utvrđeno je da Društvo nije u potpunosti postupalo sukladno usvojenim računovodstvenim politikama. Utvrđeno je da zaduženo lice u Sektoru održavanja, zaštite i sigurnosti prometa nije izvještavalo Sektorekonomsко-financijskih poslova o poduzetim radnjama radi naplate putem suda i o podnesenim predmetima. Prenos potraživanja na sumnjiva i sporna vršio se na način da je nadležna osoba Odjela finansijsko-računovodstvenih poslova nakon pristupa u softversko rješenje „Knjiga tužbi“ (ad hoc) vršila prijenos potraživanja sa redovnih na sumnjiva i sporna. **Računovodstvenim politikama nije definirano u kojem roku se vrše utuženja korisnika cestovnog zemljišta u slučaju neplaćanja dugovanja.** Također, ne može se potvrditi da su voditelji postupaka nadležnom Sektoru ekonomsko-financijskih poslova mjesечно

dostavljali informacije sa dokumentima koji potvrđuju nemogućnost naplate. Istočemo, da su u 2014. godini od strane Direktora, usvojene Procedure donošenja Rješenja za korištenje cestovnog zemljišta i međusektorske koordinacije, kojima je utvrđeno da prijedlozi za izvršenje se kontinuirano podnose nadležnom sudu odmah po prikupljanju potrebnih dokaza (fakture, opomene, analitičke kartice), a najkasnije u roku od 5 dana od danadostave svih prikupljenih podataka potrebnih za postupak izvršenja.

Također je konstatirano da Komisija za procjenu vrijednosti potraživanja nije sačinila Izvješće o procjeni naplativosti i prijedlogom potraživanja za otpis, kako je definirano člankom 67. Pravilnika o računovodstvenim politikama, prema kojem Komisija obvezno na datum bilanciranja ocjenjuje da li postoje pokazatelji da vrijednost potraživanja može biti umanjena.

Kao što je konstatirano i u revizorskome izvješću za 2011. i 2012. godinu, u finansijskim izvješćima iskazana su potraživanja na osnovu izdatih Rješenja o plaćanju naknade za korištenje zemljišta u cestovnom pojasu, kojani su pravosnažna i izvršna. Prethodno navedenim Procedurama iz 2014. godine (koje su se koristile i u ranijem periodu), definirano je da je Sektor održavanja, zaštite cesta i sigurnosti prometa, dužan dostavljati rješenja o utvrđivanju naknade Sektoru ekonomsko-finansijskih poslova, najkasnije tri dana po pravosnažnosti istih.

Evidentirano je potraživanje od "Lager" d.o.o Posušje po osnovu više rješenja iz 2012. godine, kojim je utvrđena naknada za korištenje zemljišta po osnovu izgrađenog priključka za potrebe poslovnog objekta i benzinske pumpe u iznosu 9.616 KM, a po istima je uložena žalba drugostepenom organu. Ista su evidentirana na poziciji redovnih potraživanja. Potraživanje od Ilfada Hodžića u iznosu od 8.997 KM, je iskazano na osnovu ispostavljenih Rješenja, koja prema usmenim informacijama odgovorne osobe, nisu zaprimljena od strane korisnika zemljišta, tako da ista nisu postala pravosnažna i izvršna. **Zbog navedenog ne može se potvrditi iskazani iznos potraživanja od 18.613 KM u finansijskim izvješćima Društva.**

Isto tako, iskazano je potraživanje od Fuada i Mersije Kasumović u iznosu od 33.412 KM po osnovu Rješenja o plaćanju naknade od 23.05.2012. godine za period od 15.04.2007.-15.04.2010. godine, a po istome je uložena žalba drugostupanjskom organu, koji je Rješenjem od 08.08.2012. godine, odbio žalbu. **Korisnik zemljišta navedenu naknadu nije platio, a Društvo je tek nakon godinu dana (29.10.2013. godine) podnijelo Prijedlog za izvršenje na nepokretnosti radi naplate novčanog potraživanja Općinskom sudu Zenica. Također navodimo da je za potraživanje od „Ves“ d.o.o Žepče u iznosu od 9.016 KM (za period 09.12.2006.-09.12.2007. godine i za period 09.12.2007.-09.12.2008. godine) podnesena tužba tek 29.01.2013. godine, a posljednje opomene pred tužbu su upućene 11.12.2006. i 13.06.2008. godine.**

Vezano za iskazano potraživanje od „Banjac“ d.o.o Cazin u iznosu od 15.404 KM, zaključena je vansudska nagodba 31.12.2013. godine, prema kojoj isti duguje naknadu za korištenje cestovnog zemljišta od 5.079 KM. Utvrđeno je da ista nije dostavljena nadležnom Odsjeku finansijsko-računovodstvenih poslova na knjiženje, tako da se ne može potvrditi iskazani iznos potraživanja od 15.404 KM.

Navedeno ukazuje na nedovoljne kontrolne postupke, kao i da nisu blagovremeno poduzete aktivnosti na adekvatnoj zaštiti imovine (naplati potraživanja) i spriječavanju nastanka gubitaka.

Isto tako, ne može se potvrditi da je Društvo poduzelo adekvatne aktivnosti na utuženju svih korisnika cestovnog zemljišta vodeći računa o zastari, jer na 31.12.2013. godine nisu utuženi svi kupci za potraživanja koja datiraju iz ranijeg perioda. Od neutuženih potraživanja navodimo potraživanja od: "Mustapić Frigo" d.o.o Široki Brijeg (1.989 KM) 2012. godina; „OS Petrol“ Srebrenik (5.460 KM) 2012. godina; Imzit Komerc (11.400 KM) 2012. godina; „MediaRes“ Mostar (21.815 KM) 2012. godina; „TGT Tragtas“ (7.615 KM) 2006. i 2012. godina; Drvo Glamoč (4.766 KM) 2012. godina; „B Marketing“ d.o.o Tuzla (13.240 KM) 2012. godina; „Kalen“ Zenica (13.036 KM) 2011. godina; Kemal Ramić (2.051 KM) 2007-2008. godina; Refika Alagić (2.250 KM) 2006.-2007. godina; Husein Bašagić (4.032 KM) 2007. godina, Ahmed Šemić (3.060 KM) 2011.-2012. godina; „Automotor“ d.o.o Tuzla (3.898 KM) 2012. godina; „Cestogradnja“ d.o.o Bihać (2.685 KM) 2010.-2013. godina; „Ramić petrol“ d.o.o Bosanska Krupa (2.028 KM) 2008. godina; CMA d.o.o Posušje (4.320 KM) 2011.-2012. godina; „Profine“ d.o.o Živinice (1.010 KM) 2007. godina.

Posebno ukazujemo da su člankom 103. Zakona o cestama FBiH propisana prava i dužnosti federalnih inspektora tijekom vršenja inspekcijskog nadzora, prema kojem inspektor može narediti zabranu upotrebe priključnih putova koji su izgrađeni ili se grade suprotno odredbama Zakona, odnosno koji ne izmiruju prisjele obveze prema upraviteljima cesta sukladno izdatim rješenjima.

Prema prezentiranoj ročnoj strukturi potraživanja na datum bilance, potraživanja u iznosu od 617.847 KM su iskazana kao potraživanja starosti do godinu dana i u knjigovodstvenim evidencijama se iskazuju na poziciji kratkoročnih potraživanja. Međutim, prema pomoćnoj evidenciji nadležnog Sektora, od navedenog iznosa, iznos od 342.953 KM odnosi se na potraživanja do godinu dana, iznos od 170.239 KM na 2012. godinu, iznos od 104.655 KM na 2011. i ranije godine. Uprava je dužna osigurati ročnu strukturu potraživanja koja bi pružala pouzdane informacije o starosti potraživanja, na temelju kojih bi mogla blagovremeno poduzimati aktivnosti na zaštiti ove imovine. Obzirom da su ova potraživanja evidentirana kao kratkoročna, za koja Uprava nije izvršila procjenu naplativosti, ne može se potvrditi da su ista realna i da će se naplatiti.

Iako je Društvo sukladno članku 28. Zakona o računovodstvu i reviziji u FBiH uputilo kupcima (pravnim licima) konfirmacije na dan 31.12.2013. godine, potraživanja od strane kupaca najvećim dijelom nisu potvrđena, što dovodi u sumnju realnost i točnost iskazanih pozicija.

Druga kratkoročna potraživanja iskazana su u iznosu od 19.448.902 KM i čine ih najvećim dijelom: potraživanje od Vlade FBiH u iznosu od 19.044.397 KM, potraživanja stečena preuzimanjem duga-regresne tužbe 349.197 KM; potraživanje od „Rudnici gipsa“ d.d. Donji Vakuf 47.297 KM.

Potraživanja od Vlade FBiH iskazana su u iznosu od 19.044.397 KM, od čega se na novčana sredstva GSM licence odnosi 4.044.397 KM. Naime, Vlada FBiH je 07.03.2012. godine donijela Odluku o prenosu sredstava od GSM licence, prema kojoj se novčana sredstva ostvarena po osnovu GSM licence prenose na poseban račun koji će se otvoriti u okviru Jedinstvenog računa riznice Proračuna FBiH. U svrhu prenosa oročenih sredstava, data je suglasnost Društvu za razročenje sredstava prije isteka roka oročenja. Preneseno je sa računa Društva na depozitni račun Proračuna FBiH ukupno 39.000.000 KM, od čega je tijekom 2012. i 2013. godine izvršen povrat 35.000.000 KM, tako da stanje potraživanja od Vlade FBiH po ovom osnovu sa 31.12.2013. godine iznosi 4.000.000 KM, o čemu je detaljnije pojašnjeno u točki 8.2.1. Izvješća. Osim navedenog iznosa, Društvo potražuje iznos od 44.397 KM, koji se odnosi na ostatak prenesenih sredstava prilikom zatvaranja računa u BOR Banka d.d. Sarajevo i BOBAR Banka a.d. Bijeljina.

Preostali iznos potraživanja u iznosu od **15.000.000 KM** odnosi se na prenesena sredstva sa redovnih transakcijskih računa Društva na depozitni račun Proračuna FBiH u periodu od 04.05.-08.05.2012. godine.

Kako je konstatirano i u Izvješću za 2012. godinu, nije prezentirana dokumentacija iz koje bi se mogao potvrditi status ovih sredstava, odnosno da su sredstva Društva data kao pozajmica Proračunu FBiH, kako su evidentirana u knjigama Društva. Prezentiran je Zapisnik sa sastanka održanog 07.05.2012. godine, kojem su prisustvovali predstavnici Federalnog ministarstva finansija, Federalnog ministarstva prometa i komunikacija, Društva i JP „Autoceste FBiH“ d.o.o Mostar. Zapisnički je konstatovano da je sukladno traženju Federalnog ministarstva financija, Društvo dana 04.05.2012. godine izvršilo uplatu 10.000.000 KM na ime dospjelih obveza po Kreditu EBRD broj: 31788 Regionalni program razvoja cesta. Također je navedeno da je postignut dogovor da Društvo izvrši u tijeku dana dodatnu upлатu 5.000.000 KM za iste namjene, što je i učinjeno. Sukladno dogovoru sa sastanka, Federalno ministarstvo prometa i komunikacija je trebalo u žurnom postupku predložiti generalnu Odluku Vladi FBiH u cilju definiranja konačne alokacije sredstava i obveza upraviteljima autocesta i magistralnih cesta u smislu namjene kreditnih sredstava. Društvo je tijekom 2012. i 2013. godine tražilo od Federalnog ministarstva financija i Federalnog ministarstva prometa i komunikacija, donošenje Odluke o prenosu obveza po kreditu EBRD 31788 sa Društva na JP „Autoceste FBiH“ d.o.o Mostar. **Međutim do vremena okončanja predmetne revizije, konačna Odluka o alociraju sredstava nije donesena, niti su sredstva Društvu vraćena.**

Napominjemo da je Federalno ministarstvo financija uputilo 18.04.2014. godine Vladi FBiH prijedlog odluka o alokaciji obveza po kreditima: EBRD 31788, EIB-a 20515 i OPEC 1022 PB. Prema prijedlozima odluka, navedeni krediti će se u cijelosti alocirati na Federaciju BiH. U istima se, između ostalog, navodi da će se obvezе po kreditu koje su uplaćene od strane Društva u Proračun FBiH u iznosu od 15.000.000 KM refundirati iz Proračuna FBiH prema sljedećoj dinamici (5.000.000 KM u 2015. godini, 5.000.000 KM u 2016. godini i 5.000.000 KM u 2017. godini). Konačnu odluku o alokaciji obveza na Proračun FBiH treba donijeti Parlament FBiH.

Kako smo i ranije konstatirali, navedena kreditna sredstva EBRD-asu utrošena i koriste se za projekat Sarajevske zaobilaznice evidentirane u vanbilančnoj evidenciji Društva, jer je Društvo samo implementator

navedenog projekta od strane Vlade FBiH, tako da nije krajnji korisnik sredstava kredita, o čemu je detaljnije pojašnjeno u točki 10. Izvješća.

Potraživanja stečena preuzimanjem duga (regresne tužbe) su evidentirana na osnovu izvršenih isplata temeljem izvršnih sudskih presudai rješenja, u predmetima u kojima se Društvo pojavljuje kao solidarni dužnik. Konstatirano je da je praksa tražioca izvršenja u presudama u kojima se Društvo pojavljuje kao solidarni dužnik da izvršenje presude traže samo od Društva, nakon čega sudovi donose Rješenja o izvršenju ukupnog iznosa duga na teret Društva, a banke temeljem Rješenja o izvršenju vrše skidanje ukupnog duga sa računa Društva. Sukladno presudi suda, Društvo pokreće tužbu protiv drugog solidarnog dužnika na iznos koji je dužan drugi solidarni dužnik.

Početno knjigovodstveno stanje ovih potraživanja na dan 01.01.2013. godine je 370.299 KM, a tijekom 2013. godine ova potraživanja su smanjena za iznos od 21.102 KM, od čega se 8.951 KM odnosi na isknjiženje sukladno sudskoj presudi od 04.06.2012. godine, kojom se odbacuje tužbeni zahtjev Društva prema „Preduzeće za puteve“ d.d. Mostar. Stanje ovih potraživanja na dan 31.12.2013. godine iznosi 349.197 KM. Kao i prethodne godine, utvrđeno je da su u poslovnim knjigama Društva iskazana potraživanja od „Preduzeće za puteve“ d.d. Mostar u iznosu od 50.000 KM i „Sarajevo putevi“ u iznosu od 4.723 KM, za koja nisu podnesene regresne tužbe kod nadležnih sudova. Također je utvrđeno da je za potraživanje u iznosu od 14.129 KM od „Doboj putevi“ d.d. Doboj Jug, upućen 27.02.2014. godine, samo zahtjev za izmirenje solidarne obveze, dok regresna tužba nije podnesena. Uočeno je neslaganje iskazanih potraživanja od „Ceste“ d.d. Mostar, takođe je u knjigovodstvenim evidencijama iskazano potraživanje veće za iznos od 5.908 KM, u odnosu na pomoćnu evidenciju Sektora pravnih poslova.

Zbog navedenog nismo u mogućnosti potvrditi ispravnost iskazanih potraživanja u iznosu od 74.760 KM u finansijskim izvješćima Društva. Kao i prethodnih godina, nadležni Sektor pravnih, ugovornih i kadrovskih poslova i Sektor ekonomsko finansijskih poslova nisu ostvarili adekvatnu suradnju u cilju realnog iskazivanja i fer prezentacije ovih potraživanja u finansijskim izvješćima, sukladno Okviru za sastavljanje i prezentaciju finansijskih izvješća.

Potrebno je dosljedno i u potpunosti poštivati usvojene politike potraživanja i ojačati nadzor nad primjenom usvojenih procedura u cilju pravovremene naplate svih potraživanja.

Izvršiti detaljnu analizu svih neutuženih potraživanja i poduzeti potrebne aktivnosti na utuženju istih.

Sukladno nadležnostima utvrđenim Zakonom o cestama FBiH ostvariti suradnju sa nadležnim upravama za inspekcijske poslove u cilju povećanja naplate potraživanja.

Potraživanja stečena preuzimanjem duga (regresne tužbe) u finansijskim izvješćima iskazivati sukladno paragrafu 31. i 33. Okvira za sastavljanje i prezentaciju finansijskih izvješća. Potrebno je izvršiti uvid u podnesene regresne tužbe i sukladno konstatiranom poduzeti adekvatne mjere u cilju realnog iskazivanja istih u poslovnim knjigama Društva.

Nadležni sektori Društva dužni su ostvariti odgovarajuću suradnju u cilju zadovoljenja principa pouzdanosti i fer prezentacije informacija o regresnim tužbama.

Potrebno je da Društvo izvrši usuglašavanje stanja svih potraživanja na datum bilance sukladno članku 28. Zakona o računovodstvu i reviziji u FBiH.

Usuradnji sada nadležnim organima nastaviti poduzete aktivnosti na reguliraju obveza po Kreditu EBRD 31788 Regionalni program razvoja cesta, u cilju povrata sredstava u iznosu od 15.000.000 KM.

8.3 Kapital

Na datum bilance iskazan je kapital sa slijedećom strukturom:

	31.12.2013.	31.12.2012.
KAPITAL	1.843.617.981	1.857.986.217
Državni kapital	2.000	2.000
Ostali osnovni kapital	1.843.615.981	1.857.984.217

Odlukom o uskladištanju naziva firme, djelatnosti, načina upravljanja i poslovanja i kapitala Društva od 01.07.2010. godine utvrđenaje visina upisanog/temeljnog kapitala u iznosu od 2.000 KM, što je iskazano u poslovnim knjigama. Sukladno Zakonu o cestama FBiH i navedenoj Odluci, Vlada FBiH je 20.01.2011.

godine donijela Odluku o smanjenju temeljnog kapitala Društva, prema kojoj temeljni kapital se umanjuje za iznos od 1.768.311.108 KM, tako da isti sada iznosi 2.000 KM i čini temeljni ulog FBiH, kao jedinog osnivača Društva.

Pravilnikom o računovodstvenim politikama reguliran je način iskazivanja kapitala i obveza, na temelju izmjena navedenih u Zakonu o cestama FBiH, kojim je propisano da javne ceste (što uključuje i magistralne ceste) su u vlasništvu Federacije BiH i od općegsu interesa za FBiH, te iste više ne predstavljaju kapital Društva, već obvezu prema planiranoj namjeni. Navedeno je dovelo do toga da je državni kapital u bilanci stanja iskazan u iznosu od 2.000 KM (zakonski minimum), a ostali temeljni kapital iskazan je u iznosu od 1.843.615.981 KM i predstavlja izvore sredstava.

Pravilnikom o računovodstvenim politikama reguliran je način iskazivanja i raspodjela finansijskog rezultata, koji predstavlja razliku javnih prihoda i javnih rashoda, koji je neoporeziv i ne može biti predmet ponovne raspodjele na dividendu ili povećanje kapitala, već se raspoređuje na obveze prema planiranoj namjeni. Ovakvostvorene obveze predstavljaju izvor sredstava koji će se utrošiti isključivo za upravljanje, građenje, rekonstrukciju, održavanje i zaštitu magistralnih cesta.

8.4 Obveze

Obveze iskazane na datum bilance u iznosu od 291.013.002 KM u odnosu na prethodnu godinu veće su za 3,55 %. U okviru istih iskazane su dugoročne obveze 265.343.164 KM i kratkoročne obveze 25.669.838 KM. U finansijskim izvješćima na datum bilance, iskazane su slijedeće obveze:

	31.12.2013.	31.12.2012.
OBVEZE	291.013.002	281.045.837
Dugoročne obveze	265.343.164	256.511.935
Dugoročna rezerviranja i razgraničenja	13.723.916	14.899.735
Dugoročne finansijske obveze	251.619.248	241.612.200
Kratkoročne obveze	25.669.838	24.533.902
Kratkoročne finansijske obveze	5.469.399	5.000.000
Obveze prema dobavljačima i druge obveze	6.538.313	10.051.633
Ostale obveze iz poslovanja	13.303.678	9.098.289
Pasivna vremenska razgraničenja	358.448	383.980

8.4.1 Dugoročna razgraničenja i rezerviranja

Dugoročna rezerviranja i razgraničenja iskazana u iznosu od 13.723.916 KM u odnosu na prethodnu godinu manja su za 1.175.819 KM ili 7,89 %, a sastoje se od rezerviranja po započetim sudskim sporovima, odloženih prihoda i dugoročnih rezerviranja i razgraničenja.

Odloženi prihodi su iskazani u iznosu od 3.673.539 KM i odnose se na unaprijed naplaćene prihode po izdanim rješenjima za korištenje cestovnog zemljišta pravnim i fizičkim licima. U okviru istih iskazani su odloženi prihodi po osnovu regresnih tužbi u iznosu 349.197 KM, o čemu je dato šire pojašnjenje u točki 8.2.2. Izvješća.

Rezerviranja po započetim sudskim sporovima su na dan 31.12.2013. godine iskazana u iznosu od 1.002.288 KM. Obveze za rezerviranja su iskazana po godinama, tako da se evidentiraju obveze po započetim sudskim sporovima u 2008. godini i ranije, po započetim sudskim sporovima u 2009., 2010., 2011. 2012. i u 2013. godini.

Početno stanje rezerviranja za sudske sporove u 2013. godini iznosilo je 1.000.000 KM na osnovu procjene iz 2012. godine za očekivane isplate. **Osnovni kriterij za vršenje procjene je iznos raspoloživih sredstava za sudske sporove koji bi mogli biti okončani tijekom godine, što nije sukladno MRS 37.**

Za sudske sporove iz 2012. godine i ranije, obveze su se umanjivale za iznos isplaćenih tužbi, koje su u 2013. godini iznosile ukupno 245.548 KM. Napominje se da navedeni iznos predstavlja isplate po osnovu tužbi koje uključuju pored glavnice, **zatezne kamate i sudske troškove** koji ne ulaze u procjenu rezerviranja. **Navedeno nije sukladno tački 61. MRS-a 37., prema kojoj se rezerviranja koriste samo za pokriće izdataka za koje je rezerviranje prvo bitno i bilo priznato.**

Na kraju 2013. godine, razlika između isplaćenih tužbi i rezerviranih sredstava u iznosu od 754.452 KM je oprihodovana (ukinuto rezerviranje). Kao i u prethodnim godinama, Društvo je ponovno izvršilo procjenu rezervacije za iste sudske sporove u iznosu od 1.002.288 KM na teret rashoda, za što nije donesena Odluka Uprave. **Ovaj način knjiženja po kojem se svake godine vrši procjena isplata na osnovu raspoloživih sredstava (a ne na osnovu realne procjene budućih obveza), te ponovno procjenjivanje za iste sporove, je u suprotnosti sa datim preporukama iz prethodnih godina od strane eksterne i interne revizije.** Navedeno ima efekat neutemeljenog uvećanja prihoda za iznos ukinutih nerealiziranih procjena.

Društvo na svaki izvještajni datum treba priznati rezerviranje ukoliko su ispunjeni uslovi za priznavanje (točka 14. MRS 37). Iznos priznat kao rezerviranje treba predstavljati najbolju procjenu, izdataka potrebnih za podmirivanje postojeće obveze na datum izvješća o finansijskom položaju (točka 36. MRS 37). Obzirom da rezerviranje koje je predmet mjerena obuhvata veliki broj stavki, obveza se procjenjuje ponderiranjem svih mogućih ishoda s njihovim vjerovatnoćama (točka 39. MRS 37). Za sporove za koje se ne može izvršiti pouzdana procjena ista se objavljuje kao potencijalna obveza sukladno točki 27. MRS 37.

Napominjemo da sa 31.12.2013. godine, ukupan iznos tužbi u pomoćnoj evidenciji Odsjeka finansijsko-računovodstvenih poslova je iznosio 4.519.880 KM, dok u „Knjizi tužbi“ koju vodi Sektor pravnih poslova, evidentiran je iznos od 4.859.286 KM, što povećava rizik da su iskazane obveze podcijenjene. Kao i u prethodnim godinama, i dalje se konstatira nedostatak komunikacije i suradnje među ova dva sektora, što predstavlja rizik za netočno iskazivanje finansijskih izvješća.

8.4.2 Dugoročne finansijske obveze

Dugoročne obveze su iskazane u iznosu od 251.619.248 KM, te su veće za 4,14 % u odnosu na prethodnu godinu. Odnose se na obveze prema povezanim pravnim licima u iznosu od 31.251.150 KM, koje predstavljaju obveze prema izvorima financiranja, obveze po međunarodnim kreditima 178.336.315 KM i ostale dugoročne obveze od 42.031.783 KM.

Dugoročne obveze za finansijske kredite uzete u inozemstvu se odnose na povučena sredstava na datum bilanciranja na temelju zaključenih dugoročnih međunarodnih kreditnih sporazuma sa EIB, EBRD i WB-IDA za projekte Sanacije puteva u FBiH, Rehabilitacije puteva u FBiH i Projekat putne infrastrukture i sigurnosti na putevima.

U svibnju 2012. godine Društvo je prestalo sa otplaćivanjem dospjelih obveza za ino kredite zbog nelikvidnosti, uzrokovanе hitnom uplatom od 15.000.000 KM na račun Federalnog ministarstva financija za kredit, kojim se financira izgradnja Sarajevske obilaznice. Dana 14.06.2012. godine, Društvo se obratilo Federalnom ministarstvu financija sa molbom da ne obračunava zatezne kamate uslijed neplaćanja, međutim nije dobilo odgovor na navedenu molbu. Tijekom 2013. godine Društvo nisu obračunate zatezne kamate. S obzirom da Društvo ne izmiruje obveze za ino kredite, niti je izvršilo rezerviranja za zatezne kamate zbog kašnjenja u otplati kredita, postoji mogućnost značajnih potencijalnih obveza po navedenom osnovu.

U vezi sa ino kreditima, revizija je konstatirala slijedeće:

- **EIBkredit** namijenjen za sanaciju magistralnih cesta, mostova i konsultantskih usluga u vrijednosti 50.000.000 EUR. Krajnji rok raspoloživosti je prвobitno bio do 15.12.2011. godine, zatim na zahtjev BiH je produžen do 31.12.2012. godine. Obzirom na obustavu postupaka ugovaranja radova u 2011. godini, te da su zbog složenosti procedure neki projekti ugovoreni tek u rujnu 2012. godine, projekat „Rehabilitacija cesta u FBiH“ nije mogao biti realiziran u planiranom periodu, tako da je rok raspoloživosti produžen do 31.12.2013. godine, a rok otplate od 2014.–2026. godine.

Stanje obvezapo ovom kreditu sa 31.12.2013. godine iznosi 87.032.944 KM, od čega je iznos od 469.399 KM dospjeva u 2014. godini (iskazan na kratkoročnoj poziciji). Tijekom 2013. godine, povućeno je 1.032.578 KM. Ukupno je povućeno VI tranši kredita, za koje se obračunava kamata pojedinačno. Sa 31.12.2013. godine preostalo je 5,5 mil. EUR za povlačenje (VII tranša), koji su trebali biti povućeni krajem godine. Dato nam je obrazloženje da zbogtoga što nije bio opravdan utrošak sredstava VI tranše, preostala sredstva VII tranše su povučena tek 03.02.2014. godine.

Obzirom da grace period traje do 2014. godine, tijekom 2013. godine otplaćeno je cca. 1,8 mil. KM dospjelih obvezana ime kamata. Nadan 31.12.2013. godine dospjele, a neplaćene kamate iznose 49.169 KM.

Krajem 2012. godine za VI tranšu izvršena je procjena koja je teretila investicije 2012. godine u iznosu od 174.871 KM. U 2013. godini je utvrđeno da se iznos kamata odnosio na završene radove, te su trebali teretiti rashode 2012. godine. U 2013. godini ukupan iznos od 174.871 KM preknjižen je sa investicija na teret rashoda temeljem ispravke rasporeda kamata, čime su rashodi i početno stanje investicija 2013. godine precijenjeni.

Društvo je na dan 31.12.2013. godine izvršilo procjenu obveze za pripadajuće kamate na način da su iste teretile rashode 2013. godine.

- na poziciji **dugoročnih kredita iskazane su obveze na ime refundacije** u iznosu od 6.911.249 KM. Navedeni iznos odnosi se na pozajmljena sredstva dugoročnog kredita EIB broj 20515–projekat Sarajevska zaobilaznica, iz kojega su financirani i plaćeni dobavljači angažirani za projekat Rehabilitacije cesta u FBiH, koji je inače financiran iz sredstava kredita EIB broj 23924. Naime, Društvo je u 2013. godini utrošilo 6.911.249 KM sredstava iz kredita EIB-a namijenjenog za Sarajevsku zaobilaznicu (koja se evidentira na vanbilančnoj evidenciji), za plaćanje ugovorenih usluga za projekat Rehabilitacije cesta u FBiH. **Za navedeno nije dobivena suglasnost Ministarstva financija i trezora BiH, niti je donesena Odluka Uprave Društva.** Nakon povlačenja VII tranše sredstava EIB kredita broj 23924 u mjesecu veljači 2014. godine, Društvo je kroz dvije uplate sredstava u ukupnom iznosu od 6.911.249 KM izvršilo povrat sredstava na specijalni račun otvoren u Deutsche Bank za implementaciju EIB kredita broj 20515–projekat Sarajevska zaobilaznica. **Ministarstvo financija i trezora BiH je dopisom od 06.03.2014. godine konstatiralo da je Društvo postupilo suprotno odredbama kreditnog ugovora za projekat Sarajevske zaobilaznice, jer se odobrena kreditna sredstva mogu koristiti isključivo za troškove projekta. Zatražena je cjelovita informacija o utrošku kreditnih sredstava odobrenih za projekat Sarajevske zaobilaznice, koja su iskorištena za plaćanje ugovorenih obveza za projekat Rehabilitacije cesta u FBiH. Utvrđeno je da Društvo nije dostavilo Informaciju o utrošenim sredstvima.**
- **EBRD kredit** namijenjen za rekonstrukciju puteva u FBiH, je u vrijednosti od 45.000.000 EUR, sa varijabilnom kamatnom stopom EURIBOR. EBRD zaračunava i proviziju od 0,5% na neiskorištena sredstva kredita. Rok otplate je 2010.–2022. godina. Na temelju Ugovora o kreditu zadnji datum raspolaganja sredstvima prvo bitno je bio 31.12.2011. godine, koji je na zahtjev BiH produžen najprije do 31.12.2012. godine, a zatim do 30.09.2013. godine. Obzirom da je 2013. godina, posljednja godina implementacije projekta „Rehabilitacija cesta u BiH“ uz suglasnost Europske banke za obnovu i razvoj, sačinjeni su amandmani na ugovore u cilju iskorištanja raspoloživih sredstava kredita. Društvo je 24.09.2013. godine zatražilo od resornog ministarstva da se pokrene procedura za produženje raspoloživosti kredita EBRD, imajući u vidu nepovoljne vremenske uvjete koji su onemogućili kompletiranje radova, a time i plan povlačenja sredstava kredita. Odobren je krajnji rok raspoloživosti sredstava do 30.03.2014. godine.
- Stanje obveze sa 31.12.2013. godine iznosi ukupno 79.404.470 KM, od čega je iznos od 7.129.748 KM dospio u 2013. godini (na kratkoročnoj poziciji). Tijekom godine, nije bilo niti jedne otplate glavnice kredita, samo su plaćane dospjele kamate. Na dan 31.12.2013. godine iskazano je dospjelih, neplaćenih obveza po glavnici 12.551.072 KM (2012. godina 5.421.324 KM i 2013. godina 7.129.748 KM). Za period od 06.12.–31.12.2013. godine izvršena je procjena obveze po osnovu kamata u iznosu od 60.500 KM na teret rashoda 2013. godine.
- **IDA kredit** namijenjen za financiranje projektne putne infrastrukture i sigurnosti na putevima, za FBiH iznosi 8.200.000 SDR. Zatvaranje kredita je 30.06.2012. godine i rok otplate 2017.–2027. godine. IDA obračunava servisne troškove na povučeni iznos kredita od 0,75%. Ukupna kreditna sredstva povučena su sredinom 2011. godine. Na dan 31.12.2013. godine iskazane su dospjele neplaćene obveze za servisne troškove 67.551 KM.

Stanje obveze sa 31.12.2013. godine iznosi 18.008.123 KM. Društvo je u 2013. godini obračunavato tečajne razlike za dio IDA kredita obzirom da je kredit u SDR valuti. Obračun je urađen prema tečaju važećem na dan 02.01.2014. godine (**02.01.14: 1 SDR=2,201482 KM; 30.12.13: 1 SDR=2,185288 KM**), što predstavlja odstupanje od zahtjeva MRS-a21-Učinci promjene tečaja stranih valuta, koji nalaže primjenu tečaja strane valute na obračunski datum. **Zbog korištenja pogrešne vrijednosti tečaja strane valute precijenjene su obveze po IDA kreditu, a podcijenjeni su prihodi od tečajnih razlika za 132.467 KM.**

Pregled zaključenih međunarodnih kredita i povučenih sredstava tijekom 2013. godine:

Kreditor	Ugovor. vrijed. u izvornoj valuti	Povučena sredstva 01.01.-31.12.2013. KM	Dospjelo na naplatu u 2012. i 2013. g KM	Obaveza na dan 31.12.2013. KM	Uslovi kredita (kamatna stopa, provizija)
Evropska investicijska banka (EIB)	EUR 50.000.000			87.032.944	Variabilna EUR IBOR;
Evropska banka za obnovu i razvoj (EBRD)	EUR 45.000.000	16.394.800	12.551.071	66.853.399	Variabilna EUR IBOR + 1% marža; 0,5% provizije na neiskorišteni iznos kredita; 1% jednokratna provizija;
Međunarodna asocijacija za razvoj (IDA)	SDR 8.200.000	0	0	18.008.123	Troškovi održavanja kredita - 0,5 % na nepovučena sredstva kredita; Servisni troškovi - 0,75% na povučeni iznos kredita;
UKUPNO		16.394.800	12.551.071	171.894.466	

8.4.3 Kratkoročne obveze

Kratkoročne obveze iznose 25.669.838 KM i veće su za 1.135.936 KM u odnosu na prethodnu godinu. Čine ih kratkoročni krediti u zemlji 5.000.000 KM, kratkoročni dio dugoročnih obaveza 469.399 KM, obveze prema dobavljačima 6.089.735 KM i druge obveze 448.578 KM (obveze po osnovu plaća, naknada i ostalih primanja uposlenih 312.984 KM, ostale obveze 130.032 KM, primljeni avansi 5.562 KM), ostale obveze iz poslovanja 13.303.678 KM i pasivna vremenska razgraničenja 358.448 KM.

8.4.3.1 Kratkoročne financijske obveze

Kratkoročni kredit u zemlji u iznosu od 5.000.000 KM predstavlja pozajmicu od JP „Autoceste FBiH“ d.o.o. Mostar, na temelju Odluke Vlade FBiH o odobravanju pozajmice od 08.05.2012. godine, a u svrhu održavanja tekuće likvidnosti Društva. Navedena pozajmica je data Društvu iz razloga štosu u 2012. godini sredstva Društva u iznosu od 15.000.000 KM prenesena na Depozitni račun Proračuna FBiH, čemu je detaljnije pojašnjeno u točki 8.2.2. Izvješća.

Kratkoročni dio dugoročnih obveza u iznosu od 469.399 KM odnosi se na prijenos dugoročnih obveza po EIB kreditu, koje dospievaju u 2014. godini. Prijenos je izvršen sukladno otplatnom planu.

8.4.3.2 Obveze prema dobavljačima i druge obveze

Obveze prema dobavljačima iskazane su u iznosu od 6.089.735 KM. Prezentirana je ročna struktura obveza, koja ne pruža pouzdane i točne informacije o starosti obveza. **Ističemo da nisu usuglašene obveze na datum bilance prema slijedećim dobavljačima: „Solana“ Tuzla 554.237 KM, „Rad putevi“ d.o.o Bihać 205.589 KM, „Strabag AG“ Austria 417.039 KM i „Roading“ d.o.o Gračanica 103.279 KM.**

Prema članu 28. Zakona o računovodstvu i reviziji u FBiH, pravna lica su dužna prije sastavljanja finansijskih izvješća, usuglasiti međusobna potraživanja i obveze, što se dokazuje odgovarajućom knjigovodstvenom ispravom.

Obveze po osnovu plaća, naknada i ostalih primanja uposlenih iskazane su u iznosu od 312.984 KM, a odnose na neisplaćene plaće za prosinac 2013. godine.

Ostale obveze iskazane su u iznosu od 130.032 KM i odnose se najvećim dijelom na obveze za isplatu po sudskim presudama.

8.4.3.3 Ostale obveze iz poslovanja

U okviru **ostalih obveza iz poslovanja** (13.303.678 KM) iskazan je iznos od 12.667.791 KM, koji se sastoji od dospjelih a neplaćenih kreditnih obveza u 2013. godini. Ovaj iznos se odnosi na obveze za glavnici EBRD kredita, servisne troškove za IDA kredit i obveze za kamate EIB kredita. Društvo je usuglasilo sa Federalnim ministarstvom financija stanje obveza Društva po osnovu ino-kredita, na dan 31.12.2013. godine. Također, iznos od 321.588 KM koji predstavlja obračunate kamate za prosinac 2013. godine za sva tri kredita je knjižen na **kratkoročnim razgraničenjima**. **Shodno navedenom, ukupno dospjele obveze za ino kredite sa 31.12.2013. godine iznose 12.989.379 KM.**

Sukladno MRS 1. točki 69. stavak c) na kratkoročnoj poziciji obveza treba da bude evidentiran iznos glavnice koji je dospio sa 31.12. kao i iznos koji će dospjeti u narednih 12 mjeseci nakon kraja izvještajnog perioda. Konstatirano je da Društvo nije prenijelo iznos obveza koje dospijevaju u 2014. godini za EBRD kredit na kratkoročnu poziciju, što znači da su dugoročne obveze precijenjene, a kratkoročne podcijenjene.

U okviru **ostalih obveza iz poslovanja** su zadržana plaćanja u iznosu 635.887 KM.

8.4.3.4 Pasivna vremenska razgraničenja

Pasivna vremenska razgraničenja iskazana u iznosu od 358.448 KM čine unaprijed obračunati rashodi perioda i obračunati ostali troškovi poslovanja.

-Unaprijed obračunati rashodi perioda iskazani su u iznosu od 321.588 KM i odnose se na obračunate i ukalkulirane kamate po dugoročnim kreditima: EIB, EBRD i IDA za period do 31.12.2013. godine, za koje nisu dospjeli obavijesti o plaćanju.

Obračunati ostali troškovi poslovanja iskazani u iznosu od 36.859 KM odnose se najvećim dijelom na ukalkulirane troškove za usluge i zrade Elaborata o procjeni vrijednosti cestovne infrastrukture u iznosu od 11.859 KM i rezervirane troškove eksproprijacije u iznosu od 15.000 KM.

Uspostaviti efikasniju međusektorsku suradnju u cilju pravovremenog evidentiranja poslovnih promjena, te istinite i fer prezentacije finansijskih izvješća.

Dosljedno poštivati MRS 37-Rezerviranja, potencijalne obveze i potencijalna sredstva, za priznavanje, mjerjenje, promjene rezerviranja i iskorištanje rezerviranja za sudske sporove, kako bi se izbjegle materijalno značajne greške i kako bi finansijska izvješća po svim bitnim pitanjima prikazala istinito i objektivno finansijski položaj i rezultat poslovanja Društva.

Sukladno MRS 1. točkama 60. i 69. na kratkoročnoj poziciji je potrebno evidentirati obveze za glavnicu za EBRD kredit, koje dospijevaju unutar dvanaest mjeseci nakon kraja izvještajnog perioda.

Potrebno je da Društvo izvrši usuglašavanje stanja svih obvezana na datum bilance sukladno članku 28. Zakona o računovodstvu i reviziji FBiH kako bi se realno iskazale obveze Društva.

8.5 Sudski sporovi

Prema podacima nadležnog Sektora pravnih, ugovornih i kadrovske poslova, Društvo je na dan 31.12.2013. godine, pokrenulo sudske postupke protiv trećih lica, sa tužbenim zahtjevom u iznosu od 2.693.046 KM, od čega je naplaćeno 1.189.712 KM.

Protiv Društva, prema prezentiranim podacima, na dan 31.12.2013. godine su pokrenuti sudske postupci, ukupnog tužbenog zahtjeva u iznosu od 4.854.286 KM. Navedeni sporovi se odnose u najvećem dijelu na sporove po osnovu šteta nastalih zbog neadekvatnog održavanja magistralnih cesta.

Još jednom ukazujemo da softversko rješenje „Knjiga tužbi“ u koju se unose podaci o primljenim tužbama nije adekvatan, niti pruža nadležnom Sektoru, a samim time ni Upravi Društva sve potrebne informacije. Također, utvrđeno je da su u navedenu „Knjigu tužbi“ unesene određene „tužbe“ po kojima Društvo neće imati odlive ekonomskih koristi, jer iste i nemaju karakter tužbi. Ovdje prvenstveno mislimo na tužbu Intesa San Paolo Banka na iznos 5.867.490 KM i tužbu „BBM“ d.o.o Varešna iznos od 2.119.821 KM. Evidencije o ukupno pokrenutim i primljenim tužbama i dalje nisu usuglašene između Sektora ekonomsko-finansijskih poslova i Sektora pravnih poslova.

Poduzeti aktivnosti na izmjeni softverskog rješenja, koje će pružati adekvatne i pouzdane informacije vezano za evidenciju zaprimljenih tužbi i pokrenutih sudskih postupaka od strane Društva.

9. Javne nabave

Prema prezentiranim podacima, u 2013. godini zaključeno je ugovora o javnim nabavkama ukupne vrijednosti od 44.005.803 KM. Po osnovu provedenih otvorenih postupaka zaključeno je ugovora u iznosu od 12.708.943 KM, po osnovu pregovaračkih postupaka 29.948.357 KM, konkurentskih zahtjeva 1.109.122 KM i direktnih sporazuma 239.381 KM. U revidiranoj godini uloženo je od strane ponuđača 39 prigovora u 25 postupaka nabava, od kojih su 24 prigovora odbijena kao neutemeljena i dva su prihvaćena. Uredu za razmatranje žalbi podneseno je 28 žalbi u 14 postupaka nabava, od čega je Ured 3 žalbe djelimično usvojio, 3 žalbe su odbijene kao neutemeljene i 19 žalbi u 7 postupaka nabave je usvojeno. Rješavanje po dvije žalbe je tijeku.

Društvo nije donijelo Plan javnih nabava za 2013. godinu, kako je propisano člankom 6. internog Pravilnika o javnim nabavama.

U pojedinim revidiranim postupcima, koji su prethodili zaključenju ugovora, nisu u potpunosti ispoštovane procedure propisane Zakonom o javnim nabavama BiH i njegovim provedbenim aktima.

Utvrđeno je da je Društvo provelo otvoreni postupak za nabavu dva putnička automobila, gdje je procijenjena vrijednost nabave iznosi 40.000 KM (bez PDV-a). Ponudu dostavila dva ponuđača: „ASA PSS“ d.o.o Sarajevo i „MARKET AUTO“ d.o.o Laktaši. Komisija je ocijenila da je ponuda „MARKET AUTO“ d.o.o Laktaši neprihvatljiva, jerne zadovoljava tehničke zahtjeve postavljene tenderskom dokumentacijom. U Izvješću Komisije navedeno je: „obzirom da se radi o nabavi automobila za koje je poznata cijena na tržištu, smatramo da je dostavljena cijena prihvatljiva za auta zahtijevanih tehničkih karakteristika i sukladno tržišnim uvjetima“. Prihvaćena je ponuda „ASA PSS“ d.o.o Sarajevosa cijenom od 46.800 KM (sa PDV-om) sa kojim je 14.01.2013. godine zaključen ugovor javnoj nabavi. Društvo nije nakon otvaranja ponuda, okončalo postupak dodjele ugovora, nego je isti nastavio, iako nije osiguralo relevantnu dokumentaciju, iz koje bi se potvrdilo da je osigurana stvarna konkurenca za konkretan ugovor (pristigla jedna prihvatljiva ponuda). Društvo nije dokazalo da je na tržištu ograničen broj dobavljača predmetne nabave, odnosno da je zainteresirani ponuđač jedini i ekskluzivni dobavljač za ovu vrstu robe.

Isto tako, kod otvorenog postupka za nabavu usluga umjeravanja vaga za mjerjenje mase i osovinskog opterećenja vozila, ponudu je dostavio samo jedan ponuđač „Libela Elsi BiH“ d.o.o. Sarajevo. Sa istim je zaključen ugovor na iznos od 30.893 KM. U Izvješću Komisije je navedeno „da je objavljen otvoreni postupak, da je princip transparentnosti i konkurenčnosti zadovoljen, da je u ranijim godinama za nabavu predmetnih usluga dostavljana samo jedna ponuda, te da se radi o specifičnim uslugama za koje na tržištu nema drugih ponuditelja“. **Postupak je okončan dodjelom ugovora, neovisno o činjenici što je broj kvalificiranih ponuda bio manji od tri, čime nije osigurana stvarna konkurenca.** Društvo nije dokazalo da je na tržištu ograničen broj dobavljača predmetne nabave, odnosno da je zainteresirani ponuđač jedini i ekskluzivni dobavljač za ovu vrstu usluga. Također, konstatirano je da se Društvo se pri izboru ovog dobavljača pridržavalo članka 23. Zakona o javnim nabavama BiH u dijelu ograničenja za učešće dobavljača u postupku javne nabave stavak e) jer ponuđač nije ispunio obveze u vezi s plaćanjem direktnih poreza sukladno relevantnim zakonskim odredbama u BiH.

Utvrđeno je da za nabavu sanacije slijeganja trupa ceste na cesti M 16.2. dionica: Bugojno - Jablanica, nakon provedenog hitnog pregovaračkog postupka bez objave obavještenja, ugovor zaključen sa „Komotin“ d.o.o. Jajce na iznos od 222.758 KM (sa PDV-om). Iako je izabrani ponuđač ponudio najnižu cijenu tehnički zadovoljavajuće ponude, ne može se potvrditi da je ugovorni organ, u slučaju da je samo jedan kandidat pozvan na pregovore, verificirao da li su kvalifikacije kandidata sukladne kriterijima navedenim u pozivu i da je pregovarao tehničke, ekonomski, pravne i druge aspekte ugovora s ciljem postizanja ekonomski najpovoljnije ponude za ugovorni organ, kako je propisano člankom 30. točka 2.b) Zakona. U zapisniku sa pregovora od 19.04.2013. godine konstatirana je samo ponuđena cijena, period važeњe ponude, period izvođenja radova i garantni period na izvedene radove.

Za nabavu softvera za upravljanje i arhiviranje projektne dokumentacije, nakon provedenog otvorenog postupka, zaključeni su pojedinačni ugovori sa „Zeljko“ d.o.o. Jablanica na ukupan iznos od 56.770 KM (za LOT 1, LOT 2 i LOT 3). Kao i u svim dosadašnjim postupcima, objavljeni kriterij bio je najniža cijena tehnički zadovoljavajuće ponude. Ponudu su ostavila dva ponuđača: „Zeljko“ d.o.o. Jablanica i „INOVA“ d.o.o Banja Luka. Ne može se potvrditi da su ispoštovane odredbe Zakona o javnim nabavama BiH, iz razloga što ugovorni organ nije nakon otvaranja ponude, okončao postupak dodjele ugovora. **I ovaj postupak je okončan dodjelom ugovora, neovisno o činjenici što je broj kvalificiranih ponuda bio manji od tri, čime nije osigurana stvarna konkurenca.** Stoga i smatramo da je ovaj postupak trebalo poništiti i ponoviti. Također, utvrđeno je da se Društvo pri izboru istog dobavljača nije pridržavalo članka 23. Zakona o javnim nabavama BiH u dijelu ograničenja za učešće dobavljača u postupku javne nabave stavak f) jer ponuđač nije ispunio obveze u vezi s plaćanjem indirektnih poreza sukladno relevantnim zakonskim odredbama u BiH.

U pojedinim revidiranim postupcima, utvrđeno je da se neki ne provode efikasno, od kojih navodimo nabavu usluge izrade kategorizacije cesta FBiH, za koju je zaključen Ugovor sa Grupom ponuđača: „IPSA INSTITUT“ d.o.o Sarajevo, „ECOPLAN“ d.o.o Mostar, „INTEGRA“ d.o.o Mostar Institut građevinarstva IG d.o.o. Banja Luka, na iznos od 497.250 KM (sa PDV-om). Odluka o pokretanju postupka je donesena 25.09.2012. godine, dok je Obavještenje o javnoj nabavi objavljeno u „Službenom glasniku BiH“ tek 17.12.2012. godine. Nakon donošenja Odluke o dodjeli ugovora 01.02.2013. godine, ugovor sa izabranim ponuđačem je zaključen tek 08.05.2013. godine. **Navedeno ukazuje da nisu blagovremeno poduzete sve aktivnosti na provođenju postupaka javne nabave.**

Također uočeno je da kod predmetne nabave u Odluci o pokretanju postupka, procijenjena vrijednost nabave iznosi 695.000 KM (ne navodi se da li sa ili bez PDV-a), dok je u Obavještenju o javnoj nabavi, ukupna procijenjena vrijednost nabave 512.820 KM (bez PDV-a), odnosno 600.000 KM (sa PDV-om).

Posebno ističemo da je za značajan broj postupaka koji su provedeni početkom godine, ugovori su zaključeni tek u svibnju 2013. godine (neki čak 6 mjeseci nakon donošenja Odluke o izboru), zbog kašnjenja prilikom usvajanja Plana poslovanja za 2013. godinu.

Od ukupno 33 provedenih pregovaračka postupka u 2013. godini, četrnaest (14) se odnosi na radove redovnog održavanja magistralnih cesta na teritoriji FBiH u iznosu od 28.861.689 KM. Naime, postojeći Okvirni sporazumi za redovno održavanje, koji su zaključeni 2008. godine, su isticali 15.03.2013. godine. Zakonom o cestama FBiH je predviđeno da se prednatjecanje kao i postupak ustupanja radova redovnog održavanja cesta provodi svake četiri godine, po postupku i način utvrđen Zakonom o javnim nabavama BiH. Društvo je u 2012. godini započelo sa aktivnostima na pripremi tenderske dokumentacije u smislu grupiranja cesta, dopune postojećih opisa i izrade predmjera radova za pojedine LOT-ove. Resorno ministarstvo, sukladno članku 15. Pravilnika o održavanju javnih cesta, daje suglasnost na tendersku dokumentaciju za izbor izvođača radova redovnog održavanja. Društvo je dopisom od 06.09.2012. godine zatražilo suglasnost na tendersku dokumentaciju za pokretanje ograničenog postupka nabave sa predkvalifikacijom (samo za 7 LOT-ova). Nakon dostavljenih primjedbi od strane ministarstva od 17.09.2012. godine, korigirana tenderska dokumentacija je ponovno upućena na suglasnost 04.12.2012. godine, s tim da će za preostali dio mreže magistralnih cesta (LOT 8-LOT 12) ista biti pripremljena po pregovaračkom postupku, tako da se ugovori dodijele „Ceste“ d.d. Mostar i „Sarajevoputevi“ d.d. Sarajevo. **Razmatrajući zahtjev Društva od 16.01.2013. godine, resorno ministarstvo je 27.02.2013. godine dalo suglasnost na produženje postojećih Okvirnih sporazuma do 15.03.2014. godine. Između ostalog navodi se da se, zbog razmatranja više varijanti i modela u cilju traženja optimalnog zakonitog postupanja u procesu dodjele ugovora, izgubilo dosta vremena, te nije moguće okončati potrebnu proceduru do 15.03.2013. godine, kada ističe rok na koji su zaključeni postojeći ugovori. Kako ne bi došlo do zastoja u poslovima redovnog održavanja, resorno ministarstvo je suglasno da se zaključe aneksi ugovora sa postojećim izvođačima radova.**

Na temelju navedene suglasnosti, Društvo je provelo procedure pregovaračkog postupka bez objave sa postojećim izvođačima, kojima je ugovor dodijeljen u ranijem periodu. Zaključeno je 14 ugovora za ukupno 16 LOT-ova u iznosu od 28.861.689 KM, po jediničnim cijenama iz osnovnog ugovora za period 16.03.2013.-15.03.2014. godine. U Zapisnicima o provedenim pregovaračkim postupcima, navedeno je da potrebni radovi predstavljaju ponavljanje istih ili sličnih radova povjerenih dobavljaču,

kome je dodijeljen raniji ugovor u otvorenom postupku i predstavlja cca 20% vrijednosti Okvirnog sporazuma.

Prema prezentiranim, ne može se potvrditi da su ispunjeni uvjeti za vođenje pregovaračkog postupka bez objave obavještenja, propisani člankom 11. stavak 4. točka d (2) Zakona o javnim nabavama BiH, jer je riječ o radovima za koje se zaključuje Okvirni sporazum i isti ne predstavljaju ponavljanje istih ili sličnih radova. Također ukazujemo da prema navedenom članku Zakona (na koji se pozvalo ugovorni organ), ovaj postupak se može primjenjivati samo tijekom tri godine nakon zaključivanja prvočitnog ugovora.

U međuvremenu je ministarstvo 01.02.2013. godine dalo suglasnost na tendersku dokumentaciju za provođenje ograničenog postupka, tako da je Društvo objavilo Obavještenje o nabavi u „Službenom glasniku BiH“ od 25.02.2013. godine. Nakon provedene procedure i uloženih žalbi ponuditelja, Rješenjem Ureda za žalbe od 10.04.2013. godine, poništena je tenderska dokumentacija i Obavještenje o nabavi.

Nakon izvršenih korekcija, Društvo je 19.06.2013. godine ponovno zatražilo suglasnost na tendersku dokumentaciju od resornog ministarstva, koje je istu dalo 28.08.2013. godine. Odluku o pokretanju ograničenog postupka (sa predkvalifikacijama) direktor je donio 03.09.2013. godine, dok je Obavještenje o javnoj nabavi objavljeno u „Službenom glasniku BiH“ od 09.09.2013. godine, za ukupno 12 LOT-ova za period od 16.03.2014.-15.03.2018. godine. Rješenjem Ureda za žalbe od 20.11.2013. godine, žalbe više ponuđača su usvojene, tako da su poništeni tenderska dokumentacija i Obavještenje o javnoj nabavi. Izvršenaje ispravka Obavještenja o javnoj nabavi u „Službenom glasniku BiH“ br.16 od 03.03.2014. godine, izmijenjena je tenderska dokumentacija, postupak je nastavljen i Komisija za provođenje ograničenog postupka je podnijela 25.04.2014. godine Upravi Društva Izvješće o radu sa preporukom. **U dopisu se navodi da je Izvješće potpisalo 5 članova Komisije, dok članovi-predstavnici resornog ministarstva, pored više urgencija, nisu dostavili svoj stav po predmetnom izvješću. Do vremena okončanja revizije, Uprava se nije očitovala po navedenom Izvješću.**

Budući da su Okvirni sporazumi koji su produženi na osnovu date suglasnosti resomog ministarstva, istekli 15.03.2014. godine, a procedura izbora izvođača radova redovnog održavanja nije okončana, Vlada FBiH je donijela Zaključak 06.03.2014. godine kojim daje suglasnost Društvu za produženje Okvirnih sporazuma i sklapanje novih ugovora bez pokretanja postupka nabave, sa postojećim izvođačima i po istim cijenama, koje su dobivene na bazi otvorenog postupka koji je proveden 2007/2008. godine. Okvirni sporazumi i ugovori se produžuju do okončanja postupka nabave, a najdalje do 15.06.2014. godine.

Ističemo da je nakon što je Rješenjem Suda BiH od 12.03.2014. godine odbačena tužba u upravnom sporu Društva protiv Ureda za razmatranje žalbi, Društvo uputilo 21.03.2014. godine Sudu BiH, Apelaciono odjeljenje, zahtjev za preispitivanje sudske odluke.

Planiranje nabava vršiti na godišnjem nivou, a izbor postupaka za dodjelu ugovora i propisane procedure vršiti sukladno Zakonu o javnim nabavama BiH, njegovim provedbenim i vlastitim aktima.

10. Vanbilančna evidencija

Vrijednost vanbilančne evidencije na dan 31.12.2013. godine iskazana je u iznosu od 220.778.750 KM i odnosi se na projekat Sarajevske obilaznice, koji se vodi vanbilančno, jer je Društvo od osnivača zaduženo kao implementator, dok je vlasnik ovih projekata Vlada FBiH koja ih i financira. Izgradnja Sarajevske obilaznice od Jošanice do Vlakova je projekat iz 2005. godine, kada je Vlada FBiH donijela Odluku o utvrđivanju općeg interesa za izgradnju Sarajevske obilaznice. Projekat se najvećim dijelom financira iz kreditnih sredstava koje je BiH po osnovu Ugovora o financiranju pod nazivom «Bosna i Hercegovina-Projekatcesta» dobila od Europske investicijske banke, Europske banke za obnovu i razvoj, OPEC fonda, a dijelom iz Proračuna Federacije BiH.

Društvo ne izmiruje dospjele obveze na ime glavnice, kamate i takse po kreditu EBRD br.31788-Regionalni program razvoja cesta. Stanje duga prema podacima Federalnog ministarstva financija (koje otplaćuje ove obveze) na 31.12.2013. godine iznosi 33.603.872 EUR-a (od čega je dospjelo a neplaćeno 9.984.545 EUR-a). Ukupna ugovorena sredstva u iznosu od 38.592.100 EUR-a su povučena.

Vezano za navedeno, Vlada FBiH je 21.10.2009. godine donijela Zaključak, kojim je zadužila Federalno ministarstvo prometa i komunikacija da u cilju izmirenja dospjelih obveza, u roku od 30 dana Vladi FBiH dostavi prijedlog odluke kojom bi se obvezе po kreditu isplaćivale iz prihoda Federalne direkcije za izgradnju, održavanje i upravljanje autocesta (sada JP „Autoceste FBiH“ d.o.o Mostar). Društvo je u ranijem periodu u više navrata vraćalo Federalnom ministarstvu financija zahtjev za plaćanje dospjelih obveza po navedenom kreditu, pri čemu je istaknuto da nije realiziran ni zaključak sa sastanka od 09.05.2012. godine, prema kojem su Federalno ministarstvo financija i resorno ministarstvo preuzeli obvezu da pripreme zajedničku Informaciju i prijedlog Odluke Vladi FBiH način da se kredit u cijelosti alocira na JP „Autoceste FBiH“ d.o.o. Mostar.

Prema prezentiranoj dokumentaciji, Federalno ministarstvo financija je uputilo Vladi FBiH 18.04.2014. godine, prijedlog odluka o alokaciji obveza po kreditima: EBRD 31788, EIB-a 20515 i OPEC 1022 PB, prema kojima će se navedeni krediti u cijelosti alocirati na Federaciju BiH. Konačnu odluku o alokaciji obveza na Proračun FBiH treba donijeti Parlament FBiH.

11. Komentar

Uprava Društva je uz dopis broj: 01-03.1-5930-1/14 od 10.07.2014. godine, dostavila Komentar na Nacrt Izvješća o izvršenoj reviziji finansijskih izvješća JP „Ceste FBiH“ d.o.o Sarajevo za 2013. godinu. U Komentaru su date primjedbe za određene konstatacije u nalazima i izraženom mišljenju.

Prihvatali smo dokumentaciono opravdane dokaze i sve što je imalo realnu osnovu za korekciju uključili smo u konačno Izvješće. Pored navedenog na određeni broj Vaših primjedbi i obrazloženja, dajemo slijedeća pojašnjenja.

Kada je u pitanju ulaganje u nematerijalnu imovinu i iskazivanje iste na propisanim pozicijama, kvalifikacija data u Mišljenju odnosi se na ispunjenje uslova da bi neko sredstvo bilo priznato i iskazano sukladno MRS 38. i MSFI. Kao što smo i naveli u tekstu Izvješća, iskazana imovina već duži niz godina se vodi na investicijama u tijeku i isto stanje se prenosi iz godine u godinu, a da nije izvršena analiza dosadašnjih ulaganja. Nije izvršena ni ocjena da li postoji bilo kakav pokazatelj da je vrijednost ovih sredstava umanjena, a što također važeći standardi nalažu. Navodite u Komentaru da će se investicije nastaviti, iako niste prezentirali nijedan dokument koji isto potkrepljuje. Data je preporuka da se izvrši procjenjivanje bilančnih pozicija, odnosno postupanje sukladno važećim propisima.

Komentar koji se odnosi na točku 3. Mišljenja i financiranje projekta „Uspostava strategije, akcionih planova i mjera ublažavanja visokog rizika na cestovnim dionicama u FBiH“, smatramo da također nisu ispunjeni svi uvjeti, propisani važećim propisima za priznavanje navedene imovine. Prezentiran je Zapisnik o okončanju projekta, koji je po našem mišljenju formalni dokument i koji kao takav ne može biti osnov za aktiviranje navedene Strategije. Još jednom ističemo da prema Zakonu o cestama FBiH, izrada i financiranje iste nije u nadležnosti Društva. Također, upitna je realnost iskazane vrijednosti, jer ista nije usvojena od strane nadležnih organa.

Ne možemo se složiti sa Vašim primjedbama datim za točku 5. Mišljenja, a vezano za priznavanje, mjerjenje, promjene rezerviranja i iskorištanje rezerviranja sukladno MRS 37. Naime, Društvo je sukladno Zakonu o cestama FBiH, Zakonu o privrednim društvima i Zakonu o javnim preduzećima dužno primijenjivati Zakon o računovodstvu i reviziji u FBiH, odnosno sastavljanje i prezentiranje finansijskih izvještaja vršiti sukladno Međunarodnim računovodstvenim standardima i Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja. Ističemo da Zakon o cestama FBiH ne tretira navedenu oblast, koja je uređena MRS 37.

Vezano za Vaš komentar za iskazana potraživanja i poduzimanje aktivnosti na napati potraživanja, upućujemo Vas da nalazi navedeni u točki 8.2.2. Izvješća (pojedinačni iznosi dugovanja po korisnicima cestovnog zemljišta), mogu biti polazna osnova za Vaše dalje postupanje po istima (utuženje itd.)

Vezano za traženje da Vam se obezbijedi Uputstvo za popis investicija u tijeku, na što je data primjedba tokom revizije, upućujemo Vas na brojne primjere vršenja popisa objavljene u stručnim časopisima, kao i primjere Pravilnika o načinu i rokovima vršenja popisa i usklađivanja knjigovodstvenog sa stvarnim stanjem.

Kada je u pitanju preporuka da se donesu Godišnji plan i program održavanja i zaštite magistralnih cesta i Godišnji program rekonstrukcije, izgradnje i obnove magistralnih cesta, do kraja tekuće godine za narednu godinu, ističemo da je donošenje istih obveza propisana Zakonom o cestama FBiH.

Vezano za preporuku da usvojite interne procedure, kojimabi se definirala metodologija planiranja kao i procedure koje bi osigurale praćenje efikasnosti i ekonomičnosti planiranih aktivnosti, pitate se na koje smo se zakonske odredbe pozvali, te Vam ponovno naglašavamo, kao što smo Vam pojasnili i ranije da za unapređenje procesa, nije uvijek potrebno zakonsko uporište. Donošenje internih procedura vezanih za planiranje, od značaja je za funkcioniranje sustava internih kontrola, koji će osigurati adekvatnu osnovu za planiranje, efikasno praćenje i nadzor. Metodologijom će biti definirani pristup izradi plana, očekivano trajanje procesa planiranja, horizontalna i vertikalna koordinacija, definiranje učesnika u procesu itd.

Također, navodite da Vam nije jasna preporuka da Plan, Rebalans plana i Izvješće o realizaciji Plana ne sadrži adekvatne i dovoljne informacije i obrazloženja za planske veličine i izvršenje istih. Kao i što je gore navedeno, preporuka je data u smislu unapređenja procesa rada i poslovanja Društva.

Točno je da Plan nabava nije zakonska obveza, ali Vašim aktom je regulirana obveza donošenja Plana javnih nabava. U svakom slučaju dobar Plan bi bi opredjeljujući faktor za izbor postupka nabave. Kada je u pitanju otvoreni postupak nabave vozila, ističemo da je Zakonom o javnim nabavama BIH definirano, kada se može okončati postupak dodjele ugovora, u konkretnom slučaju, broj prihvatljivih ponuda je manji od tri i ne osigurava stvarnu konkureniju.

Kod nabave usluga umjeravanjavaga, nesporno je da je izabrani ponuđač kvalificiran za navedenu nabavu, međutim nije prezentirano da je provjero tržiste, odnosno, da zbog ekskluzivnosti prava i ne postoji druga mogućnost izbora. Posebno navodimo da izabrani ponuđač nije ispunio obveze u vezi s plaćanjem direktnih poreza sukladno relevantnim zakonskim odredbama u BiH, te je postupak trebalo poništiti i objaviti novi.

Vezano za Vaše neslaganje sa konstatacijom da se neki postupci ne provode efikasno, odnosno da nisu blagovremeno poduzete sve aktivnosti na provođenju postupaka javnih nabava, ukazujemo da, iako zakonskim i podzakonskim aktima nisu propisani rokovi za provođenje pojedinih faza postupaka javnih nabava, Društvo mora osigurati neophodna sredstva, pri čemu je od presudne važnosti blagovremeno započinjanje istih, čime se osigurava pravična i aktivna konkurenca među potencijalnim dobavljačima, uz ostvarenje jednakog tretmana, nediskriminacije i pune transparentnosti.

Rukovodilac Sektora za finansijsku reviziju:

Mirsada Janjoš, dipl. oec.

Vođa tima:

Dijana Šutalo, dipl. oec.

Član tima:

Meliha Baručija, dipl. oec.

IV. REZIME DANIH PREPORUKA

Izvršenom revizijom poslovanja Društva za 2013. godinu konstatirali smo određen broj propusta i nepravilnosti, a u cilju otklanjanja istih dali smo sljedeće preporuke:

Radi boljeefikasnosti poslovanja unaprijediti postojeće interne akte i iste usuglasiti sa važećim zakonskim propisima sa osiguranjem nadzora u svim procesima poslovanja.

Potrebno je sukladno Zakonu o računovodstvu i reviziji u FBiH vršiti popis stalnih sredstava i usuglašavanje stanja utvrđenog popisom sa knjigovodstvenim stanjem.

Potrebno je preispitati dokumentaciju vezanu za ulaganje u skladište posipnog materijala-punkt Ivan i regulirati muđusobne odnose sa „Sarajevo putevi“ d.d. Sarajevo, vezano za izgradnju, korištenje i upravljanje navedenim punktom.

Dosljedno i u potpunosti postupati sukladno članku 58. Pravilnika o računovodstvenim politikama, vezano za vrednovanje usklađenosti zaliha materijala (sol).

Prilikom zaključivanja ugovora regulirati ključne elemente nabave (obim i cijena usluga, rok isporuke, trajanje i sl.), te blagovremeno poduzeti aktivnosti na pokretanju nabave.

Potrebno je osigurati da se eksterna reprezentacija koristi sukladno Pravilniku o korištenju sredstava reprezentacije.

Obračun dnevničica za službenaputovanja u inozemstvo vršiti sukladno Pravilniku o radu i Uredbi o naknadama troškova za službena putovanja.

Potrebno je dosljedno i u potpunosti postupati sukladno preporukama Odbora za reviziju i Odjela za internu reviziju.

Potrebno je da Uprava Društva doneše Godišnji plan i program održavanja i zaštite magistralnih cesta i Godišnji program rekonstrukcije, izgradnje i obnove magistralnih cesta sukladno članku 25. Zakona o cestama FBiH.

Obzirom da nisu donesene strategije i programi za planiranje, razvoj, rekonstrukciju i održavanje cesta na federalnom nivou, potrebno je da Društvo doneše interne procedure kojima bi se definirala metodologija planiranja kao i procedure koje bi osigurala praćenje efikasnosti i ekonomičnosti planiranih aktivnosti.

U slučaju odstupanja u odnosu na Plan, potrebno je pravovremeno pokrenuti aktivnosti na donošenju Rebalansa Plana.

Potrebno je da Plan, Rebalans plana i Izvješće o realizaciji sadrže adekvatne i dovoljne informacije i obrazloženja za planske veličine i izvršenje istih.

Obračun tečajnih razlika vršiti sukladno MRS 21.-Efekti promjene tečaja stranih valuta, koji zahtijeva primjenu tečaja strane valute na datum izvještajnog perioda.

Potrebno je ukidanje rezerviranja za sudske sporove vršiti sukladno ispunjenju uvjeta iz točke 39., 59. i 60. MRS 37-Rezerviranje, potencijalne obveze i potencijalna sredstva, samo ako više nije vjerovatno da će biti potreban odliv resursa za podmirenje obveze.

Potrebno je Pravilnikom o unutarnjoj organizaciji i Pravilnikom o radu Društva, jasno definirati i propisati zone odgovornosti suradnika za nadzor kao i utvrditi adekvatnu naknadu za njihov rad.

Potrebno je uspostaviti adekvatan nadzor nad radom suradnika za nadzor u cilju kvalitetnog obavljanja poslova i pravilnog obračuna naknade.

Potrebno je Pravilnikom o radu Društva definirati način primjene kriterija za utvrđivanje broja bodova, kao elementa za obračun plaće, u cilju zadovoljenja principa transparanetnosti kod utvrđivanja plaća uposlenih.

Potrebno je osigurati adekvatnu dokumentaciju koja bi bila osnov za utvrđivanje i obračun stimulacija uposlenicima Društva.

Prilikom zaključivanja ugovora o djelu potrebno je dosljedno i u potpunosti postupati sukladno Zakonu o javnim poduzećima u FBiH i Etičkom kodeksu Društva, u dijelu načela sukoba interesa. Donijeti Pravilnik o stručnom usavršavanju i osposobljavanju uposlenika.

Računovodstvenim politikama urediti način vršenja procjene obveze za dospjele kamate na kraju obračunskog perioda, kapitalizaciju kamata izvršiti samo za investicije u tijeku, a dio kamata evidentirati na rashodima za okončane projekte.

Potrebno je izvršiti uvid u dokumentaciju vezano za iskazanu poziciju izvora finansijskog rezultat, te poduzeti potrebne mjere u cilju realnog iskazivanja istog, uzimajući u obzir obezbjeđenje izvora za pokriće započetih, a neaktiviranih investicija.

Potrebno je za projekt „Uspostava Strategije, akcionalih planova i mjera ublažavanja visokog rizika na cestovnim dionicama u FBiH“ procijeniti vjerovatnost očekivanih budućih koristi, sukladno paragrafu 22. MRS 38-Nematerijalna sredstva. Izvršiti procjenu eventualnog umanjenja i procjenu nadoknadive vrijednosti sukladno paragrafu 9. MRS 36-Umanjenje vrijednosti sredstava.

Potrebno je prema načelima opreznosti i realnosti Okvira za sastavljanje i prezentaciju finansijskih izvješća procijenjivati iskazane bilančne pozicije i očekivane buduće koristi. Sva stalna sredstva vrednovati prema zahtjevima iz standarda, sukladno MRS 36-Umanjenje vrijednosti sredstava, a u vezi sa MRS 38-Nematerijalna stalna sredstva.

Nastaviti poduzete aktivnosti na isknjiženju brze ceste Mostar-Široki Brijeg-Grude sukladno članku 13. Zakona o cestama FBiH i prijenosu iste na JP „Autoceste FBiH“ d.o.o Mostar.

Nekretnine, postrojenja i opremu priznavati samoakoje vjerovatan priliv buduće ekonomske koristi povezan sasredstvima i ako se nabavna vrijednost sredstva može pouzdano izmjeriti, sukladno paragrapu 7. MRS 16.-Nekretnine, postrojenja i oprema.

Dosljedno i u potpunosti poštivati usvojene procedure prilikom aktiviranja investicija u pripremi i knjigovodstvenog evidentiranja istih, s obzirom da se značajan dio projekata stvarno koristi i upotrebi je, a knjigovodstveno se i dalje vode kao ulaganje u pripremi.

Potrebno je da Uprava Društva, u okviru svojih nadležnosti i ovlaštenja, poduzme aktivnosti da se cjelokupna sredstva ostvarena temeljem GSM licence prenesu na poseban račun u okviru Jedinstvenog računa riznice Proračuna FBiH.

Potrebno je dosljedno i u potpunosti poštivati usvojene politike potraživanja i ojačati nadzor nad primjenom usvojenih procedura u cilju pravovremene naplate svih potraživanja.

Izvršiti detaljnu analizu svih neutuženih potraživanja i poduzeti potrebne aktivnosti na utuženju istih. Sukladno nadležnostima utvrđenim Zakonom o cestama FBiH ostvariti suradnju sa nadležnim upravama za inspekcijske poslove u cilju povećanja naplate potraživanja.

Potraživanja stečena preuzimanjem duga (regresne tužbe) u finansijskim izvješćima iskazivati sukladno paragrafu 31. i 33. Okvira za sastavljanje i prezentaciju finansijskih izvješća. Potrebno je izvršiti uvid u podnesene regresne tužbe i sukladno konstatiranom poduzeti adekvatne mjere u cilju realnog iskazivanja istih u poslovnim knjigama Društva.

Potrebno je da Društvo izvrši usuglašavanje stanja svih potraživanja na datum bilance sukladno članku 28. Zakona o računovodstvu i reviziji u FBiH.

Usuradnjisa nadležnim organima nastaviti poduzete aktivnosti na reguliraju obveza po Kreditu EBRD 31788 Regionalni program razvoja cesta, u cilju povrata sredstava u iznosu od 15.000.000 KM.

Uspostaviti efikasniju međusektorsku suradnju u cilju pravovremenog evidentiranja poslovnih promjena, te istinite i fer prezentacije finansijskih izvješća.

Dosljedno poštivati MRS 37-Rezerviranja, potencijalne obveze i potencijalna sredstva, za priznavanje, mjerjenje, promjene rezerviranja i iskorištanje rezerviranja za sudske sporove, kako bi se izbjegle materijalno značajne greške i kako bi finansijska izvješća po svim bitnim pitanjima prikazala istinito i objektivno finansijski položaj i rezultat poslovanja Društva.

Sukladno MRS 1. točkama 60. i 69. na kratkoročnoj poziciji je potrebno evidentirati obveze za glavnici za EBRD kredit, koje dospijevaju unutar dvanaest mjeseci nakon kraja izvještajnog perioda.

Potrebno je da Društvo izvrši usuglašavanje stanja svih obveza na datum bilance sukladno članku 28. Zakona o računovodstvu i reviziji FBiH kako bi se realno iskazale obveze Društva.

Poduzeti aktivnosti na izmjeni softverskog rješenja, koje će pružati adekvatne i pouzdane informacije vezano za evidenciju zaprimljenih tužbi i pokrenutih sudskih postupaka od strane Društva.

Planiranje nabava vršiti na godišnjem nivou, a izbor postupaka za dodjelu ugovora i propisane procedure vršiti sukladno Zakonu o javnim nabavama BiH, njegovim provedbenim i vlastitim aktima.